

Janjana

*Niybina-mirrada ngarrani-min-abilyarri-ka-mulangwa
God ngakwurra-langwi yada*

¹ Adinu...ba-wiya arakb-irakba-kiya-wiya n-ambilyu-mirra anaja nakina Jesus Christ niybina ngarrani-min-abilyarri-kama n-abuwarrka-jungwunu-mulangwa God ngakwurra-langwa. Nara-wiya ambaka nakina God kini-ngekbiraka a-mirntak-enena angwubina yiya angalya, akini yada ngawa nakina-mirrada n-ambilyu-mirra arakba God-manja. Biya nakina-mirrada akwa God wunalakina wuni-di-dirrbira-kiya ngawa da.

² A...rakba-wiy-eka adinu...ba-wiya n-ambilyuma nakina-mirrada God-manja. ³ Anaja nakina God ni-ngekbirakama angwubina-mirrya yiya angalya-mirrya yiya warni-mamalya akwa an-ajukwaba nakina-mirrada ni-ngekbirakama a-mirntak-enena nanu-ngwunyirrkwa-juwama wunalakina wuni-di-dirrbira. eng-kwilyimida-langwa aduwaba ngakwurraja ngarri-rringkinama ngarna ngarni-mamalya, wunalakina nani-ngekbirakama nakina-mirrada ngawa akwa God.

⁴ Nakin-eka kani-min-abilyarri-kinama n-abuwarrka-jungwunu-mulangwa God warni-mamalya-langwa akwa kan-anibi-kinama warning-angkawura wurrakina. Wubirra-kiya wurrakina nani-min-abarraka-jinama bajananga alarr-mirda-manja warni-mamalya-langwa warniki-rringki yada dirrbira, ngalaja ana-langwa ayakwa nuw-abilyarri-dinuma warniki-muringki yada ngawa dirrbira anuwa-langwa. ⁵ Wubirra-kiya bajananga ebina nuw-abarraka-jinama ngawa akina-manja alarr-mirda,

nakina-mirrada-bina ngawa ni-yaminjamama nani-min-abilyarri-kama God warni-mamalya-langwa. Abirraja wurru-kwala narrima-ditanguma abirra-langwa mada akana wurrakina mirrada ngawa nara kani-ngwanja-juwa nakina kani-min-abilyarri-ka n-abuwarrka-jungwunu-mulangwa God wurru-kwala-langwa.

⁶ Imba anaja nakina God nani-larrkama nu-wilyaba n-anungkwarba enenu-wa angalya. Nani-miykirra nakina Janjana. ⁷ Biya ni-likanuma nakina ngarni-mamalyu-wa naniki-maki yada a-mamalya alyangmandukwuna ayakwa Jesus-langwa niybina-langwa nani-miykirra Naniki-larrk-abarraka. Biya ngarrani-makama ayakwa kajungwa ngarr-ababirna-langwa ngarni-mamalya aku-werrik-ambilyi yada nakinu-wa Naniki-larrk-abarraka. ⁸ Nar-eka nakina Janjana Naniki-larrk-abarraka imba niybina nani-larrkama God yangkwurrangwa naniki-mini-yangbi yada ayakwa nakina-langwa Naniki-larrk-abarraka. ⁹ Nakina Naniki-larrk-abarraka ni-yirrbiyirrba ngawa ni-yangbi-yangbinama alyangmandukwuna ayakwa akwa ni-likanuma ngarni-mamalyu-wa enenu-wa angalya, kajungwa kuw-abilyarri-dini yada ana-langwa ayakwa ngarniki-miringki yada ngawa dirrbira God-langwa ngarri-mirntak-ayina.

¹⁰ Abirnaja wunalakina nakina-mirrada akwa God nani-ngekbirakama ababirna-langwa. Biya nakina-mirrada ngawa ni-likanuma yangkwurrangwa enenu-wa angalya, biya ngarni-mamalya-manja arakba n-ambilyuma nakina. Akana nara ngakwurraka akini-mimiringka. ¹¹ Ni-likanuma nakina ena-langwu-wa ngarni-mamalya Ngarningi-Judiya, akana ngarru-waranguma ngarrakina, nara akini-ngayindanga. ¹² Imba abirraja wurru-kwala warni-mamalya nani-ngayindanguma nakina, nara ka-waranga imba na-werrik-ambilyuma

anuwa-manja. Kembirra ni-yamama wurri-mirntak-iybina-manja warni-mamalya na-werrik-ambilyu-murru-manja anuwa-wa, “Amandangw-eka God-langwa kirri-yukwayuwa yiki-yamini yada kirrakina,” ni-yamama nakina-mirrada. ¹³ Akana abirraja wurrakina wurri-yukwayuwa, nara ka-yama ka-rukwularrina wubirra wurrakina narr-arrangbinama wurrangariya, akwa nara wurr-irnt-arringba akwa wurri-ngw-arringba karra-rukwularr-juwa wurrakina, imba anaja nakin-eka God, nakina-bina nani-rukwularr-juwama ena-langwi yada wurri-yukwayuwa.

¹⁴ Imba anaja niybina-mirrada ngarrani-min-abilyarri-kama n-abuwarrka-jungwunu-mulangwa God ngakwurra-langwa, nani-mamalyi-dinuma nakina wubirra ngakwurruwa. Ni-rukwularruma nu-wilyakama a-madangkwa yiya adidira akwa kembirra n-ambilyuma yalakwa yirri-yak-ayinuma yarni-mamalya-manja. Ni-minababirna akwu-lyalyingma ni-marngkirr-eka nakina akwa ni-yirrbiyirra ngawa ni-yangbi-yangbinuma alyangmandukwuna ayakwa. Yirraja yirruwa yini-rringkama nakina n-arrbida nu-kwilyibana ni-lyangma, niybina nu-wilyaba-ma Nanukw-anikba ni-likanuma angaliba ena-langwa-langwa Nungw-anikba akwa yangkwurrangwa.

¹⁵ Imba anaja nakina Janjana nani-makama alyangmandakwuna ayakwa ena-langwa-langwa warni-mamalyu-wa akwa ni-yama, “Naka-langwa-bina niybina ngarra-makama ngayuwa. Ningi-yamama, ‘Nakina kin-ariji-dinama kini-likajama ngayuwa-manja arija-langwa n-ibukwaya. Narum-eka ni-lyangma nakina nani-mamalya imba nganja n-ingaba-kiya ningena mana nakina n-aning-adinakba arakba n-ambilyuma nara-wiya ngayuwa

ki-rukwularrina,' ningi-yamama," ni-yama nakina Janjana.

¹⁶ Ni-minababirna akwu-lyalyingma ana-langwa akwa ni-marngkirra, kembirra arakba ni-yamama aningaba ngakwurruwa-manja ngarr-ababirna-manja akwa ni-yaminjaminama ngawa aduwaba da.

¹⁷ Anaja nakina God nanu-kwama aning-arum-uruma ayakwa ana-langwa nakinu-wa Mawijija. Akana nani-larrka-manja Jesus Christ nanik-animamalyidi yada, anaja kembirra ngarranu-wilyaka-juwama ni-lyalyingminu-mulangwa ni-marngkirra-dinu-mulangwa ngakwurruwa-manja akwa ni-yangbi-yangbinu-mulangwa alyangmandukwuna ayakwa. ¹⁸ Arakba-wiya, nar-eka warni-mamalya kani-rringka nakina God. Imba anaja yimbukwa Nanukw-anikba ana-langwa nani-rringkama nakina, mana wuni-di-dirrbira-kiya wunalakina akwa nan-arntaki-lyangba-dama Nungw-anikba-manja. Kembirra Nanukw-anikba ngarranimin-abilyarri-kama n-abuwarrka-jungwunu-mulangwa Nungw-anikba ngakwurra-langwa ngarnik-aningmidi yada. Janjana niybina Naniki-mingeki-ngambaja nani-maka-mulangwa ayakwa warni-mamalya-manja Jesus-langwa.

¹⁹ Abirraja warningi-Judiya wurru-bu-bungkawa narra-larrka wurri-mirntak-akina wurru-Minida warnungkwarba yiya wurri-Barija warnungkwarba akwa wurru-kwalawarningkwarba abirra-langwa wurru-Libaya warni-mamalya. Akwa na-likanuma angerrba Janjanu-wa, akwa na-yama anuwa-wa, "Ningki-miyambana ningkena ningk-ani-mamalya?"

²⁰ Anaja Janjana nara kinu-waranga imba nani-minilawurraka-ja ayakwa dirrbira abirruwa-wa akwa ni-yama nakina, "Nara ngayuwa ningena ningi-Majaya, ningiybina

anaja God ngarrani-maka-mulangwa arakb-irakba-kiya-wiya, ningiybina nu-bungkawa n-aruma,” ni-yama Janjana.

²¹ Biya, “Ningki-miyambana kembirra ningkena? Elaya na?” na-yama wurrakina.

Anaja ni-yama Janjana, “Nara ngayuwa ningena Elaya.”

“Imba ningki-miyambana na? Jarrya ningkakina ningk-iybina ningk-iyngka-dangwa God-langwa ningk-aniki-maki-maka ayakwa niybina naniki-larrka ambakamirra?” na-yama wurrakina.

Anaja ni-yama ngawa, “Nara!”

²² Kembirra abirraja na-yama anuwa-wa, “Yirri-maka arakba! Ningki-miyambana ningkakina? Aba yiki-lawurraka-ji yada ayakwa angerrba wurri-mirntak-iybinu-wa warnungkwarba wurriybina yirrabirra-larrkanumuruwa yirruwa. Kembirra yangbi-ja-jungwuna ningki-miyambana ningk-ani-miykirra!” na-yama wurrakina Janjanu-wa.

²³ Anaja ni-yama Janjana, “arakb-irakba-kiya-wiya nakina Ajaya, niybina naniki-maki-maka Goe-langwa, ni-yamama, ‘Nu-wilyaba nani-mamalya n-art-irtanama nakina alarrk-iyngbiringka-langwa angalya. Enena kembirra ayakwa ena-langwa da. Wurrima-dirrbira-kina mamirukwa kirrakina kajungwa naniki-liki yada nakina nu-Bungkawa makina-manja,’ ni-yamama nakina Ajaya. Ningakina-bina ngayuwa ningiybina ning-art-irtanguma ning-ani-mamalya da! Kembirra ningena arakba da!” ni-yama Janjana abirruwa-wa. ²⁴ Abirraja wurri-Barija warnungkwarba na-yama anuwa-wa, ²⁵ “Nara ningkakina ningk-iybina ningki-Majaya akwa nara ningkakina Elaya akwa nara ningkakina ningk-iybina God-langwa ningk-aniki-maki-maka ayakwa, imba miyambana-birra

ningkena kembirra ningkarra-mingeki-ngamba-jinama warni-mamalya?” na-yama wurrakina.

²⁶ Anaja ni-yama Janjana wurri-mirntak-akinu-wa warnungkwarba, “Akungwa-mirra ngayuwa ningena ning-arra-mingeki-ngamba-jinama warni-mamalya imba wurru-wilyaba warna ngarningka yalakwa warni-mamalya nuw-ambilyama karningbala ambaka nungkwurruwa. ²⁷ Nakina-bina niybina naniki-lika ambaka-mirri-mirra arija-langwa ngayuwa-manja da. Akana ngayuwa ningena ning-aning-aningabama ning-aniku-warda-langwa ana-langwa warka akwa ning-anik-abirawa-ka-langwa ana-langwa aning-alika,” ni-yama nakina Janjana abirruwa-wa.

²⁸ Akina-bina angalya Bedaniya na-yangb-ayinu-murri-manja a-mirntak-akina ayakwa Janjana akwa wurri-mirntak-akina warnungkwarba, ebina alyangmi-lyangma-langwa adalyuma a-miykirra Jardina, n-ambilyu-murri-manja Janjana nani-mingeki-ngamba-juwa-murri-manja warni-mamalya. Janjana ni-yangbinu-mulangwa ayakwa Jesus-langwa-langwa.

²⁹ Miyngka-wiya mamawura Janjana nani-rringka nakina Jesus ni-likanuma anuwa-wa akwa ni-yama ena-langwu-wa warni-mamalya, “Kwurruwa! Kwuja! Wuni-rringka n-angaba n-anungkwarba! God-langwa nakina. Nakaka-bina wubirra ebina jiba narru-wartu-wartangu-mirra ni-yaminama. Naka-bina ngarniku-minu-wurri yada a-wurru-wurrariya ngakwurra-langwa da!

³⁰ Akiyadibina-wiya ningi-yamama ngayuwa ngarra-makama, ‘Nu-wilyaba n-anungkwarba n-ibukwaya yangkwurrangwa kini-likajama kin-ariji-dinama arija-langwa. Akana n-arum-eka ni-lyangma nakina imba n-ingaba-kiya ningena mana n-aning-adinakba arakba n-ambilyu-mirra nara-wiya ngayuwa ki-rukwularrina

nganjukwaba,' ningi-yamama ningiybina adinakba-kiya. Kemberra naka-bina da ngarra-maka-mirrada da!

³¹ Akini yada ngawa ningi-yangbinu-manja amirntak-akina ayakwa ngayuwa, ning-aningbal-eka nganjukwaba nakina-langwa n-anungkwarba. Mama ning-aningbala nakina imba ningi-likanuma ngayuwa yangkwurrangwa ning-aniki-mingeki-ngamba-ji yada akungwa-mirra nungkwurruwa-wa karningi-Yijireyilu-wa karni-mamalya, karnik-aningmi-di yada nakina-langwa aduwaba," ni-yama nakina Janjana ena-langwu-wa warni-mamalya. ³²⁻³³ Kemberra ni-yama nakina nani-maka-mirra, "Ning-aningbal-eka nganjukwaba nakina imba ebina-wiya God ngini-larrkama ning-aniki-mingeki-ngamba-ji yada karni-mamalya karna, akwa ni-yamama nakina God ngayuwa-wa, 'Kini-rringkinama nungkwuwa nani-Mawurrna kini-jadanama kini-dirrirntama akwa kin-ambarrinama nu-wilyaba-manja n-anungkwarba. Nakina-bina n-anungkwarba naniki-mini-lyangburrkwaji yada Nungwurriyaka nani-Mawurrna nungkwurra-langwa yukwudukwuda,' ni-yamama God ngayuwa-manja. Kemberra amandangwa ningani-rringk-eka nani-Mawurrna ni-jadinga abalkaya-langwa, biya ni-dirrirnta ni-mirnta-mirntirra n-ambirringa arakba niybina-manja n-anungkwarba, ning-aningbala-wiya nganjukwaba nakina. Wubirra laka dimirra ambakalangwa ying-ambarrinama, ni-yamama an-ajukwaba nani-Mawurrna nakina, n-ambarrinuma niybina-manja n-anungkwarba. Ning-aningbal-eka amandangwa nakina, ³⁴ imba nganyangwa-mirra manba ningani-rringkam-eka nakina nani-Mawurrna. Kemberra ngarra-makinama ningena nakina n-anungkwarba God-langwa Nanukw-anikba nakina da!" ni-yama Janjana ena-langwu-wa warni-mamalya. Wun-aning-adiniba-wiya

nan-abirraki-yuwarnu-mulangwa Jesus-manja.

³⁵ Miyngka-wiya mamawura Janjana nani-mingeki-ngamba-juwa-mulangwa Jesus, anuwa Janjana akwa wun-ambilyuma wun-anik-ab-ibirraki-yuwa ana-langwa nabik-alk-ilkayanguma akwiyak-bijina adalyuma a-miykirra Jardina. ³⁶ Biya nani-rringka Jesus nakina na-li-likana yakwujina. Biya ni-yama Janjana wun-alakina-kiyawa, “Kwurnuwa! Kwuja! Wuni-rringka n-angaba n-anungkwarba! God-langwa nakina! Wubirra jiba ni-yaminama,” ni-yama.

³⁷ Kembirra abirnaja wunalakina wun-anik-ab-ibirraki-yuwa Janjana-langwa nan-engkirrikana nakina ni-yangbinuma ayakwa. Kembirra nani-lalika nakina Janjana imba nani-likana wunalakina nani-yuwarna Jesus-uwa.

³⁸ Anaja n-errkerra nakina Jesus akwa nani-rringka wunalakina nani-yuwarnuma anuwa-manja akwa ni-yama, “Miyambana kin-andiyama kin-alakina?”

Abirnaja nani-yama, “Rebaya, nga-manja ningkena ningki-mungkwu-mungkwulama?” nani-yama. Akin-eka ekirra Rebaya na-yaminama “Nanik-akakirumaka.”

³⁹ Anaja ni-yama, “Kwa, ngarri-bukwuruwa ngarri-biki-likaja kajungwa yikini-rringkini yada ebina angalya ngayuwa ningu-mungkwu-mungkwula-murri-manja,” ni-yama Jesus. Kembirra na-biki-likana da. Akana nalarrwura-da arakba. Kembirra nan-ambilya wunalakina anuwa-manja makini yada m-aningi-larrwura.

⁴⁰ Nu-wilyaba nakina n-anungkwarba Endiruwa nani-miykirra, wuni-mang-adiyarra-manja Jayumuna Bidalangwa. ⁴¹ Biya waranja-bawiya ngawa ni-likana nan-akbirranga ana-langwa n-arrkwuw-anikba Jayumuna akwa ni-yama anuwa-wa, “Yirruw-eka yarna yin-akbirrangama niybina ni-Majaya,” ni-yama Endiruwa.

Akin-eka ekirra “Christ” na-yaminama akina da.
⁴² Kemberra nanu-wilyaka n-arrkwuw-anikba Jayumuna Jesus-uwa.

Anaja Jesus nani-rringka anuwa-wa, akwa ni-yama, “Nungkwuwa ningkena Jayumuna na? Ningkiybina ningk-anukw-anikba Janjana-langwa na? Kemberra aduwaba-langwa ningkena kabi-yangbi-jinama nungkwuwa ningkena ningk-ani-miykirra Bida,” ni-yama Jesus anuwa-wa. Akin-eka ekirra na-yaminama “Angwarnta yinjirra.”

Jesus nu-wekbalyinu-mulangwa Biliba akwa Nedeniyela

⁴³ Biya arakba ngarningka m-iyngka-manja mamawura nakina Jesus ni-lyangku-werri-bika-jungwunuma naniki-liki yada akinu-wa aruma angalya a-miykirra Keliliya.

⁴⁴ Kemberra yakwujina ngawa nakina nan-akbirrangama Biliba niybina n-ambilyuma akina-manja angalya a-yukwujiya Bejeda, ebina-manja ngawa nan-ambilyumurri-manja Endirua akwa ngawa Bida. Biya Jesus ni-yama Bilibu-wa, “Kwa! Likaja ngayuwa-manja!”

⁴⁵ Anaja kemberra nakina Biliba ni-likana akwa nanimin-andiyaya Nedeniyelu-wa akwa nan-akbirranga akwa ni-yama anuwa-wa, “Ningk-aningma niybina n-anungkwarba ebina narr-arrkarrangu-mulangwa Mawijija akwa God-langwa warniki-maki-maka ayakwa? Naka arakba amandangwa yin-akbirrangam-eka. Jesus-eka nakina N-aningi-Najirida n-anungkwarba, Jawijibalangwa nanukw-anikba,” ni-yama Biliba.

⁴⁶ Ni-yama anaja Nedeniyela, “A-a! Nara ebina aningaba a-ngekbiraka-jungwuma a-likama akinalangwa angalya Nejrada!” ni-yama nakina.

Anaja Biliba ni-yama anuwa-wa, “Kwa! Likaja nungkwa-bakiya-ba andiya!” ni-yama Biliba.

⁴⁷ Anaja Jesus nani-rringka nakina Nedeniyela nilikanuma anuwa-wa akwa ni-yama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warning-akwijina warni-mamalya, “Nakakabina n-anungkwarba n-ibukwaya ni-likaja-mirra, ni-lyangmandukwuna ngarningi-Yijireyila-langwa! Naka nara a-ykadikama ngarni-mamalya-manja,” ni-yama Jesus abirrawa-wa.

⁴⁸ Anaja Nedeniyela ni-yama anuwa-wa, “Ngamanja ningkena-bina ningk-aningmi-dinuma ngayuwalangwa?”

Anaja Jesus ni-yama anuwa-wa, “Aybina-wiya Biliba n-artanga-wiya nungkwuwa-wa, ngayuwa yirra-rringkama nungkwuwa manyungwunya-manja,” ni-yama nakina.

⁴⁹ Imba ni-yama Nedeniyela, “Mungkwa-ba, nungkwuwa ningkakina God-langwa Ningk-anukwanikba akwa Ningki-mikbiyiya-dangwa Yarningi-Yijireyila-langwa,” ni-yama nakina.

⁵⁰ Kembirra anaja Jesus ni-yama, “Wa! Jarra ningkuwerrik-ambilya kembirra ngayuwa-manja arakba yirra-maka-mulangwa ningena yirra-rringka-mulangwa nungkwuwa miybina-manja manyungwunya? Ambakamirra kembirra nungkwuwa ki-rringkinama engbiyngbuda,” ni-yama nakina anuwa-wa. ⁵¹ Kembirra ni-yama ngarningka Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “W-engkirrikiya! Yiki-rringkinama akina angalya God-langwa ka-ngwurdangminama karrawara akwa God-langwa warniki-mamirikaja ka-wurrakuwurtanama karrawaru-wa akwa ka-wurraki-dirrintama ngayuwa-manja ningiybina-mirrada ningi-rukwularrinumurri-manja enena-manja angalya. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!” ni-yama Jesus abirruwa-wa.

2

Jesus niku-warrkwa-juwa-mulangwa akungwa akwurana-langwu-wa amalyirra

¹ Biya m-ambilyuma marrnga nimi-larrina arakba makina. Kemberra makini yada ngawa abirraja wurr-ababirna warni-mamalya na-wurraki-likanuma akinu-wa angalya emi-kwilyimida Keliliya biya ayukwijiya-manja angalya a-miykirra Kayina. Na-likanuma wurrakina yanjarrikina mana nu-wilyaba nakina n-awurrimikima kani-yakayini yada dakina du-wilyaba dadiyara. Ngal-ajukwaba Jesus-langwa dirnt-anikba dakina yakwujina. ² Jesus akwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa abirr-ajukwaba na-wurraki-likanuma wurrakina yanjarrikina. Biya na-wurrak-ambarringa warnik-alyibari yada anhinga akwa warnikiybeki yada amalyirra akwurana-langwa. ³ Naybiyek-ayinu...wa, biya na-jarrida arakba akina amalyirra akwurana-langwa.

Kemberra ngalaja Jesus-langwa dirnt-anikba yinginu-wakwalya anuwa-wa akwa yingi-yama, “Wayi! Nara arakba ebina amalyirra akwurana-langwa na-jarriduma,” yingi-yama dakina.

⁴ Anaja Jesus ni-yama, “Waka nganyangwa ena ki-yamina-mulangwa,” ni-yama nakina Jesus ngaluwa-wa. “Nara ambaka nganyangwa mamawura,” ni-yama.

⁵ Kemberra ngalaja dakina dirnt-anikba yingi-likana wurrakinu-wa akwa yingi-yama, “Kwurruwa! Wurri-yamina arakba kirrani-makina-mulangwiya nakina nungkwurruwa-wa,” yingi-yama dakina da.

⁶ Imba akina-manja alikira nuw-ambilyuma amangbala awilyaba adi-dirrngwarna butilla angwarnta-mirra da. Abirraja warningi-Judiya warni-mamalya narri-lyangburrkwa-juwama akungwa akina-manja butilla

warniki-larrngkw-ajarri yada a-mirntak-ijika akwa warniki-mangb-ajarri yada ayarrka abirra-langwa. Biya na-yaminjamama ngawa wurrakina arngk-ababirra-langwa narri-yuwarnuma aning-arum-uruma-manja ayakwa abirra-langwa-manja.

⁷ Ni-yama anaja Jesus wurrakinu-wa “Wurri-lyangburrkwa-jina akungwa a-wurrak-ingaba-manja butilla,” ni-yama nakina. Kembirra narri-lyangburrkwa-juwa yanda-langwa na-mirntaki-lyangburrkwuna a-mirntak-iybina butilla. ⁸ Kembirra ni-yama ngarningka abirruwa-wa, “Wurri-jirabina a-yukwujiya akungwa akwa wuni-yikaja niybinu-wa n-anungkwarba n-emb-imbirra-jina-murruwa anhinga-mirrya,” ni-yama Jesus. Kembirra nani-yikana akungwa anuwa-wa.

⁹ Akina-wiya ngalaja akina akungwa na-ykuwarrkwa-jungwunuma wubirra amalyirra akwurana-langwa. Kembirra ni-labani-manja nakina, ni-yama, “Wa! Aningab-eka ena!” N-aningbal-eka nakina ebina-langwa na-likanu-mulangwa akina amalyirra. Akana abirraja wurriybina narri-jirabama akungwa warningma wurrakina da.

Kembirra anaja nan-arti-juwa niybinu-wa n-awurrimikima ¹⁰ akwa ni-yama nakina anuwa-wa, “Ngarr-ababirra-langwa ngarni-mamalya aka-mini-jirabinama aningaba-dangwa amalyirra akwurana-langwa adiniba-wiya ngakwurra-langwi yada warni-mamalya. Kembirra ka-ybekina-manja wurrakina adirrngwarna amalyirra, aka-mini-jirabinama awarrngk-aningaba arija-langwa. Akana nungkwaja ningk-akimarnuma aningaba-dangwa amalyirra arija-langwa akina da,” ni-yama nakina n-anungkwarba niybinu-wa n-awurrimikima.

¹¹ Akin-eka engbida karrawara-langwa, ni-yamama Jesus akina-manja angalya Keliliya akina-manja Kayina, aning-adiniba-wiya akina. Yakwujina ngawa nakina

n-abilyarri-kama arrbida ana-langwa nuw-abu-warrkwa-jungwunu-mulangwa. Yadikina-langwiya kembirra abirraja warnik-ab-ibirraki-yuwa ana-langwa na-werrik-ambilyuma anuwa-manja arakba da.

¹² Bi...ya kembirra Jesus akwa dirnt-anikba akwa wurr-arrkw-urkkuw-ana akwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa na-wurraki-likanuma na-wurraki-dirrintuma Keyina-langwa angerrba Kabuniyumu-wa. Akwa nuw-ambilyuma yakwujina wurrakina m-ambawura marrnga. Jesus ni-likanu-mulangwa God-langwu-wa angalya ebina

¹³ Biya nuw-akwudangwu-dina arakba warnik-ambarringi yada warningi-Judiya warni-mamalya Akwuringku-warrkwi yada kajungwa warniki-yaku-werri-biki yada abirra-langwu-wa wurr-arum-uruma wurribinu-wa na-wurraki-jadangu-murruwa Yijiba-langwa. Anaja nakina Jesus ni-likana arakba Jirujalemu-wa God-langwu-wa angalya. ¹⁴ Biya n-awiyaba nakina arrawu-wa akana nani-rringka warnungkwarba yakwujina narraku-kwama bullukwa yiya jiba akwa darrawurikukwa-murriya wurru-kwalu-wa warni-mamalya na-bayindangu-murruwa angwarnta-mirra a-mirntak-akina bullukwa-murruya warniki-mini-daki yada God-langwa. Akwa ngarningka nani-rringka nakina warnungkwarba nuw-angmakayanguma yakwujina abirra-langwa-manja tebila akwa narri-manguma angwarnta wurru-kwala-langwa warni-mamalya imba narra-kwama aminiyngka angwarnta God-langwa-langwa angalya warniki-bayindi yada a-mirntak-akina bullukwa-murruya. ¹⁵ Na-yama-mulangwa a-mirntak-iybina arrawa, kembirra nu-werrik-awarrya-da akwa nim-akbirranga makina merra yakwujina arrawa akwa nu-wurraki-jiranga makina-ma merra a-mirntak-

akina jiba yiya bullukwa yadikina God-langwa-langwa angalya angerrba errekbu-wa. Akwa nu-wurrak-abiluwandi-juwa a-mirntak-iybina tebila-murrya akwa nu-wurraki-jiraba angwarnta ebina narri-mangu-mulangwa warnungkwarba yakwujina arrawa. ¹⁶ Biya ni-yangk-arjiya-jungwuna Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warnungkwarba narra-kwa-murruwa di-mirntak-akina darrawurukwukwa warni-mamalyu-wa akwa ni-yama, “Wurringa-wurraki-mana daka imba jay errekbu-wa! Nara a-manguma angwarnta wurrajija-murrya-langwa yalakwa Nungw-arrka-langwa-manja angalya! Imba jay wurri-likaja arakba yadada!” ni-yama Jesus.

¹⁷ Kembirra abirraja ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa na-yaku-werri-bika ebina ayakwa God-langwa nuw-arrkarri-jungwunuma. Na-yaminama, “Ningu-werriki-barrnginama nganja nungkwa-langwa-langwa angalya ningena,” na-yaminama akina ayakwa.

¹⁸ Abirraja warningi-Judiya wurru-bu-bungkawa nani-yangki-labana Jesus-uwa akwa na-yama, “Yirru-wilyakajiya engbida karrawara-langwa, ebina-langwa ninki-yaminamina-mulangwa ningkakina,” na-yama wurri-mirntak-akina wurru-bu-bungkawa da.

¹⁹ Anamba-langwa Jesus nani-mini-lawurraka-juwa ayakwa wurri-mirntak-akinu-wa warnungkwarba akwa ni-yama, “Yiki-birri-ja-manja ena alikira God-langwa, kembirra m-abiyakarbiya-manja mamawura ki-likira-kinama ngayuwa ngarningka akina da,” ni-yama Jesus abirruwa-wa.

²⁰ Kembirra na-yama, “Nar-eka! Nara ningkakina alikira-kama akina alikira m-abiyakarbiya-manja mamawura!” na-yama wurrakina. “Abirraja yirra-langwa

warni-mamalya narri-likira-kama enena alikira war-nungkwurakba arakba 46 mamarika yiya yinungkwura!” na-yama wurrakina da.

²¹ Imba anaja nakina Jesus ni-mini-yangbi-jajungwunuma ayakwa naniki-jungwa-langwa nani-madangkwa. Ana-langwa nani-madangkwa wubirra God-langwa alikira akina na-yamama. ²² Kembirra nakina nuw-aruma-jungwuni-manja ni-jungwunu-mulangwa m-abiyakarbiya mamawura, abirraja ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa na-yaku-werri-bikinuma ebina ni-yangbinu-mulangwa Jesus ayakwa. Kembirra narri-miringkama ebina ayakwa God-langwa nuw-arrkarri-jungwunu-mulangwa akwa ngawa ebina ni-yangbinu-mulangwa nakina Jesus.

²³ N-ambilyu-wiya Jesus Jirujalema-manja Akwuringku-warrkwi yada, abirraja wurr-ababirna warni-mamalya narri-rringkama arrbida ni-yama-mulangwa akwa kembirra na-werrik-ambilyuma anuwa-manja. ²⁴ Akana nara Jesus wurri-mirntak-akina warni-mamalya nanu-werriki-rringka-mulangwa wurr-ababirna-langwa. ²⁵ Nara kani-ngayindanga warnikimini-maka-jaja-langwa ayakwa abirruwa-langwa mana n-aningma baba abirra-langwa-manja mangma arrawa narru-wilyakama ayakwa da.

3

Nikidima ni-likanu-mulangwa Jesus-uwa

¹ Anaja nakina nu-wilyaba ni-Barija n-anungkarba nu-bungkawa warningi-Judiya-langwa warni-mamalya n-ambilyuma nakina nani-miykirra Nikidima. ² Nikikanuma nakina alyarrngwalyilya Jesus-uwa akwa ni-yama, “Wayi, nungkwuwa! Yirraja yarningma arakba, nungkwuwa ningkena ningk-anik-akakirumaka

ningk-iybina ningki-likanuma abalkaya-langwa yangkwurrangwa God-langwa. Nara baba warni-mamalya warniki-yama-langwa a-mirntak-iybina arrb-irrbida karrawara-langwa ningki-yamina-mulangwa nungkwuwa, imba kin-ambilya-manja yimbukwa God abirruwa-manja, kembirra ka-yaminama wurrakina arrb-irrbida abirr-amba-langwa da,” ni-yama Nikidima Jesus-uwa.

³ Anaja ni-yama Jesus Nikidimu-wa, “Engkirraja! Nara nungkwurruwa a-rringkuma akina angalya God-langwa, imba kirriybina yiki-rukwularrina-manja yimbukwa ngarningka karrawara-langwa, kembirra yiki-likajama errbukwaya, kirrakina da. Amandangwa engbir-angka ayakwa akina!” ni-yama Jesus da.

⁴ Kembirra ni-yama anaja Nikidima, “Aki-yamarrkinama ngarna ngarningka aki-rukwularrinama ngarr-aruma-manja? Nar-eka ngarrakina a-lawurraduma angerrba arrawu-wa ngarningka wurri-rntirrka-langwu-wa mulkwa da ngarniki-rukwularri yada da!” ni-yama Nikidima da.

⁵ Anaja Jesus ni-yama ngarningka nakina, “Engkirrikaja! Nara nungkwurruwa a-likuma angalu-wa God-langwa. Imba yiki-rukwularrini-manja arngk-ambilyuma, wurr-irnt-anungwa-langwa, akwa ngarningka, God-langwa-mirra nani-Mawurrna, kirrakina-bina kembirra yiki-likajama errbukwaya, nungkwurruwa-manja da. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ⁶ Adiniba-wiya kirri-mirrkalya-wiya, kirri-rukwularrinuma wurr-irnt-anungwa-langwa kirrakina da. Imba yiki-rukwularrina-manja ngarningka God-langwa-mirra nani-Mawurrna, kembirra yikani-rukwularr-jinama nakina ena-langwa-mirra nani-Mawurrna ena-langwi yada kirri-yukwayuwa. ⁷ Nara

a-yakibijanguma akina-langwa ayakwa yirra-makamulangwa nungkwuwa-wa ningk-aniki-rukwularralangwa ngarningka karrawara-langwa. ⁸ Engkirrikaja arrirra-langwa. Akina arrirra nuw-angkarrinama aminiybina-langwa angalya na-ngayindana-murruwa. K-engkirrajama ningkakina akinu-wa arrirra ka-bukwunamurruwa, akana ningki-ykikamarra akina angalya kuw-angkarrina-mulangwa akwa angerrba ka-likajamurruwa. Wubirra laka arrirra na-yaminama, anuwa nani-Mawurrna God-langwa kani-rukwularr-jina-manja ningkakina nungkwuwa.

⁹ Ni-yama anaja Nikidima, “Aki-yamarrkinama, nungkwa-langwa ayakwa?” ni-yama.

¹⁰ Kembirra ni-yama nakina Jesus, “Jarrya ningkakina ningk-anik-akakirumaka warningi-Judiya-langwa warnimamalya, imba ningki-ykikamarra akina-langwa ayakwa? ¹¹ Engkirraja! Yarna yirri-yangbinama ayakwa ebina-langwa yirr-aningmi-dina-mulangwa akwa yirri-rringkina-mulangwa yirra-langwa-mirra manba. Akana nara kirriybina kirru-wilyu-wilyaba karningi-Judiya karnik-akakirumaka a-werru-ngwurduma enenu-wa ayakwa yirra-langwu-wa. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ¹² Yirra-maka-manja akina ayakwa na-ngekbiraka-jungwuna-mulangwa enenamannya angalya akwa eng-kwilyimida-manja, yi-minikalyikama ngayuwa. Kembirra yika-makina-manja nangekbiraka-jungwuna-mulangwa God-langwa-manja angalya abalkaya, nara ngawa nganyangwu-wa ayakwa. ¹³ Akana nara kirriybina kirru-wilyu-wilyaba karnimamalya yiki-likana-langwa ambaka karrawaru-wa, imba ngayuwa yimbukwa ningiybina-mirrada ningidirrintuma yangkwurrangwa angaliba abalkaya-langwa akwa ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya.

¹⁴ Anaja nakina Mawijija ni-ngkajikama yingarna yi-didija-mirra karrawara eka-manja alarrk-biringka-manja angalya. Nani-rringka-manja wurri-mirntak-iybina warni-mamalya yakinu-wa yingarna, kembirra anaja nakina God nan-aningaba-kama wurrakina angbilyuwalangwa. Amandangw-eka akina wubirra ka-yamina-mirra wurrakina warnungkwarba kabi-ngkajikinama ngayuwa ningiybina-mirrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya, ¹⁵kajungwa nungkwurruwa-manja yiku-werrik-ambilya ngayuwa-manja, kembirra nakina God yikan-anibi-kini yada karning-angkawura kirrakina da,” ni-yama Jesus Nikidimu-wa.

¹⁶ Anaja nakina God ni-lyalyingminuma angwurra ngarna ngarni-mamalya ababirna-langwa angalya. Kembirra ngarrani-mini-larrkanuma ana-langwa Nanukw-anikba nu-wilyaba-ma yangkwurrangwa, kajungwa ngarr-ababirna-langwa ngarryibina aku-werrik-ambilyama anuwa-manja, nari yada a-jungwuma, imba God akan-anibi-kina ngarna, ak-ambilya ngarnging-angkawura ngakwurruwa. ¹⁷ Nakina nani-larrkanama ana-langwa Nanukw-anikba enenu-wa angalya, akana nara-langwa a-lekbuma-langwa ngakwurruwa. Imba kajungwa nakina akan-anibi-kina yada ngakwurruwa ngarning-angkawura, nakina Nanukw-anikba da.

¹⁸ Ngakwurruwa-manja aku-werrik-ambilya-manja Nanukw-anikba-manja, kembirra nara nakina God a-lekbuma ngakwurruwa-wa. Akana ngakwurruwa-manja nara a-werrik-ambilyuma anuwa-wa, ngarrani-lekbanuma arakba ngakwurruwa-wa ngarni-mamalya mana nara baba aku-werrik-ambilya ena-langwa-manja Nanukw-anikba nu-wilyaba-mirra-manja. ¹⁹ Miyambanabirra God ngarrani-lekbajama ngakwurruwa-wa? Kamakinama kembirra nungkwurruwa-wa. Anaja nakina

God nani-larrkanuma Naniki-larrk-abarraka enenu-wa angalya. Akana nara ngarni-mamalya a-lyalyingmama alarr-adada imba ngarrani-lyalyingminama Nara a-yamama aning-iningaba imba ngarri-yaminama a-wurru-wurrariya. ²⁰ Ngarr-ababirna-langwa ngarni-mamalya ngarriybina ngarri-yaminama a-wurru-wurrariya, ngarru-wurriykinama alarr-adada. Nara kembirra a-likama nakinu-wa God ngakwurruwa mana ngarri-yaliyana-mubaba akani-rringkina-mulangwa nakina ngarri-yama-mulangwa a-wurru-wurrariya. ²¹ Imba ngarriybina ngarri-yuwarnama alyangmandukwuna ayakwa, ngarri-likajama nakinu-wa Naniki-larrk-abarraka kajungwa akani-rringkini yada nakina ngarri-yamina-mulangwa ngani-mini-yarrku-warakina-mulangwa God-langwa ayakwa ngarrakina da.

Janjana nani-mini-yangbinu-mulangwa Jesus-langwa

²² Bi...ya kembirra Jesus akwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa narri-lalika akina Jirujalema imba na-wurraki-likana angerrba aminiyngku-wa angalya nara-mirruwa alikira Judiyu-wa. Akwa nuw-ambilyuma yakwujina aduwaya-wiya wurrakina. Imba abirraja wurr-ababirna warni-mamalya na-wurraki-likanuma wurrakina Jesus-uwa. Kembirra nakina anaja Jesus arakba nani-mingeki-ngamba-juwa wurrakina warni-mamalya akina-manja angalya. ²³ An-ajukwaba nakina Janjana nani-mingeki-ngamba-juwama warni-mamalya akina-manja angalya Ayinana. Akin-eka angalya akwudangwa engemba-manja Jalima-manja nuw-ambilyuma. Nakina Janjana nani-mingeki-ngamba-juwama wurrakina yakwujina mana aruma baba akungwa akina. Abirra-ajukwaba wurr-ababirna warni-mamalya na-wurraki-likanuma anuwa-wa akwa kembirra nani-mingeki-

ngamba-juwama wurrakina. ²⁴ Ni-likani-manja nakina Jesus yanjarrikina, nara ambaka nakina Janjana kini-ditijungwuna-langwiya da.

²⁵ Abirraja wurru-kwala Janjana-langwa warnik-abibirraki-yuwa narri-yarrki-ngirra-juwama warningi-Judiya-langwa-langwa aning-arum-uruma ayakwa abirruwa nu-wilyaba N-aningi-Judiya nani-mamalya. Na-lyalyimbukwayinuma wurrakina ayakwa narri-yuwarnu-mulangwa abirra-langwa-manja aning-arum-uruma ayakwa warnik-ajarra-langwa ayarrka yiya amirntak-ijika. ²⁶ Biya na-likana wurrakina Janjanuwa akwa na-yama anuwa-wa, “Wayi, nungkwuwa! Ningk-aningma niybina n-anungkwarba n-ambilyuma nungkwuwa-manja ayak-ingaluba adalyuma a-miykirra Jardina, niybina ningkani-mini-yangbinu-mulangwa nungkwuwa? Kwuja! Nakina arakba nani-mingeki-ngamba-jinama warni-mamalya aduwaba akwa wurr-ababirna-langwa na-wurraki-likaja-mirra anuwa-wa da!” na-yama wurrakina Janjana-langwa warnik-abibirraki-yuwa.

²⁷ Anaja ni-yama Janjana, “Yika-rringkina-manja wurrakina warni-mamalya aningaba ka-yaminama wurru-kwala-manja, karningma kirrakina God wurrakina kani-makinama warniki-yama-langwa. ²⁸ Kwurruwa, ebina-wiya ngarra-makama akwa ningi-yamama, ‘Nara ningena ningiybina ningi-Majaya, imba nginilarrkama ngayuwa ningi-lyangmanguma adiniba-wiya,’ ningi-yamama ningiybina. Akwa kirr-engkirrikanuma kirrakina nganyangwa ayakwa. ²⁹ Mama wurrakina warni-mamalya nani-yuwarnama Jesus-uwa imba nganja ningena wubirra Jesus-langwa yin-ani-biyakaja. Enena kembirra alawudawarra ngarra-makinama. Akini yada ngawa wunalakina wun-aniki-yakaji yada

n-awurrimikima n-anungkwarba akwa didarringka, anaja niybina nani-mamalya n-awurrimikima-langwa wun-anibi-yakaja kining-alyilyana diybina didarringka niybinu-wa n-awurrimikima. Kemberra kini-rungwudarra nakina nani-mamalya akwa kanimin-engkirrikaja niybina-langwu-wa n-awurrimikima ayakwa. Kemberra arakba kini-yakirrerri-dina nakina kin-engkirrikaja-mulangwa ena-langwu-wa ayakwa. Akina-bu ngawa alawudawarra. Nganja ningena wubirra nakina nani-mamalya. Kini-yakirrerri-dina nakina kin-engkirrikaja-mulangwa n-awurrimikima-langwu-wa ayakwa imba ningen-eka ningi-yakirrerri wurrakina-langwa warni-mamalya na-likaja-mulangwa Jesus-uwa.³⁰ Amandangw-eka n-aruma-dangwa ni-mikbiyiya ni-lyangma nakina imba nganja ningena ningi-yukwijiya,” ni-yama nakina Janjana ena-langwu-wa warnik-abibiraki-yuwa akwa ni-jarrukwa ana-langwa ayakwa arakba da.

³¹ Nakina niybina ni-likanuma angaliba karrawara-langwa, n-aruma-dangwa nakina ni-mikbiyiya ni-lyangma. Imba ngakwurraja enena-manja angalya, ngarri-yukwayuwa ngarna. Akwa ngakwurruwa ngarri-yangbinama ayakwa ena-langwa angalya, imba anaja ni-likanu-mulangwa angaliba abalkaya-langwa, n-aruma-dangwa nakina,³² akwa ngarni-makinama nakina a-mirntak-iybina ni-rringka-mulangwa akwa n-engkirrikanu-mulangwa ngakwurruwa-wa. Akana nara ngarriybina ngarru-wilyu-wilyaba ak-awiyaba-juwa ana-langwa ayakwa.³³ Imba ngakwurruwa-manja ak-awiyaba-jina-manja ana-langwa ayakwa, kemberra akabu-werriki-rringkinama wurru-kwala warni-mamalya nakina God ni-lyangmandukwuna da.³⁴ Nakina niybina God nani-larrkama yangkwurrangwa,

nani-lyangburrkwa-jinama ana-langwa nani-Mawurrna ni-yirrbiyirrba ngawa anuwa-manja. Kembangra alibina-wiya ngawa ni-yangbinama nakina God-langwa ayakwa. ³⁵ Imba Nungw-anikba ni-lyalyingminama ana-langwa Nanukw-anikba akwa nanu-bungkawa-kama ababirna-manja. ³⁶ Ngakwurruwa-manja aku-werrik-ambilyama Nanukw-anikba-manja, anaja God akan-anibi-kinama ngarning-angkawura nakina. Imba abirraja warni-mamalya kani-mini-yarrku-wurrana-mulangwa Nanikwu-anikba-langwa ayakwa, nara anibi-kama God, akana kani-lekbajama nakina warning-angkawura ngawa da.

4

¹ Anaja Jesus n-aningma wurri-Barija warnungkwarba nuw-engkirrika-mulangwa na-wurraki-likanu-mulangwa wurr-ababirna warni-mamalya Jesus-uwa imba wurr-ambawura Janjanu-wa wun-aniki-mingeki-ngamba-ji yada wurrakina. ² Akana anaja Jesus nara ena-bakiyaba kani-mingeki-ngamba-juwa wurriybina warni-mamalya, imba ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa yimbukwa narra-mingeki-ngamba-juwama wurrakina.

Jesus ni-yangbinu-mulangwa di-miniyngku-wa didarringka Dadingi-Jameriya-langwu-wa

³ Kembangra arakba Jesus ni-lalika akina angalya Judiya imba ni-lawurradina angerrba akinu-wa angalya Keliliyu-wa. ⁴ Biya lukwakwa ni-lyangku-werri-bika-jungwunuma naniki-lika-langwa akina-langwiya angalya Jameriya abirruwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa.

⁵ Biya wurrakina yakwujina Jameriya-manja akwa narr-akbirranga angalya amin-ababirna alikira a-miykirra Jakara. Akina angalya akwudangwa nuw-ambilyuma

errikbilya angalya ebina Jekaba nanu-kwama ena-langwu-wa nanukw-anikba Jawijibu-wa. ⁶⁻⁸ Yakwujina ngawa ngalaja Jekaba-langwa akungwa nuw-ambilyuma akina. Anaja nakina Jesus nu-wanbijungwuma ni-likanu-mulangwa yaya engka-langwa akwa n-ambarringa akwudangwa akina-manja akungwa n-akwukawura. Imba abirraja ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa na-likanuma wurrakina ngawa warniki-bayindi yada anhinga. Memerrku-wilyarra mamawura makina arakba da.

Ngalaja Dadingi-Jamariya didarringka yingi-likanuma yanjarrikina dadik-akarrngi yada akungwa dakina. Anaja kembirra Jesus ni-yama ngaluwa-wa, “Yu-kwa-langwa nganja akungwa marrakba.”

⁹ Ngalaja yingi-yama dakina didarringka Jesus-uwa, “Wa! Nungkwuwa ningkena ningk-aningi-Judiya imba nganja ningena ning-aningi-Jameriya ningi-darringka da! Miyambana-birra nungkwuwa yi-yangki-labajama ngayuwa-wa akungwi yada? Mungkwa y-aningbala-yaminjaja-kiya yalakena!” yingi-yama dakina da. Abirraja warningi-Judiya warni-mamalya nara kuw-awuri-kayina warningi-Jameriya-langwa a-mirntak-ijika aningerrbirra wurrakina da.

¹⁰ Anaja Jesus ni-yama ngaluwa-wa, “Karukwa-maka ningkena k-aningmi-dinuma ebina naniku-kwa-langwa God nungkwuwa-wa akana nungkwaja ningk-aningbala ningkakina ngayuwa da. Nungkwuwa k-aningmi-dini-maka ningkakina, kembirra yiki-yangki-labani-maka ngayuwa-wa akwa yiba-kwi yada akwananibika akungwa,” ni-yama Jesus.

¹¹ “A, nungkwuwa,” yingi-yama dakina didarringka, “angamba bajikala nungkwa-langwa? Angwujir-eka ena

akungwa! Ngamba-langwa kembirra ningkakina k-akarrnginama akina akwananibika akungwa? ¹² Anaja yakwa-langwa ni-mir-anyungwa n-aning-arakb-irakba-kiya nakina Jekaba yerrenukwama yakuwa-wa enena Nakina ni-ybekinuma enena-langwa akungwa abirruwa ana-langwa warnukw-ana akwa ngawa ana-langwa jiba-mirrya yiya bullukwa-murrya abirr-ajukwaba. Wa! Aba jarrya nungkwuwa ningkena ningk-aruma imba Jekaba nakina naba-kiya na?" yingi-yama dakina didarringka Jesus-uwa da.

¹³ Anaja Jesus ni-yama, "Yirra-makinama ningena nungkwuwa-wa kirriybina kirr-ababirna-langwa karni-mamalya yiki-ybekinama enena-langwa akungwa, kembirra yiki-yakwurrinama kirkakina ngarningka da. ¹⁴ Imba nungkwurruwa-manja yiki-ybekina-manja akina akungwa ebina ka-kwunama ngayuwa nungkwurruwa-wa, nara kembirra kirkakina a-yakwurruma arakba da. Ngalaja ebina akungwa ngayuwa ka-kwuna-mirra, akwananibika akungwa, akina ka-yaminama wubirra laka ebina amukwa akungwa na-bulbayinama ajiringka-langwa. Akina akwananibika akungwa yikak-anibikinama karni-mamalya karningangkawura da," ni-yama nakina.

¹⁵ Ngalaja yingi-yama, "A, nungkwuwa, kembirra nganja yi-ybekajiya-langwa akina akungwa kajungwa nari yada a-yakwurruma ngarningka akwa nari yada arakba a-likama a-karrnguma yangkwurrangwa akungwa," yingi-yama yingini-mini-lawurrakaja Jesus-uwa dakina.

¹⁶ Anaja ni-yama Jesus ngaluwa-wa, "Jay! Likaja nangkirna nungkwa-langwa naningiy-ana akwa yikini-lawurradina yangkwurrangwa nungkwurnuwa," ni-yama nakina.

¹⁷ Ngalaja yingi-yama, “Ning-aning-anungkwarba-ma ningena!”

Anaja Jesus ni-yama, “Amandangwa alyangmandukwuna ebina ayakwa ningki-yangbinuma ningki-yamama, ‘Ning-aning-anungkwarba-ma ningena.’ ¹⁸ Nungkuw-eka ningk-arra-warrkwa-juwama wurri-mangbala war-nungkwarba imba anaja nakina nu-wilyaba niybina kini-yakayinama aduwaba, nara nakina nungkwa-langwa nani-mamalya naningiy-ana. Akana nungkwuwa ningki-larrkbi-larrkbakama yi-makama ngayuwa-manja,” ni-yama nakina.

¹⁹ “Wa!” ngalaja yingi-yama dakina didarringka. “Nungkwuwa, jarra kembirra ningkakina ningk-aniki-maki-maka ayakwa God-langwa? ²⁰ Abirraja yirra-langwa wurri-miri-mir-anyungwa warning-arakb-irakba-kiya Warning-Jameriya nani-yangmi-yang-marngkwa-juwama God-uwa enena-manja angakarjiyinga angalya. Akana nungkwurraja Karningi-Judiya kirri-yaminama, ‘Jirujalema-manja yimbukwa akini-yang-marngkwa-jinama God-uwa ngakwurruwa da,’ kirri-yaminama kirrakina,” yingi-yama dakina da.

²¹ Anaja Jesus ni-yama ngaluwa-wa, “Yirra-makinama enena ayakwa alyangmandukwuna nungkwuwa-wa. Adiniba arakba nara karna a-yang-marngkwa-juma ngakwurra-langwu-wa Nungw-anyungwa yalakwa enena-manja angakarjiyinga angalya akwa yakwujina angaba-manja angalya Jirujalema-manja imba yikini-yang-marngkwa-jinama anuwa-wa aning-errbirra-manja angalya. ²²⁻²³ Mama ebina angalya ngani-yangmi-yang-marngkwa-jina-mirri-manja, imba anaja Nungw-anyungwa ngarrani-ngayindanama aduwaba akini-yang-marngkwa-jinama anuwa-wa ngarru-werriki-lyangmandukwuna mu-wilyaba-ma ngawa

mangma. Nungkwurraja karning-Jameriya karni-mamalya karningbala kirrakina niybina-langwa kini-yang-marngkwa-jina-mirri-langwa nungkwurruwa imba yirraja yarna yarningi-Judiya yarni-mamalya yarningma yarna niybina-langwa yini-yang-marngkwa-jina-mirri-langwa. Anaja God yirranu-wilyaka-juwama yirruwa-wa akan-anibi-kina-mulangwa ngarr-ababirna-langwa ngarni-mamalya nakina. Ni-yama-mulangwa akina, kembirra yarningma yarna niybina-langwa yini-yang-marngkwa-jina-mirri-langwa. ²⁴Ni-miyambana kembirra naka God na? Nani-Mawurrna nakina da! Ngakwurraja kembirra ngarriybina ngani-yang-marngkwa-jina-mirri-mirra anuwa-wa, akini-yang-marngkwa-jinama ngarru-werriki-lyangmandukwuna mu-wilyaba-ma ngawa mangma,” ni-yama nakina Jesus ngaluwa-wa.

²⁵ Ngalaja yingi-yama dakina didarringka anuwa-wa, “Ngayuwa ning-aningma arakba nakina ni-Majaya, nani-miykirra Christ, kini-likajama yangkwurrangwa. Kembirra nakina kini-likaja-manja, yikani-makina-mirra ababirna-langwa yirruwa-wa,” yingi-yama dakina da.

²⁶ Anaja Jesus ni-yama, “Ngayuwa-bina ningena da, ningiybina ningi-yangbi-yangbinama ayakwa aduwaba nungkuwa-manja da,” ni-yama nakina Jesus da.

²⁷ Akini yada ngawa abirraja Jesus-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa na-lawurradinuma yanjarrikina, akwa kembirra wurrakina na-wurra-arrntirnta-dinuma nani-rringka-mulangwa nakina Jesus ni-yangbinu-mulangwa ayakwa dakina-manja didarringka. Akana nara wurrakina ka-yangbina abirnuwa-wa. Nara ka-yama ngaluwa yingi-yama-mulangwa, akwa nara ka-yama Jesus-uwa ni-yangba-mulangwa ngaluwa-wa.

²⁸ Kembirra ngalaja dakina didarringka yingilalika yakwujina ngala-langwa butilla a-dingira-mirra

imba yingi-lawurradina errbaja angalyu-wa. Akwa yingi-yama warning-akwujina-manja warni-mamalya,
²⁹ “Kwurruwayi! Kwa wurri-likaja! Wuni-rringka n-angaba n-anungkwarba ngini-maka-mirra ngayuwa-manja ababirna-langwa a-mirntak-iybina ningi-yama-mulangwa! Dukwa-bina niybina ni-Majaya nakina na?”
³⁰ Abirraja wurr-ababirna warni-mamalya narri-lalika akina angalya imba na-likana angerrba Jesus-uwa.

³¹ dakina didarringka errbaja angalyu-wa, abirraja wurrakina warnik-ab-ibirraki-yuwa nani-marrakba-kama Jesus-uwa akwa na-yama, “Marrakba, alyibarinalangwa anhinga nungkwaja!” na-yama wurrakina.

³² Akana anaja ni-yama abirruwa-wa, “En-eka anhinga arakba nganyangw-eka ning-anik-alyibari yada akana karningbala nungkwurruwa aduwaba ebina-langwa,” ni-yama nakina Jesus.

³³ Kembirra abirraja ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa na-yangki-labajayina akwa na-yama, “Dukwa arakba wurru-kwala nani-yikanuma naka anhinga da?” na-yama wurrakina.

³⁴ Anaja nakina Jesus ni-yama, “Kini-mini-yarrku-warakinama ningena ayakwa niybinalangwa nginilarrka-mulangwa yangkwurrangwa enenu-wa angalya akwa ngarningka ki-jarrukwunama ababirna ebina nginu-kwama ngayuwa-wa ning-aniki-yama-langwa. Ki-yamina-manja a-mirntak-akinalangwiya ningena, kembirra ki-ladanama akwa ki-yakirrerri-dinama ningena wubirra laka ki-ladi-kinama a-mirntak-akina anhinga. ³⁵ Imba abirraja warni-mamalya kayaminjaminama, ‘Y-abiyarbuwa-manja yimawura kembirra arakba amanhinga kawalyuwanama akwa ngakwurraja kembirra ak-arrangbinama,’ kayaminama

wurrakina. Ngayuwa ngarra-makinama nungkwurruwa-wa, Kwuja! Wurr-andiya wurra-rringka wurr-angabu-wa warni-mamalya! Wurri-mirntak-akin-eka warniku-werrik-ambilyi yada God-manja. ³⁶ Wurrakina wubirra na-yaminama a-manhinga ebina na-walyuwa-dinama warnik-arrangbi yada warni-mamalya. Abirraja kembirra wurrakina karr-arrangbinama a-mirntak-akina a-manhinga. Imba anaja nakina God nan-anibi-kinama arakba wurriybina na-werrik-ambilyama anuwa-wa warning-angkawura,” ni-yama nakina Jesus ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa.

³⁷ Akwa ngarningka ni-yama, “Ena engka ayakwa na-yaminama, ‘Nu-wilyaba n-anungkwarba kini-lungkw-abiri-jinama a-mamamuwa amadidira imba nu-wilyaba n-iyngka n-anungkwarba kin-arrangbinama a-manhinga nakina,’ na-yaminama akina. Alyangmandukwuna akina ayakwa. Wunalakin-eka wun-ambilyu-mulangwa ngawa kani-yakirrerri-dinama kembirra da. ³⁸ Kirrakina wubirra niybina n-arrangbinama a-manhinga. Kembirra nganja ngayuwa ngarra-larrkajama nungkwurruwa ebinu-wa angalya nara-mirruwa nungkwurruwa warka kajungwa yika-makini yada warni-mamalya God-langwa ka-werrik-ambilyi yada wurrakina anuwa-manja. Nara yakwujina nungkwurruwa yika-maka imba abirraja wurru-kwala narra-makama adinakba God-langwa akina-manja angalya akwa warniku-werrik-ambilyi yada arakba anuwa-manja,” ni-yama nakina Jesus.

³⁹ Ngalaja dakina didarringka yingini-mini-yangbinuma ayakwa Jesus-langwa-langwa wurri-mirntak-akina-manja Warning-Jameriya warni-mamalya akwa yingi-yama, “Ngini-maka-mirra nakina ababirna-langwa a-mirntak-iybina ningi-yama-mulangwa ngayuwa,” yingi-yama. Kembirra a-mirntak-akina-

langwa ayakwa ngala-langwa-langwa, abirraja wurr-ababirn-eka warni-mamalya na-werrik-ambilyi-mirra Jesus-manja. ⁴⁰ Biya kembirra wurrakina na-wurrakilikana Jesus-uwa akwa nani-marrakba-ka anuwa-wa nanik-ambilyingi yada abirruwa-manja. Akwa kembirra Jesus n-ambilya yakwujina m-ambilyuma marrnga da.

⁴¹ Abirraja arakba kembirra wurr-ababirn-eka warni-mamalya na-werrik-ambilyuma anuwa-manja mana nuw-engkirrikanu-mubaba ana-langwa ayakwa abirra-bakiya-ba. ⁴² Biya narringa-maka wurrakina dakinu-wa didarringka akwa na-yama, “Nungkwuwa yirri-makama ayakwa akwa kembirra yirru-werrik-ambilyuma arakba Jesus-manja yarna. Akana yirruwa yirra-bakiya-ba yirringkirrikanuma ana-langwa ayakwa akwa yarningm-eka angwurra yarna nakina Jesus niybina akan-anibi-kinama ngarr-ababirna-langwa ngarni-mamalya enena-manja angalya ababirna-manja,” na-yama wurrakina.

Jesus nan-aningaba-ka-mulangwa nu-Bungkawa-langwa Nanukw-anikba

⁴³⁻⁴⁴ Anaja Jesus ni-yamama adinakba-kiya ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Warni-mamalya nara a-werru-ngwurduma wurrakina warniki-maki-maka ayakwa God-langwa wurriybina na-likaja-mulangwa abirra-langwa-langwa angalya,” ni-yamama nakina. Kembirra m-ambilyuma marrnga nimi-jarrida akwa ni-lalika akina angalya Jameriya imba ni-likana nakina yadikina Keliliyu-wa.

⁴⁵ Abirraja warningi-Keliliya warni-mamalya na-wurrakili-kanuma adinakba Jirujalemu-wa warnik-ambarringi yada Akwuringku-warrkwi yada. Narri-ringkama arrb-irrbida ebina ni-yama-mirra Jesus yakwujina Jirujalema-manja. Kembirra nakina Jesus

Keliliya-manja, wurri-mirntak-akina warni-mamalya nani-yakirrerri-kama nakina ni-likanu-mulangwa yanjarrikina abirra-langwu-wa angalya.

⁴⁶ Ni-likanu-mulangwa nakina Jesus yakwujina Keliliya-manja, kembirra ni-lawurradinuma akinu-wa angalya a-yukwujiya Kayina ebina ni-ykuwarrkwa-juwa-mirruwa akungwa akwuranu-wa. Imba abirnaja nu-Bungkawa akwa ana-langwa nanukw-anikba nan-ambilyuma yakwujina engka-manja angalya ayukwijiya-manja engemba-manja Kabuniyuma. Akana nakina nanukw-anikba n-angbilyuwa-dinuma. ⁴⁷ Nakina n-anungkarba n-engkirrika-wiya nakina Jesus Judiya-langwa, ni-likana Jesus-uwa akwa nani-yangki-labana anuwa-manja naniki-liki yada Kabuniyumu-wa kajungwa nakina kan-aningaba-kini yada ana-langwa nanukw-anikba niybina naniki-jungwangana arngki-darrba.

⁴⁸ Anaja Jesus ni-yama nu-bungkawu-wa, “Nara-manja nungkwurruwa karni-mamalya a-rringkama ngayuwa akina engb-iyngbuda karrawara-langwa, kembirra nara kirrakina a-werrik-ambilyuma ngayuwa-manja,” ni-yama nakina.

⁴⁹ Kembirra ni-yama nakina n-anungkarba Jesus-uwa, “Kwa! Likaja ngayuwa-manja! Nara-manja ningkena a-likama, kembirra nganyangwa ni-yukwijiya kini-jungwunama!” ni-yama nakina.

⁵⁰ Anaja Jesus ni-yama anuwa-wa, “Nungkwa-langwa nanukw-ana kin-aningaba-dinama ngarningka. Jay! Likaja lawurradina angalyu-wa anuwa-wa!” ni-yama nakina. Anaja n-anungkarba ni-yangbinu-mulangwa Jesus akwa ni-likanuma angalyu-wa arakba.

⁵¹ Abirraja nu-wakbirrangaja nungw-anikba akwa wurru-kwala nu-Bungkawa-langwa mi-likarrku-wilyarra mamirukwa akwa na-yama anuwa-wa, “Ningk-aningma?

Nungkwa-langwa nanukw-ana n-aningaba-duma arakba!” na-yama wurrakina.

⁵² Anaja ni-yama nu-Bungkawa abirruwa-wa, “Ngambi yada n-aningaba-duma nakina?” Na-yama abirraja anuwa-wa, “Yarrungkwa memerrku-wilyarra-manja mamawura, nakina ni-mirntaku-warrwalyuma,” na-yama wurrakina.

⁵³ Anaja nakina nungw-anikba ni-lyandarrkana ebinu-wa ayakwa nani-maka-mirruwa Jesus nanik-aningabada-langwa ana-langwa nanukw-anikba, ni-yangbinuma miybina-manja ngawa m-aningi-yarrungkwa memerrku-wilyarra-manja mamawura. Kemberra nakina n-anungkwarba akwa wurr-ababirna ana-langwa warni-mamalya na-werrik-ambilyuma arakba Jesus-manja.

⁵⁴ Akina kemberra arakba arngk-ambilyuma-ma arrbida karrawara-langwa, Jesus ni-yamama akini yada ngawa ni-lalika-mulangwa Judiya imba ni-likanu-mulangwa angerrba Keliliyu-wa. Aybina arrbida ngarraku-wilyaka-juwarna ngarningka ngarna ni-likanu-mulangwa God-langwa.

5

Jesus nan-aningaba-ka-mulangwa nu-wilyaba n-anungkwarba

¹ Bi...ya abirraja wurrakina warni-mamalya warningi-Judiya na-wurra-mirntukw-ayinuma nuw-ambarrinuma ayakwi yada yakwujina Jirujalema-manja kajungwa ka-yaku-werri-bika-ji yada ebina ni-yama-mulangwa God arakb-irakba-wiya abirruwa-manja. An-ajukwaba nakina Jesus ni-likanuma yanjarrikina Jirujalemu-wa.
² Imba akina-manja ngawa angalya ngalaja adirrngwarna akungwa na-kuwabalinuma angwarnta-manja nuw-ambilyuma. Akwa amangbala a-kwilyibana amiyarrya

angwarnta-mirra nuw-alkayanguma yakwujina nakwurtakama akwiyak-bijina akina-manja akungwa. Akina akungwa a-miykirra Bedijeda, Yibiruwa-mirra ekirra akina. Yakwujina ngawa nuw-ambilyuma akwudangwa ebina-manja dawa na-ngwurrkwarrnga-jungwunu-mirri-manja Jirujalema-manja. Akin-eka dawa a-miykirra Jiba-langwa Dawa. ³⁻⁴ Abirraja wurru-wurra-kwilyimid-eka warni-mamalya wurr-angb-angbilyuwa-mirra nakwuni-murrkwuli-jayinuma amiyarrya-manja wurrakina yakwujina. Wurru-kwala warni-mamalya wurri-mimba imba wurru-kwala wurri-landarrk-awarrya akwa ngawa wurru-kwala wurri-rrengmirnirna wurri-mirntak-akina.

⁵ Imba an-ajukwaba nakina nu-wilyaba n-anungkwarba n-ambilyuma yakwujina ngawa nu-wilyakama angbilyuwa nu-mirntak-ayuwanguma ³⁸ mamarika yiya yinungkwura. ⁶ Anaja Jesus arakba akina-manja akungwa akwa nani-rringka nakina n-anungkwarba nukukwunumurrkwuluma yakwujina. Akwa n-aningma arakba nakina n-anungkwarba n-angbilyuwa-dinuma n-aning-arakba-kiy-eka. Kembirra ni-yama Jesus anuwa-wa, “Ningki-ngayindana k-aningaba-dinama nungkwuwa na?” ni-yama.

⁷ Anaja nakina n-anungkwarba ni-yama, “Mungkwa akana, akini yada ngawa ka-rukwu-lyuwakana-manja akina akungwa, nara wurriybina warni-mamalya yalakwa warnik-akimi yada ngayuwa akungwa-manja. Ningi-yaminama ningi-likajama ningena, akana wurru-kwala warni-mamalya arakba na-lyangmanama narr-akbirranginama akina akungwa adiniba-wiya,” ni-yama nakina.

⁸ Anaja Jesus ni-yama anuwa-wa, “Mirajanga, mamiya makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa akwa likaja,” ni-yama Jesus nakinu-wa n-anungkwarba.

⁹ Kembirra arngkawura-wiya anaja nakina n-anungkarba n-aningaba-da arakba akwa nima-rntirka ana-langwa makirakirakajungwa akwa ni-likana arakba nakina da.

Makina-manja ngawa mamawura ma-miykirra Jabada.

¹⁰ Kembirra abirraja wurrakina wurru-bu-bungkawa warningi-Judiya na-yangbinuma ayakwa nakinu-wa n-anungkarba n-aningaba-dini-mirruwa akwa na-yama, “A! Nungkwuwa! Jabada aduwaba da. Ningk-aningbali-dina-mirra-bina ngakwurra-langwa aning-arum-uruma ayakwa? Nara ningkakina a-wilyakama makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa Jabuda-manja,” na-yama wurrakina.

¹¹ Anaja ni-yama nakina n-anungkarba, “Niybina n-anungkarba ngin-aningaba-kama ngayuwa-manja, ngini-makama ning-aniki-rntirki yada mema nganyangwa makirakirakajungwa akwa ning-aniki-liko yada yaya,” ni-yama nakina.

¹² Kembirra abirraja nani-yangki-laba anuwa-wa akwa na-yama, “Ni-miyambana nakina n-anungkarba niybina ngini-makama nungkwuwa-wa ningk-aniki-rntirki yada makina nungkwa-langwa makirakirakajungwa akwa ningk-aniki-liko yada yaya?” na-yama wurrakina wurru-bu-bungkawa anuwa-wa da.

¹³ Akana anaja nakina n-anungkarba niybina n-aningaba-dinu-mirradungwa n-aningbala nakina nani-mamalya nan-aningaba-ka-mulangwa anuwa-manja, mana wurr-ababirn-eka wurrakina warni-mamalya yakwujina akina-manja baba angalya akwa kembirra Jesus ni-marngki-lyumada yadikina nakina da.

¹⁴ Bi..ya nakina Jesus nan-akbirranga nakina arrawa God-langwa-manja angalya akwa ni-yama, “Kwuja, nungkwuwa ningk-aningaba-duma arakba

ningkena. Ngwanja arakba kembirra a-wurru-wurrariya-langwa ningki-yamina-mulangwa! Akana naramanja nungkwuwa a-ngwanjuma, kembirra ki-mini-ngekbiraka-jungwunama arum-eka a-wurru-wurrariya nungkwa-langwa-langwa,” ni-yama nakina Jesus.

¹⁵ Kembirra anaja nakina n-anungkwarba nani-mimiringkama nakina Jesus akwa ni-lalika arakba akina angalya God-langwa imba ni-likana wurri-mirntak-iybinuwa wurru-bu-bungkawa warningi-Judiya akwa ni-yama abirruwa-wa, “Nakina-bina Jesus ngin-aningaba-kama ngayuwa da,” ni-yama nakina da.

¹⁶ Amin-akina-langwa abirraja kembirra nanimini-yirrbinema awinyamba Jesus-langwa, mana nakina ngawa ni-yaminjamama nan-aningaba-kama warni-mamalya Jabuda-manja. ¹⁷ Anaja ni-yama Jesus abirruwa-wa, “Nganyangwa Nungw-arrka ngawa ni-ngekbirakinama aningaba aduwaba imba nganjukwaba ningena ebina-mirradungwa ngawa ningi-ngekbirakinama,” ni-yama nakina.

¹⁸ Kembirra abirraja wurri-mirntak-akina wurru-bu-bungkawa warningi-Judiya na-lyangku-werri-bikajungwunuma angwurra warniku-warti yada nakina Jesus. Miyambana-birra? Na-lyangki-yama-mubaba wurrakina nani-min-arryaka-mulangwa Jesus akina ayakwa Jebudalangwa, akwa engka, nani-yangbi-juwa-mubaba Jesus nakina God ana-langwa Nungw-anikba akwa kembirra wuni-di-dirrbira-kiya wun-alakina da.

¹⁹ Anaja kembirra nakina Jesus ni-yama abirruwa-wa, “W-engkirraja! Nara ngayuwa a-yamama ebina gaya-bakiya-ba Ning-anukw-anikba imba ebina yimbukwa ni-yaminama nganyangwa Nungw-arrka, akina-bina ngayuwa ningi-yamina-mirra. Nganja ning-ani-rringkinama ni-yamina-mulangwa nakina,

kembirra ning-ani-mini-yuwarnama ngay-amba-langwa. Amandangwa engbiringka ayakwa akina. ²⁰ Imba nakina anaja Nungw-arrka ni-lyalyingminama ningena Ning-anukw-anikba akwa nginu-wilyaka-jinama ngayuwa ababirna-langwa ebina ni-yamina-mulangwa ena-bakiyaba. Kanu-wilyaka-jinama nakina ngayuwa-manja ababirna ngawa arum-uruma-dangwa, ning-aniki-yama-langwa akwa kembirra nungkwurraja yiki-yakikbijang-ayinama kirrakina. ²¹ Wubirra laka nganyangwa Nungw-arrka ni-yaminama nanu-warma-jinama nan-anibi-kinama wurri-mirntak-iybina warni-mamalya na-jungw-ayina-mirri-mirra, kembirra nganjukwaba Ning-anukw-anikba ningi-yaminama ningarr-anibi-kinama wurri-mirntak-iybina warni-mamalya ningarra-ngayindana-mirru-wiya. ²² Anaja nganyangwa Nungw-arrka nara a-lyangku-werri-bika-jungwuma karni-mamalya-langwa, akana nginu-kwama ngayuwa-wa Ning-anikw-anikba-wa akina kajungwa ngayuwa ki-lyangku-werri-bika-jungwuni yada kirr-ababirna-langwa karni-mamalya. ²³ Kajungwa nari yada kirr-ababirna-langwa karni-mamalya a-marrngwayinduma imba yiki-yang-marngwa-jini yada akwa yiki-yngki-barrnga-jini yada Ning-anikw-anikba-wa wubirra laka kini-yngki-barrnga-jinama Nungw-arrku-wa. Akana nungkwurruwa-manja nara a-yngki-barrnga-juma ngayuwa-wa Ning-anikw-anikba-wa, kembirra nara kirrakina a-yngki-barrnga-juma nganyangwu-wa Nungw-arrka ngini-larrka-mirruwa yangkwurrangwa ngayuwa da,” ni-yama Jesus.

²⁴ Biya ni-yama ngarningka Jesus, “W-engkirrikaja! Nungkwurruwa-manja yik-engkirrikaja nganyangwu-wa ayakwa akwa yiku-werrik-ambilya-manja niybinu-wa ngini-larrka-mirruwa ngayuwa, kembirra nara

a-lekbuma God nungkwurruwa-wa, kirri-likajama akwujungwa-langwa, imba kirru-warrkwunama akwananibiku-wa kirrakina. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ²⁵ Adiniba arakba abirraja warni-mamalya wurriybina na-jungw-ayinu-mirri-mirra, kabi-min-engkirrikajama nganyangwu-wa ninganimayakwa God-langwu-wa Ning-anukw-anikba akwa kuw-ambilyama kembirra warniba wurrakina. Amandangweka makina mamawura kim-akwudangwu-dinama. ²⁶ Kayamarrkinama akina na? Adiniba-wiya anaja nakina Nungw-arrka nakina-bina kan-anibi-kinama wurrakina warni-mamalya ena-bakiyaba akwa nganjukwaba Ning-anukw-anikba k-anibi-kinama warni-mamalya akwa nungkwurr-ajukwaba mana nginu-kwa-mubaba nakina Nungw-arrka akina warka a-di-dirrbira ngayuwa-wa. ²⁷ Akwa ngarningka nginu-bungkawa-kama akina-manja warka ning-aniki-lyangku-werri-bika-jungwi yada karni-mamalya-langwa karningaba-mirrikba akwa kirru-wurrariya-mirrikba. Ngayuwa ningena ningiybina-mirrada kurr-engkirrikana-mirrada ning-ani-miykirra ningi-rukwullarinuma enena-manja angalya. Amin-enena-langwa ekirra, kembirra nginu-bungkawa-kama nakina.

²⁸ Nar-eka a-yakikbijanguma enena-langwa. Adiniba abirraja wurrakina ngawa na-jungwayinuma warni-niki-jungwa warni-mamalya wurriybina errikbilya-manja angalya, kuw-engkirrikajama nganyangwa ninganim-ayakwa da. ²⁹ Biya kembirra wurrakina ka-wurrakijadanama yadikina abirra-langwa-langwa angalya errikbilya-langwa. Wurriybina warni-mamalya nayama-mirru-wiya aningaba, ka-waruma-jungwunama akwa kuw-anibi-dinama wurru-mirntak-akina, imba wurriybina na-yama-mirru-wiya a-wurru-wurrariya,

ka-waruma-jungwunama akana anaja nakina God kani-lekbajama wurrakinu-wa da. Nar-eka kembirra a-yakibijanguma,” ni-yama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa wurri-bu-bungkawa warningi-Judiya-wa da.

Jesus nara kini-yangbina ena-bakiyaba

³⁰ Biya ni-yama ngarningka Jesus wurri-mirntak-akinu-wa wurri-bu-bungkawa warningi-Judiya-wa, “Nar-eka ngayuwa ningena a-ngekbirakuma ngaya-bakiyaba. Ki-lyangku-werri-bika-jungwuna-manja ngayuwa karni-mamalya-langwa, ki-yaminama ngawa ebina-langwiya kani-makina-mulangwiya God ngayuwa-manja. Akwa ngayuwa ningi-lyangku-werri-bika-jungwunama aningaba, ngayuwa baba nara a-yamuma akina ningi-ngayindana-mulangwa ngaya-bakiya, akana akina-bina ni-ngayindana-mulangwa God, niybina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa.

³¹ “Ki-mini-yangbi-ja-jungwuna-manja nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra nara kirrakina a-werru-ngwurduma nungkwurruwa ngayuwa-manja. ³² Imba anaja ngarningka ningka-langwa nani-mamalya nakina ngini-mini-yangbinama ayakwa nganyangwa-langwa akwa nganja ngayuwa ning-aningma a-mirntak-iybina ayakwa alyangmandukwuna-wiya ni-yangbinama ngayuwa-langwa.

³³ Nungkwurraja kirra-larrkama nungkwurra-langwa wurr-ayakwa-mirra nakinu-wa Janjana akwa anaja ngini-mini-yangbinuma ayakwa alyangmandukwuna nganyangwa-langwa. ³⁴ Akana mama ayakwa karni-mamalya-langwa. Imba ngarra-makinama enena ayakwa nakina-langwa Janjana, kajungwa God yikan-anibi-kini yada nungkwurruwa. ³⁵ Anaja nakina Janjana bajananga

wubirra ni-yamama ebina kirraki-min-abarraka-jinama mamirukwa karniki-liki yada. Kirranu-wilyaka-juwama karniki-lika-langwa akwa kirri-yakirrerri-duma kirrakina. Kembirra kini-mini-lyalyingmama akinu-wa ayakwa ena-langwu-wa.

³⁶ Anaja nakina Janjana ngini-mini-yangbinuma alyangmandukwuna ayakwa ngayuwa-langwa. Imba ngalaja ngarningka engka yikaku-wilyaka-jinama nungkwurruwa-manja nganyangwa-langwa. Amiyambana akina? Anaja nakina Nungw-arrka nginukwama ngayuwa-manja arrbida aning-aningaba, ning-anik-andabukwa-langwa. Kembirra akin-eka aning-aningaba yikaku-wilyaka-jinama ngayuwa-langwa akwa yikak-aningmi-kinama kirrakina ngini-larrka-mulangwa Nungw-arrka ngayuwa yangkwurrangwa.

³⁷ Imba ngarningka Nungw-arrka niybina ngini-larrkama ngayuwa, an-ajukwaba ngini-mini-yangbinuma ayakwa nganyangwa-langwa akana nara kirrakina yikini-min-engkirrikana ana-langwa ayakwa akwa nara yikini-rringka nani-mukwurra, ³⁸ akwa nara kirrakina yiki-ngayindanga yiku-werrik-ambilya ngayuwa-manja ningiybina ngini-larrka-mirri-manja Nungw-arrka. Kirri-yama-mulangwa a-mirntak-akina, kembirra kirrakina kirri-yarrku-wurranguma ana-langwa ayakwa. ³⁹ Nungkwurraja karningi-Judiya kirri-ngayindanama yik-ambilyama karniba karning-angkawura. Kirri-lyangki-yaminama nima-dadinama nim-abirangkinama mangma nungkwurra-langwa God-langwu-wa ayakwa. Akana nara ngawa da! Amandangw-eka akina ayakwa God-langwa kirraki-makinama ngayuwa-langwa! ⁴⁰ Ngayuwa-manja yimbukwa yiku-werrik-ambilya-manja, kembirra yik-ambilyama karniba karning-

angkawura kirrakina. Akana kirru-waranama nara a-werrik-ambilyuma ngayuwa-manja.

⁴¹ Mama yiki-yang-marngkwa-jinama ngayuwa-manja akwa mama nara a-yang-marngkwa-juma ngayuwa-wa imba nara kembirra kirrakina a-werrik-awarrya-kama ningena. ⁴² Ning-aningma nganja ngayuwa nara kirrakina a-lyalyingmama God imba kirri-kadika-jungwunama. ⁴³ Nara ngaya-bakiya-ba ki-likana yangkwurrangwa imba Nungw-arrka ningena ngini-larrkama yangkwurrangwa. Akana nungkwurruwa karningi-yakirreru-ma ningi-likanu-mulangwa ngayuwa enenu-wa angalya. Imba ka-likaja-manja wurru-kwala abirra-bakiya-ba kaminini-yangbi-ja-jungwuna-manja yikabi-makina-manja kirrakina, kembirra yiki-yakirrerri-dinama warniki-likalangwa yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa. ⁴⁴ Imba kirru-waranama kirrakina nara a-ngayinduma nakina God a-yang-marngkwa-juma nungkwurruwa-wa. Imba kirri-yakirrerri-dinama kirrabi-yang-marngkwa-jinamulangwa warni-mamalya yimbukwa. Kirri-yamarrkina-mirra-bina yiku-werrik-ambilya-manja ngayuwa-wa?

⁴⁵ Dukwa kirri-lyangki-yama-bu kirrakina ngayuwa ki-likajama Nungw-arrku-wa akwa ka-lekbajama ningena. Akana nara da! Nakin-eka Nungw-arrka yikani-lekbajama nungkwurruwa mana baba kirri-lyangmiri-dinama karniki-min-abirraki-yuwa ababirnalangwa ayakwa aning-arum-uruma Mawijija-langwa. ⁴⁶ Akwa ngarningka kirri-lyangki-yaminama-bu kirru-werru-ngwurdanama ena-langwa-manja aning-arum-uruma ayakwa. Amandangw-eka Mawijija ngini-min-arrkarranguma nganyangwa-langwa! Akana nara kirrakina yiku-werru-ngwurdanga ena-langwa-manja ayakwa ebina n-arrkarrangi-mirri-manja arakb-irakbakiya-wiya. ⁴⁷ Nara kirrakina yiku-werru-ngwurdanga

ena-langwa-manja ayakwa baba, kembirra kirrakina nara a-werru-ngwurduma nganyangwa ayakwa nganjukwaba da akwa nara a-werrik-ambilyuma ngayuwa-manja da,” ni-yama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa wurri-bubungkawa warningi-Judiya-wa.

6

Jesus nanu-kwa-mulangwa anhinga wurri-lyimberr-kwilyimida-manja 5,000 warnungkwarba

¹⁻³ Bi...ya nakina Jesus ni-lawurradinuma errbaja akinu-wa angalya Keliliyu-wa akwa abirruwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa. Amin-ambilyuma ekirra na-wilyakama akina akungwa Keliliya akwa Tabiriyaja. Nuw-angkidikarrinu...wa, biya na-yarda ayaku-warra. Kembirra na-wurraki-likana angak-arjiyingu-wa angalya akwa na-wurrak-ambarringa wurrakina yakwujina. Aburraj-eka wurru-wurra-kwilyimida warni-mamalya narri-rringkama arrbida Jesus-langwa karrawara-langwa nan-aningaba-ka-mulangwa wurr-angb-angbilyuwa-mirra warni-mamalya. Kembirra nani-yuwarnuma arakba anuwa-wa.

⁴ Nuw-akwudangwu-dina arakba warnik-ambarringi yada warniki-larrmi yada emeba warningi-Judiya warni-mamalya Akwuringku-warrkwa-langwa.

⁵ Anaja Jesus n-andiyinga akana nani-rringka wurrakina wurru-wurra-kwilyimida warni-mamalya na-likani-mirra anuwa-wa. Biya ni-yama Jesus Bilibu-wa, “Nga-manja ngarna aki-bayindanama anhinga akakwuni yada wurri-mirntak-ayina warni-mamalya?” ni-yama. ⁶ Jesus nani-labanuma ni-yangbinuma akina ayakwa Biliba-manja n-aningma baba arakba naniki-yama-langwa.

⁷ Anaja ni-yama Biliba anuwa-wa, “Mama aku-wilyakama arum-eka angwarnta, imba aki-lyang-miri-duma ngarna ngarniki-bayinda a-yukwayuwa anhinga warnik-alyibari yada wurri-mirntak-ayina warni-mamalya wurru-wilyu-wilyaba-wiya,” ni-yama nakina Biliba.

⁸ Anaja nu-wilyaba n-iyngka-dangwa nanik-abibirraki-yuwa Jesus-langwa n-ambilyuma nakina yakwujina. Nani-miykirra Endiruwa niybina Jayumina Bida-langwa naniki-marnj-anikba. Ni-yama nakina Endiruwa Jesus-uwa, ⁹ “Naka nanjarrngalyilya nu-wilyakinama amangbala damba a-yukwayuwa akwa ambilyuma-kiya akwalya a-yukwijiya-kiya. Akana nara ngarna a-rijakbama a-ladi-kama wurr-ababirna baba warni-mamalya ena-mirra anhinga a-yukwayuwa,” ni-yama nakina Endiruwa.

¹⁰ Anaja Jesus ni-yama, “Wurr-ambarr-jina wurri-mirntak-akina warni-mamalya amarta-manja,” ni-yama nakina. Ababirn-eka amarta akina yakwujina akina-manja angalya. Abirraja wurr-ababirna-langwa warni-mamalya na-wurrak-ambarringa. Akana wurri-lyimberr-kwilyimid-eka 5,000 warnungkwarb-eka wurru-wurrak-akina. ¹¹ Kembirra arakba anaja Jesus n-irntirrka a-mirntak-iybina damba akwa nani-yang-marngkwa-juwa God-uwa. Ni-kuwarranga ni-yukwayuwa-ka akwa nanukwa ena-langwu-wa warnik-abibirraki-yuwa. Abirraja kembirra narr-ayikana wurru-wilyu-wilyaba-wiya-wa warni-mamalya wurriybina nuwangmak-ayangi-mirruwa yakwujina. Ni-yamama ngawa ngarningka akwalya-manja. Kembirra abirraja nayabik-ayinuma ngawa wurrakinu...wa yanda-langwa na-mirntaki-lada.

¹² Na-mirntaki-lada-manja arakba kembirra wurrakina

anaja Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Wurr-arri-mirntukwuna ebina a-yukwayuwa narrilalika-murrumirra imba nara arntak-bidadikama,” ni-yama nakina Jesus. ¹³ Kemberra abirraja narr-arri-mirntukwama ebina anhinga narri-lalika-mulangwa wurrakina warni-mamalya akwa narri-lyangburrkwa-juwama a-memberrkwa ambilyuma-manja aruma ajamirnta ebina anhinga a-yukwayuwa amangbala-langwa damba a-mirntak-iybina-langwa nuw-alyibarinu-mulangwa warni-mamalya.

¹⁴ Abirraja wurrakina warni-mamalya narri-rringkama arrbida ebina ni-yama-mulangwa Jesus akwa na-makijayinuma wurrakina akwa na-yama, “Amandangw-eka naka God-langwa naniki-maki-maka ayakwa niybina naniki-larrka nakina yangkwurrangwa enenu-wa angalya da!” na-yama wurri-mirntak-akina da.

¹⁵ Akana anaja arakba nakina Jesus n-aningma warniki-lika-langwa akwa warniki-rntirrki yada wurrakina anuwa warnik-angki-jiri yada kajungwa kanu-bungkawa-kini yada nakina Jesus. Kemberra yadikina ni-likana arakba ngarningka angerrba angak-arjiyingu-wa angalya n-akwukawura da.

Jesus ni-jirrk-ngalyaka-mulangwa karrawara akungwa-langwiya

¹⁶ Biya nima-merrk-balina arakba mamawura. Kemberra abirraja ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa nadirrirnta angerrba ebinu-wa adirrngwarna akungwa Keliliya ¹⁷ akwa na-mirntaki-rijawudija mijiyanga-manja arakba akwa narr-abirindada errbaja akinu-wa angalya a-miykirra Kabuniyuma. Biya na-lyarrngwalyilya-da arakba akina. Anaja Jesus nara kini-likana abirruwa-wa da.

¹⁸ Kembirra ngalaja arakba arrbida arrirra nuw-adirrbilanga akwa na-warma-jungwunuma akina akungwa.

¹⁹ Kembirra abirraja arakba wurrakina warnik-abibirraki-yuwa na-midayini-mirra ngawa amiyarra. Biya kembirra nani-rringka nakina Jesus ni-jirrkimgalyakama karrawara akungwa-langwiya ni-likanuma n-akwudangwu-kajungwunuma makinu-wa mijiyanga. Akana abirraja wurrakina na-wurrak-akbard-eka arakba.

²⁰ Imba ni-yama anaja nakina Jesus abirruwa-wa, “Ngayuwa ningenu...wa!” ni-yama. “Nar-eka akbarduma!” ni-yama nakina da.

²¹ Abirraja kembirra nani-ngayindanguma wurrakina nakina Jesus warniki-rijawudiyi yada makina-manja mijiyanga akana arngkawura-wiya arakba ngalaja nima-mindirruwa-jungwa ariba-manja akwudangwa akina-manja angalya na-likani-mirruwa wurrakina da.

Warni-mamalya nani-min-abirangka-mulangwa Jesus-uwa

²² Kembirra m-iyngka-manja mamawura abirraja wurriybina warni-mamalya nuw-ambilyimirri-mirra angakwuba abirringkwu-ngaliba, nalyalyimbukwayinuma aburruwa-kiya akwa na-yama, “Ngambu-wa niybina kembirra n-anungkwarba ni-likanuma? Yalakwa niybina ngani-rringkama akana nara niybina da. Ngarrima-rringkama yimbukwa mu-wilyabama mijiyanga yarrungkwa akwa ana-langwa warnik-abibirraki-yuwa na-likanuma na-rijawudiyinuma akana nara niybina Jesus kini-likana abirruwa-manja da,” na-yama wurrakina warni-mamalya da.

²³ Imba ngalaja ma-mirntak-akina mukwala mijiyanga maningi-Tabiriyaja nima-mirntaki-mindirruwajungwunuma mijiyalya-manja akwudangwa ebina-manja angalya nani-yang-marngkwa-juwa-mirri-manja Jesus

ebina-langwa damba God-uwa nanukwa-mirri-manja yakwujina wurrakina-manja warni-mamalya. ²⁴ Abirraja narra-rringka-manja wurrakina warni-mamalya narri-lalikama Jesus akwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa akina angalya, kembirra na-rijawudija wurru-kwala mamirntak-akina-manja mijiyanga akwa na-likana angerrba akinu-wa angalya Kabuniyumu-wa nani-min-andayuma wurrakina Jesus-uwa.

Jesus nakina ni-damba N-akwananibika ngakwurra-langwa

²⁵ Bi...ya nu-wakbirrangaja arakba nakina Jesus jinikakwa-manja akina-manja angalya Kabuniyuma wurri-mirntak-akina warni-mamalya yakwujina ayaku-warra akwa na-yama anuwa-wa, “A nungkwuwa! Ngambi yada ningkena ningki-yarduma yalakwa?” na-yama wurrakina.

²⁶ Anaja Jesus ni-yama abirruwa-wa, “Wurr-engkirraja! Mana-birra karna yirri-min-abirangkama ngayuwa-wa? Kirri-mi-miringka-mubaba arrbida ningi-yama-mulangwa ningena na? Nar-eka! Yirri-min-abirangkama ngayuwa-wa mana kirr-alyibarinu-mubaba damba akwa kirri-ladangu-mubaba nungkwurruwa! ²⁷ Nar-eka abirangkama ka-yngmandina-mirruwa anhinga imba wurr-abirangkina ebinu-wa anhinga yika-kwu-kwuna-mirruwa akwananibika nungkwurruwa-manja yik-ambilyi yada karniba kembirra karning-angkawura. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! Anaja God Nungw-arrka kirranu-wilyaka-juwama nungkwurruwa-wa nginu-werru-ngwudana-mulangwa ngayuwa-manja. Nginu-werru-ngwurdanama ngayuwa-manja ningiybina-mirrada ningi-rukwularrini-mirri-manja enena-manja angalya. Kembirra nganja ngayuwa ka-kwunama

amukwiyad-akina anhinga nungkwurruwa-wa,” ni-yama nakina Jesus abirruwa-wa da.

²⁸ Abirraja kembirra na-yama wurrakina anuwa-wa, “Miyambana yirrani-ngayindanama God yarniki-yama-langwa yarna yarniki-ladi-kajungwa-langwa akina anhinga?” na-yama wurrakina da.

²⁹ Anaja ni-yama nakina Jesus abirruwa-wa, “Enena-bina a-wilyaba-ma kirrani-mini-ngayindanama nakina God karniki-yama-langwa nungkwurruwa karniku-werrik-ambilyingi yada ngayuwa-manja ningiybina ngini-larrka-mirri-manja yangkwurrangwa enenu-wa angalya,” ni-yama nakina Jesus.

³⁰ Na-yama abirraja anuwa-wa, “A-miyambana kembirra arrbida karrawar-langwa nungkwaja ki-yaminama, kajungwa yiki-rringkina akwa yiku-werru-ngwurdani yada nungkwa-langwa-manja ayakwa? Ki-yamarrkinama kembirra nungkwuwa? ³¹ Abirraja ngakwurra-langwa warning-arakb-irakba-kiya wurri-miri-mir-anyungwa nuw-alyibarinuma ebina anhinga alarrki-ngburingka-manja angalya. Ngalaja enena nuw-arrkarri-ja-jungwunuma ayakwa akwa na-yamina-mirra, ‘Nanukwa-mirra nakina wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya akina damba angaliba karrawara-langwa warnik-alyibari yada,’ na-yamina-mirra akina ayakwa,” na-yama wurrakina da.

³² Anaja ni-yama nakina Jesus, “Wurr-engkirraja! Nar-eka nakina Mawijija yikanu-kwa akina damba karrawara-langwa angwubina-langwa nungkwurruwa-wa, imba anaja nganyangwa Nungw-arrka nakina-bina nanu-kwama abirruwa-wa akwa ngarningka yikanu-kwunama amamalya-dangwa damba karrawara-langwa nungkwurr-ajukwaba nungkwurruwa-wa. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ³³ Imba nganja

ningena ningiybina ningi-dirrirntuma yangkwurrangwa abalkaya-langwa, ningi-yamina-mirra akina wubirra damba yikanu-kwunama God nungkwurruwa-wa, kirr-ababirnu-wa karni-mamalya enena-manja angalya. Kajungwa yik-ambilyi yada karniba karning-angkawura da,” ni-yama nakina Jesus.

³⁴ Kemberra abirraja na-yama wurrakina anuwa-wa, “A nungkwuwa, yiku-kwu-kwuna ngawa akina damba,” na-yama.

³⁵ Anaja ni-yama ngarningka Jesus, “Ngayuwa-eka ningi-yaminama wubirra laka damba, ka-kwunama akwananibika nungkwurruwa-wa,” ni-yama Jesus. “Imba nungkwurraja yiki-likaja-manja yiki-yuwarna-manja ngayuwa-wa akwa yiku-werrik-ambilya-manja ngayuwa-manja, nar-eka kemberra kirrakina a-mirayuma akwa ngarningka nar-eka a-yakwurruma imba yiki-ladanama ngawa kirrakina,” ni-yama. ³⁶ “Imba ngarra-maka-mirra arakba ebina-wiya yirri-rringkama ngayuwa nungkwurruwa akana nungkwurraja nara yiku-werrik-ambilya ngayuwa-manja. ³⁷ Kirr-ababirna-langwa karni-mamalya kirriybina nginu-kwa-mirra Nungw-arrka ngayuwa-wa arakba, yiki-likajama ngayuwa-wa, akwa nungkwurruwa-manja yiki-likaja-manja ngayuwa-wa, nar-eka a-min-angkirri-juma ngayuwa. ³⁸ Ngayuwa baba ningi-dirrirnta abalkaya-langwa, akana nara ning-aniki-yami yada nganyangwa-langwiya mangma imba ningi-likana yangkwurrangwa, ning-aniki-yami yada ngayuwa ena-langwa-langwiya mangma niybina ngini-larrka-mulangwa. ³⁹ Imba enena-bina ngawa ngini-mini-ngayindanama niybina-mirrada ngini-larrkama ngayuwa ning-aniki-yami yada. Nakina aduwaba ngini-ngayindanama k-akwurradini yada ngayuwa nungkwurruwa-manja. Nakina nginu-kwama

nungkwurruwa ngayuwa-wa akwa nara kembirra ningena a-larrkama karning-errbirra ngayuwa-langwa imba kurr-ababirna-langwa ki-man-dakwuliyinama ngayuwa akwa ka-warma-jinama k-anibikinama nungkwurruwa makina-manja m-aning-arijlangwa mamawura ka-warma-jungwuna-mirri-manja wurriybina warningma-mirri-mirra nakina God. ⁴⁰ Akwa ngarningka enena-bina aduwaba ni-ngayindanama nganyangwa Nungw-arrka. Kirri-mirntak-iybina yikiringkina-mirri-mirra ngayuwa Ning-anukw-anikba akwa yiku-werrik-ambilya-mirri-mirra ngayuwa-manja, yik-ambilyama karniba karning-angkawura ngawa kirrakina da. Akwa nganja ngayuwa kembirra ka-warma-jinama k-anibikinama nungkwurruwa m-aning-arijlangwa-manja mamawura,” ni-yama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya da.

⁴¹ Kembirra arakba abirraja wurrakina warni-mamalya na-ngwurrki-yangbayinuma anuwa-langwa ni-yangbi-ja-jungwunu-mulangwa nakina ni-damba niybina ni-dirrirntuma yangkwurrangwa karrawaralangwa angwubina-langwa. ⁴² Biya na-yama wurrakina, “Jawijiba-langwa n-anungkwarba nanukw-anikba Jesus nakina na? Ngarningma ngarna ana-langwa nungw-anikba akwa dirnt-anikba. Nar-eka nakina amakama ngarna ni-dirrirntu-mulangwa abalkaya-langwa yangkwurrangwa!” na-yama wurrakina.

⁴³ Anaja Jesus ni-yama wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “Wurru-ngwurrki-yangminja-dina arakba nara a-ngwurrki-yangba-juma! ⁴⁴ Nara karna a-likama ayuwarma ngayuwa-wa nungkwurra-bakiya-ba. Nar-eka da! Yikani-yangki-jirana-manja Nungw-arrka yimbukwa nungkwurruwa niybina ngini-larrkama ngayuwa, kembirra yiki-likajama kirrakina ngayuwa-wa. Akwa

ka-warma-jinama kirrakina k-anibi-kinama miybina-manja ngawa m-aning-arija-langwa-manja mamawura. ⁴⁵ Anaja nakina nu-wilyaba naniki-maki-maka ayakwa God-langwa n-arrkarranguma enena ayakwa na-yamina-mirra, ‘Anaja God nakina yikan-akakiruma-kinama kirr-ababirna-langwa karni-mamalya,’ na-yamina-mirra akina ayakwa. Nungkwurraja kirr-ababirna-langwa kirriybina kirr-engkirrikaja-mirri-mirra Nungw-arrkuwa akwa kirr-aningmi-dina-mirri-mirra anuwa-langwa, yiki-likajama ngayuwa-wa kirrakina. ⁴⁶ Akana nara a-yamama akina ayakwa, ‘Kirkakina kirru-kwala karni-mamalya arakba kini-rringkama Nungw-arrka,’ nara a-yamama akina. Ngayuwa yimbukwa ningu-wilyabama ningani-rringkama nganyangwa Nungw-arrka, ningiybina ningi-likanuma God-langwa,” ni-yama nakina Jesus.

⁴⁷ Biya ni-yama ngarningka Jesus, “Wurr-engkirraja! Kirkakina-manja yiku-werrik-ambilyama ngayuwa-manja, kembirra yik-ambilya-mirra karniba nungkwurruwa karning-angkawura. ⁴⁸ Ngayuw-eka ningena ningi-damba k-anibi-kina-mulangwa karning-angkawura kirrakina. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ⁴⁹ Abirraja nungkwurra-langwa wurri-miri-miranungwa warning-arakb-irakba-kiya nuw-alyibarinuma akina anhinga alarrki-ngburingka-manja angalya. Biya na-jungwayini-mirra wurrakina wubirra na-yamina-mirra wurr-ababirna-langwa warni-mamalya na-jungwayinama. ⁵⁰ Imba enena ngalaja waka damba ebina na-dirrirntuma yangkwurra-gwa karrawara-langwa, kirrakina-manja yik-alyibarina-manja, nara nungkwurraja a-jungwuma kirrakina. ⁵¹ Ngayuwa-bina ningena ningi-yaminama wubirra laka damba, k-anibi-kina-mulangwa kirrakina, ningiybina ningi-dirrirntuma

yangkwurrangwa abalkaya-langwa. Ebina damba ka-kwunama nungkwurruwa-wa ning-ani-madangkwa akina. Ka-kwunama akina kirr-ababirna-langwa karni-mamalya enena-manja angalya, kajungwa yik-ambilyi yada karniba karning-angkawura kirrakina da,” ni-yama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya.

⁵² Kembirra arakba abirraja wurri-mirntak-akina warni-mamalya warningi-Judiya nuw-awinyamba-kayinuma na-ybayinuma aburruwa-kiya akwa na-yama, “Kini-yamarrkama kembirra naka n-anungkwarba akanu-kwunama ana-langwa nani-madangkwa ngarnik-alyibari yada ngakwurruwa? Nar-eka da!” na-yama wurrakina da.

⁵³ Kembirra anaja Jesus ni-yama abirruwa-wa, “Wurr-engkirraja! Nara-manja kirrakina nungkwurruwa alyibaruma nganyangwa ning-ani-madangkwa ningiybina-langwa ningi-rukwularrinu-mulangwa enena-manja angalya akwa nara-manja ebekuma nganyangwa merra, kembirra nara ambilyuma karniba karning-angkawura kirrakina da. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!

⁵⁴ Imba yik-alyibarina-manja ning-ani-madangkwa akwa ngawa yiki-ybekina-manja nganyangwa merra, kembirra yik-ambilyama karniba karning-angkawura akwa nganja ngayuwa kawarma-jinama k-anibi-kinama nungkwurruwa miybina-mirrada ngawa m-aning-arija-langwa mamawura.

⁵⁵ Imba nganyangwa ning-ani-madangkwa ningena wubirra a-mamalya akwalya akwa ngal-ajukwaba nganyangwa merra makina wubirra a-mamalya akwubibeka. ⁵⁶ Nungkwurraja kirrakina-manja yik-alyibarina-manja nganyangwa a-madangkwa akwa yiki-ybekina-mirri-mirra nganyangwa merra, aki-yakayinama ngarru-wurrakawura-ma enena-manja

angalya. ⁵⁷ Anaja Nungw-arrka ngini-larrkama ngayuwa. Akwa nganja ningena ning-ambilyama ning-aniba mana nginu-kwa-mubaba akwananibika ngayuwa-manja. Kembirra nungkwurr-ajukwaba yik-alyibarina-manja nganyangwa a-madangkwa, karniba yik-ambilyama mana k-anibi-kina-mubaba ngayuwa kirrakina. ⁵⁸ Imba ngayuwa ningena ningi-damba ningiybina ningi-dirrirntuma yangkwurrangwa karrawara-langwa. Akana enena damba nara wubirra akina anhinga ebina nuw-alyibarinuma nungkwurra-langwa wurri-miri-mir-anungwa warning-arakb-irakba-kiya akwa na-jungwayinuma. Nungkwurra-manja yik-alyibarina-manja enena damba, yik-ambilyama karniba karning-angkawura kirrakina da,” ⁵⁹ ni-yama nakina Jesus nani-wilyaka-juwama wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya yakwujina akina-manja jinikakwa akina-manja angalya Kabuniyuma.

Jesus ni-yangbinu-mulangwa ayakwa ak-ambilya-mulangwa ngarniba ngarning-angkawura

⁶⁰ Kembirra abirraja wurrakina wurr-ababirna warnik-ab-ibirraki-yuwa Jesus-langwa na-wurrak-engkirrikanuma a-mirntak-akinu-wa ena-langwu-wa ayakwa akwa na-yama, “Nar-eka, akina ayakwa ngarri-lyang-miri-dinama ngarnik-aningmi-di yada ngakwurruwa. Angkabirra kembirra kuw-engkirrikiyi yada akinu-wa ayakwa?” na-yama wurrakina.

⁶¹ Imba anaja nakina Jesus nani-milyakwanuma arakba ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa na-ngwurrki-yangbayinuma amin-akina-langwa ayakwa. Biya ni-yama kembirra Jesus abirruwa-wa, “Jarrya kembirra kirru-waranama ena ayakwa nganyangwa

kajungwa kirrakina nari yada a-yuwarma ngayuwa-manja? ⁶² Nungkwurruwa yiki-rringkina-manja ngayuwa ningiybina-mirrada ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya kuw-aruma-jungwuna-manja ningena ki-likaja-manja karrawaru-wa akinu-wa angalya ebina ning-ambilyi-mirruwa adiniba-wiya, kembirra yiki-yamarrkinama yik-aningmi-dinama kirri-mirntak-ayina? ⁶³ Nakina-bina anaja nani-Mawurrna God-langwa yikan-anibi-kinama karning-angkawura kirrakina. Imba nungkwurraja kirri-lyangmiri-dinama nungkwurra-bakiya-ba karniki-yama-langwa. Imba enena ayakwa ebina ningi-yangbinuma nungkwurruwa-wa, yiku-werru-ngwurdana-manja akina, kembirra anaja nani-Mawurrna God-langwa yikan-anibi-kinama karning-angkawura kirrakina. ⁶⁴ Akana nara karna kirru-kwala a-werru-ngwurduma akina-manja ayakwa,” ni-yama Jesus.

Arakba-wiya Jesus n-abirradadangu-wiya ana-langwa warka, nakina n-aningma arakba wurrakina warni-mamalya ka-werrik-ambilya-mirri-mirra anuwa-manja akwa ngarningka wurriybina wurru-wilyaba nara-mirri-mirra a-werrik-ambilyuma anuwa-manja, wurrakina-bina nakina Jesus wurru-kwalu-wa warni-mamalya kanu-wurriykbina-mirruwa. ⁶⁵ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus, “Kembirra akina-langwa, ngayuwa ngarra-makama, nara karna a-likama ngayuwa-wa. Yikan-angki-jirana-manja yimbukwa nganyangwa Nungw-arrka kirrakina, kembirra yiki-likajama ngayuwa-wa,” ni-yama nakina Jesus.

⁶⁶ Yadikina-langwiya ngawa abirraja wurr-ababirna warnik-ab-ibirraki-yuwa ana-langwa na-mirntaki-lyangkarrnga-jungwa akwa nara arakba kani-yuwarna anuwa-manja wurri-mirntak-akina da.

⁶⁷ Anaja Jesus nani-rringka-manja wurri-mirntak-iybina nani-lalikama nakina arakba, kembirra ni-yama ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa wurri-memberrkwu-wa wurr-ambilyuma,

“Nungkwurr-ajukwaba kirri-ngayindana yikilikaja arakba yiki-lalikina ngayuwa?” ni-yama nakina Jesus da.

⁶⁸ Anaja ni-yama nakina Jayumina Bida anuwa-wa, “Nara-mirruwa wurriybina warningaba yarniki-liki yada yarna! Ningkakina-bina yirra-makama yarna ebina ayakwa yikak-anibi-kinama yarning-angkawura.

⁶⁹ Kembirra arakba yarn-eka yirru-werrik-ambilyama nungkwuwa-manja akwa yarningma ningkakina ningkiybina ningku-ngwurriyaka ningku-wilyaba-ma ngini-larrkama angaliba God,” ni-yama nakina Bida.

⁷⁰ Kembirra anaja Jesus ni-yama abirruwa-wa, “Ngayuwa ningu-wekbalyinuma kirri-memberrkwa kirri-ambilyuma na? Akana kirru-wilyaba karna yalakwa Namukwa-langwa da!” ni-yama nakina Jesus abirruwa-wa da.

⁷¹ Nakin-eka Jesus ni-yangbinuma Judija-langwa niybina nanukw-anikba nakina-langwa Jayumina N-aningi-Kariyada. Nakina-bina nu-wilyaba niybina wurri-memberrkwa wurr-ambilyu-mulangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa akana nakina-bina nani-kwu-kwi yada nakina Jesus wurrakinu-wa wurru-kwala warni-mamalya nanu-wurriykbina-mirruwa nakina da.

7

Nara wurrakina ka-werrik-ambilya Jesus-manja

¹ Bi...ya anaja Jesus ni-likanuma yanjarrikina engku-wa yiya engku-wa angalya yakwujina Keliliya-manja. Abirraja warningi-Judiya wurru-bu-bungkawa nani-ngayindanguma warniku-warti yada nakina Jesus. Kembirra amin-akina-langwa nara kini-ngayindanga

arakba Jesus kini-likana angerrba Judiya-wa. ² Ngalaja arakba nuw-akwudangwu-kajungwunuma warnik-abarringi yada warniki-larrmi yada emeba warningi-Judiya warni-mamalya, wurr-ababirna-langwa nalungkwayanguama akwa na-mirntak-ambilyama yakwujina mi-mangbala m-ambilyuma marrnga. Akina a-miykirra kembirra Akwulungkwayija.

³ Abirraja kembirra Jesus-langwa warniki-marnjana nani-rinjarrkama akwa na-yama anuwa-wa, “Wulalika ena angalya imba jay! Likaja angerrba akinu-wa angalya Judiya kajungwa wurrakina warnik-abirraki-yuwa nungkwa-langwa karri-rringkini yada amukwiyad-akina arrb-irrbida ningki-yaminjaminama. ⁴ Ka-ngayindana-manja warni-mamalya kuw-aningmidina-manja nungkwuwa, kembirra nara abuwarrkama nunkwa-langwa aning-aningaba ningki-yaminjamanamulangwa ningkakina. Imba ningk-abilyarra kabirringkina-mirri-manja wurrakina wurr-ababirna-langwa warni-mamalya,” na-yama wurrakina warniki-marnjana anuwa-wa. ⁵ Nara baba abirr-ajukwaba ana-langwa warniki-marnjana ka-werrik-ambilya anuwa-manja wurrakina.

⁶ Anaja kembirra Jesus ni-yama abirruwa-wa, “Nara ambaka nganyangwa mamawura makina. Imba nungkwurraja nungkwurra-langwa mamawura m-aningerrbirra makina karniki-yama-langwa. ⁷ Abirraja warni-mamalya enena-manja angalya akwa eng-kwilyimida-manja, nara a-wurriykbama nungkwurruwa-wa imba ngayuwa-wa bu-wurriykinama wurrakina ning-arralokbanu-mulangwa ngawa na-yamina-mulangwa awurru-wurrariya. ⁸ Nungkwurraja jay! Wurri-likaja wurri-lyangmana arakba akinu-wa Akwulungkwayija nara baba ningena a-likama akinu-wa Akwulungkwayija,

nara baba ambaka ningena na-likaja-wiya ning-anik-abilyarri-ka-langwa niybina n-arribida-dangwa ni-lyangma God,” ni-yama Jesus. ⁹ Kembirra n-ambilyuma ngawa yakwujina nakina akina-manja angalya Keliliya da.

Jesus ni-likanu-mulangwa Akwulungkwayiju-wa

¹⁰ Abirraja kembirra Jesus-langwa warniki-marnjana na-lyangmanguma wurrakina Jirujalemu-wa adinakba akinu-wa Akwulungkwayija. Anaja Jesus nakina n-ariji-dinuma arija-langwa. Nara kin-abilyarrikajungwuna imba ni-mirama nanu-wurraki-yuwarnuma.

¹¹ Akini yada ngawa abirraja wurrakina wurru-bubungkawa warningi-Judiya nani-min-embirrarinuma nuw-abirangkayinuma nakinu-wa Jesus akwa narayangki-labanuma wurri-mirntak-akina-manja warni-mamalya warningi-akwujina-manja akwa na-yama, “N-angamba niybina n-anungkwarba?” na-yama wurrakina.

¹² Abirraja wurr-ababirna warni-mamalya wurriybina nuw-ambilyuma yakwujina, na-lyalyimbukwayinuma namini-jiraka-jayinuma ayakwa wurrakina anuwa-langwa akwa na-yama wurrakina wurru-kwala, “N-aningab-ekana nakina n-anungkwarba.” Imba wurru-kwala abirraja na-yama, “Nar-eka! Ngarrani-kadikinama ngarna ngarni-mamalya nakina,” na-yama wurri-mirntak-akina.

¹³ Akana nuw-akbardanguma wurri-mirntak-akina-langwa wurru-bubungkawa warningi-Judiya-langwa karra-ngajina-mulangwa wurrakina. Kembirra nara karr-abilyarri-ka ayakwa anuwa-langwa imba narriyukwujija-kama na-lyalyimbukwayinuma.

¹⁴ Bi...ya akina Akwulungkwayija nara ka-jarridina ambaka imba nuw-akwulayinuma makina-manja ambaka

mamawura. Kembirra anaja nakina Jesus ni-likana God-langwu-wa angalya akwa arakba nan-akakiruma-kama wurri-mirntak-akina-manja warni-mamalya yakwujina. ¹⁵ Abirraja kembirra wurrakina wurru-bu-bungkawa warningi-Judiya na-yakikbijangayinuma angwurra akwa na-yama, “Nakaka n-anungkwarba nar-eka kin-ambarrina nakina adinakba-kiya wurr-arum-uruma-manja warnik-akakirumaka ngakwurra-langwa-manja. Imba ni-yamarrkama kembirra naka n-aningmi-dinuma ababirna-langwa?” na-yama wurrakina na-makijayinuma.

¹⁶ Kembirra anaja Jesus ni-yama wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “Enena ayakwa ngarr-akakirumakinama ebina, nginu-kwama God niybina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa. Nara nganyangwa ayakwa ena imba niybina-langwa. ¹⁷ Nungkwurraja yikilyangku-werri-bika-jungwuna-manja karniki-yamalangwa ebina kirrani-mini-ngayindana-mulangwiya God, kembirra yik-aningmi-dinama akina ayakwa nganyangwa ebina nginu-kwa-mirrikba God akwa ningi-yangbina-mirrikba ayakwa gaya-bakiya-ba nganyangwa-langwiya mangma. ¹⁸ Ka-ngayindangu-manja ningena kabi-yang-marngkwa-jini yada akwa kabi-yngki-barrngajini yada wurru-kwala ngayuwa-manja, kembirra kimini-yangbi-ja-jungwunuma gaya-bakiya-ba. Akana nganja ningani-ngayindanama kini-yngki-barrngajini yada nakinu-wa God niybina ngini-larrka-mirruwa ngayuwa yangkwurrangwa. Ningani-ngayindana-mulangwa kini-yngki-barrngajini yada anuwa-wa, kembirra ningi-yangbinama ana-langwa ayakwa, nara ningena a-ykadikama imba ningi-larrki-larrkbakinama ningena. ¹⁹ Anaja Mawijija kirrani-makama aning-arum-uruma ayakwa God-langwa na? Akana nara kirru-wilyu-

wilyaba kirrakina yiki-mini-yarrku-waraka akina ayakwa akwa kirri-yaminama ngawa kirrakina aduwaba da. Miyambani yada kirri-lyangku-werri-bika-jungwunama yiku-wartana-mulangwa ngayuwa kirrakina na?" ni-yama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warningi-Judiya warni-mamalya.

²⁰ Abirraja kembirra wurri-mirntak-iybina warni-mamalya na-yama wurrakina, "Ningkarra-wilyakinama wurru-wilyaba wurru-wurrariya wurr-amukwa ningkena-bina na! Nar-eka yarna a-ngayinduma a-wartuma nungkwuwa-manja!" na-yama wurri-mirntak-akina.

²¹ Anaja ni-yama Jesus abirruwa-wa, "Kirri-yakibijangayinuma kirr-arntadinuma nungkwurruwa ninggu- ngu-mulangwa ngayuwa ebina awilyaba warka arrbida Jabuda-manja. ²² Anaja arakb-irakba-wiya Mawijija nani-makama nungkwurra-langwa-manja warni-mamalya ebina ayakwa yika-ringandana-mulangwa yika-mukaduwamurri-kina-mulangwa nungkwurra-langwa wurr-angari-ngariya warni-nukw-anungwa m-amangbala m-abiyakarbiya-manja mamawura. Akana nara nakina Mawijija kini-yangbina akina ayakwa kin-abilyarri-ka imba abirraja nungkwurra-langwa wurri-miri-mir-anungwa warning-arakb-irakba-kiya na-yangbinuma akina. Mama Jabada makina mamawura imba yika-mukaduwamurri-kinama ngawa warnungkarba wurrangariya makina-manja ngawa mamawura da, ²³ kajungwa yikini-mini-yarrku-warakini yada Mawijija-langwa-manja aning-arum-uruma ayakwa. Kembirra miyambana-birra kirr-awinyambadina ngayuwa-manja ningan-aningaba-ka-mulangwa niybina n-anungkarba Jabuda-manja? ²⁴ Kirri-lyangku-werri-bika-jungwunama warni-mamalya-langwa, akana

warningi-karrawara-langwa warni-madangkwa, imba warningi-arrawa-langwa wurra-mini-lyangku-werri-bika-jungwuna, ebina-langwiya alyangmandukwuna,” ni-yama nakina Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya.

Warni-mamalya nani-mini-lyalyimbukwayinu-mulangwa niybina-langwa nani-jirrkimarnu-mulangwa God n-aning-adinakba

²⁵ Abirraja wurrakina warni-mamalya warningi-Jirujalema nani-rringkama nakina Jesus nan-akakiruma-kama wurri-mirntak-akina-manja warni-mamalya, ni-yangbinuma abilyarra ayakwa. Na-minantabim-ayinuma akwa na-yama, “Nakina-bina n-anungkarba niybina nani-ngayindanguma kanu-wartanguma wurru-bu-bungkawa wurrakina na? ²⁶ Akana kwuja! Nara a-mini-lawurraka-juma ayakwa anuwa-wa imba ni-yangbinama abilyarra ayakwa. Dukwa warningma ngakwurra-langwa wurru-bu-bungkawa baba nakina-bina ni-Majaya! ²⁷ Dukwa nara da! Ngarningma ngarna akina angalya nilikanu-mulangwa nakina n-anungkarba n-arumi-dinu-mulangwa. Akana kini-likaja-manja nakina-mirrada yangkwurrangwa, ngarningbala akina angalya kini-likaja-mulangwa nakina,” na-yama wurrakina warni-mamalya. ²⁸⁻²⁹ Anaja Jesus nan-akakiruma-kama ngawa yakwujina God-langwa-manja angalya. Akwa ni-yangku-waruma-jungwunuma nakina ayakwa akwa ni-yama, “Dukwa karningma ngayuwa, dukwa karningbala da! Akwa dukwa karningma akina angalya ningi-likanu-mulangwa ngayuwa, dukwa nara ngawa da! Akana nara ki-likana ngaya-bakiya-ba yangkwurrangwa nganyangwa-langwiya mangma imba ningi-likanuma

niybina-langwa ngini-larrka-mulangwa ngayuwa enenu-wa angalya akwa ni-lyangmandukwuna-dangwa nakina. Nungkwurruwa karningbala nakina imba ngayuwa yimbukwa ning-aningmi-dinama da!” ni-yama Jesus nakina da.

³⁰ Kembirra abirraja wurri-mirntak-akina warnungkwarba wurru-kwala nani-ngayindanguma warniki-rntirrki yada nakina Jesus akana nara ngawa kani-minjirrki-lyinga wurrakina anuwa-manja mana nara ambaka ana-langwa mamawura makina. ³¹ Akana abirraja wurri-mirntak-akina warni-mamalya wurr-ababirna na-werrik-ambilyuma anuwa-manja. Akwa na-yama wurrakina, “Nakaka n-anungkwarba, amandangwa ni-Majaya nakaka-bina! Ngarrani-min-abilyarri-kama arrbida karrwara-langwa. Nara ngakwurruwa a-rringkama nu-kwala-langwa. Nara nu-kwala a-yamuma wubirra laka nakaka!” Na-yama wurrakina warni-mamalya da.

³² Abirraja wurri-mirntak-akina wurri-Barija warnungkwarba nuw-engkirrikanuma wurri-mirntak-akina warni-mamalya na-ngwurrki-yangbayinu-mulangwa Jesus-langwa. Kembirra wurri-mirntak-akina wurri-Barija akwa ngawa wurru-bu-bungkawa wurru-Minida warnungkwarba narra-larrka wurru-kwala wurrakina warnik-aku-kwurraja God-langwa angalya yanjarrikina warniki-rntirrki yada akwa warniki-diti yada anuwa.

³³ Akana anaja Jesus ni-yama, “Ngayuwa ningena ning-ambilyama yalakwa aduwaya-wiya. Kembirra arakba ki-likajama niybinu-wa ngini-larrka-mirruwa ngayuwa yangkwurrangwa. ³⁴ Yik-abi-birangkayinama kirrakina ngawa ngayuwa-wa akana nara akbirrangama. Nara

karna a-likama ngayuwa ki-likaja-mirruwa. Amin-akinalangwa kembirra nara karna akbirrangama ngayuwa,” niyama nakina.

³⁵ Kembirra abirraja warningi-Judiya wurru-bungkawa na-yama, “Ngambu-wa-bina naka kini-likajama kembirra nara ngakwurruwa akbirrangama? Yinda kini-likajama angerrba aminiyngku-wa angalya nuw-ambilya-mirruwa wurriybina ngakwurra-langwa warni-mamalya kajungwa kani-wilyaka-jini yada ayakwa wurriybina warningi-Judiya-ma warni-mamalya na? ³⁶ Ngarrani-makama naniki-lika-langwa yanjarrikina akwa ngakwurruwa akini-min-abirangkinamulangwa anuwa-wa akana nara akbirrangama nakina ngakwurruwa mana nara baba ngarna a-likama kini-likaja-mirruwa. Kembirra dukwa na-yamarrkama a-mirntak-iybina ayakwa ngarrani-makama niyangbinuma?” na-yama wurrakina.

Akwananibika akungwa ka-kwularrina-mulangwa

³⁷ Kembirra nim-arakba-da makina m-aning-arijlangwa mamawura m-aningilarr-ngekbirna akinalangwa Akwulungkwayija. [Janjana 7:2] Anaja Jesus n-arjiyinga akwa ni-yangbina ni-yangku-waruma-jungwuna akwa ni-yama, “Jarrya kirrakina yiki-yakwurrina akungwa na? Kwa! Yiki-likaja ngayuwa-wa kajungwa kaybekajini yada. ³⁸ Ngalaja arakb-irakba-kiya-wiya enena ayakwa nuw-arrkarri-jungwunuma akwa na-yamama, “Kirkakina-manja yiku-werrik-ambilya-manja ngayuwa-manja, kembirra arrawa-langwa nungkwurra-langwalangwa yukwudukwuda ka-kwularrinama akwananibika akungwa wubirra amukwa akungwa na-yaminama, wubirra ayakwa nuw-arrkarri-jungwunuma,” ni-yama nakina Jesus. ³⁹ Ni-yangbini-manja a-mirntak-iybina

ayakwa, ni-yangbinuma God-langwa-langwa nani-Mawurrna. Akana akini yada ngawa nara ambaka anaja God kin-abilyarri-kuma nakina Jesus, n-arrbida ni-lyangma. Kembirra nara anaja God ambaka kani-larrkana nakina nani-Mawurrna warni-mamalyu-wa. Imba ambaka-mirra wurri-mirntak-iybina warni-mamalya ka-werrik-ambilya-mirri-mirra Jesus-uwa, kembirra kani-manama nakina nani-Mawurrna wurrakina.

Warni-mamalya nani-ngirra-juwa-mulangwa Jesus-langwa

⁴⁰ Abirraja wurri-mirntak-iybina warni-mamalya nuw-engkirrikana a-mirntak-akina ayakwa Jesus ni-yangbinu-mulangwa akana na-minantabimayinuma akwa nan-angkwabi-juwama wurrakina. Biya wurru-kwala na-yama-mirra, “Amandangw-eka nakina naniki-maki-maka ayakwa God-langwa niybina naniki-larrka nakina yangkwurrangwa,” na-yama wurrakina. ⁴¹ Wurru-kwala na-yamama, “Nakina-bina ni-Majaya!” Abirraja wurru-kwala na-yamama, “A-a! Nara a-rukwularruma ni-Majaya akina-manja angalya Keliliya! Nar-eka!

⁴² Ebina ayakwa nuw-arrkarri-ja-jungwunuma God-langwa-manja jurra, ngarraki-makinama nimin-akina-langwa an-ajukwaba kini-likaja-mulangwa nani-kaduwa ni-mirani-kba Dayibida-langwa-langwa akwa naniki-rukwularra-langwa nakina Dayibida-langwa-manja angalya Bediliyema-manja,” na-yama wurrakina.

⁴³ Kembirra arakba na-wurra-barriyinuma Jesus-langwa.

⁴⁴ Wurru-kwala nani-ngayindanguma warniki-rntirriki yada nakina Jesus akana nara kani-minjirri-lyinga wurrakina.

⁴⁵ Abirraja wurri-mirntak-iybina warnungkwarba narra-ku-kwurrajuwa-mirri-mirra God-langwa angalya, na-lawurradinuma wurrakinu-wa wurru-bu-bungkawa

wurru-Minida akwa wurri-Barija warnungkwarba akwa abirraja na-yama abirruwa-wa, “Miyambana-birra nara yikinu-wilyaka niybina n-anungkwarba yangkwurrangwa?” na-yama wurrakina.

⁴⁶ Abirraja na-mirntaki-yama wurrakina, “Nara ambaka wurriybina warning-errbirra warni-mamalya ka-yangbina-langwa ayakwa God-langwa wubirra naka n-anungkwarba ni-yangbinuma,” na-yama wurrakina.

⁴⁷ Na-yama abirraja wurri-Barija, “Wayi! Kirrani-kadikama nakina nungkwurr-ajukwaba! ⁴⁸ Nara wurru-wilyu-wilyaba wurru-bu-bungkawa ka-werrik-ambilya wurrakina Jesus-manja akwa yirr-ajukwaba Yirri-Barija.

⁴⁹ Wurri-mirntak-iybina wurri-mirntak-angaba warni-mamalya nuw-engkirrikani-mirri-mirra Jesus-uwa, warningbala aning-arum-uruma ayakwa Mawijija-langwa. Kembirra nakin-eka God kani-ykba-jinama wurrakina biya alibina-wiya ka-yaminama ngalaja awurrariya abirruwa-manja,” na-yama wurrakina wurri-Barija na-lyangki-yama akana nara da.

⁵⁰ Nu-wilyaba ni-Barija n-anungkwarba Nikidima, niybina ni-likani-mirrada Jesus-uwa ebina-wiya, nara kini-lyangku-wamina warniku-warti yada Jesus imba ni-yarrk-abuwarrkama ngawa akwa ni-yama nakina wurru-kwalu-wa wurri-Barija warnungkwarba, ⁵¹ “Ngakwurralangwa aning-arum-uruma ayakwa ngarraki-makinama nara a-lekbama ngarna warni-mamalya nara-wiya engkirrikama abirra-langwa ayakwa imba adiniba-wiya ak-aningmi-kajungwunama wurri-mirntak-akina-langwa warni-mamalya na-yama-mulangwa biya kembirra ngarna aka-lekbajama wurrakina. Nara kembirra ngarna a-wartuma aningi-yanda-langwa nakina,” ni-yama nakina Nikidima.

⁵² Abirraja na-yama wurrakina anuwa-wa, “Nungkw-ajukwaba ningkena kini-min-awilyaba-ma angalya Keliliya-bina na? Jarrya n-aningaba nakina niybina n-anungkwarba N-aningi-Keliliya? Wu-rringkina kamba God-langwa jurra k-aningmi-dini yada ngawa nara wurriybina warniki-maki-maka ayakwa God-langwa ka-likana-langwa Keliliya-langwa akwa nara a-likama ngawa da,” na-yama wurrakina.

8

Narring-akbirrangu-mulangwa diybina didarringka nu-wilyaba-manja n-anungkwarba

¹ Abirraja kembirra wurr-ababirna-langwa warni-mamalya na-mirntaki-likana arakba abirra-langwu-wa angalya, imba anaja Jesus ni-likana angak-arjiyingu-wa angalya Alibi-manju-wa. ² Biya kembirra naykbadu-manja wurdarriya-wiya angalya, ni-lawurradina Jesus angerrba God-langwu-wa angalya Jirujalemu-wa. Kembirra abirraja wurr-ababirna-langwa warni-mamalya na-wurraki-likana anuwa-wa. Anaja n-ambarringa yakwujina akwa nanu-wilyaka-juwa wurri-mirntak-akina.

³ Abirraja wurri-Barija warnungkwarba akwa warnik-akakirumaka ayakwa Mawijija-langwa narringa-wilyaka du-wilyaba didarringka nakinu-wa Jesus. Abirraja wurru-kwala warni-mamalya narring-akbirrangama nu-wilyaba-manja n-anungkwarba dakina. Wurrakin-eka wurri-Barija akwa warnik-akakirumaka narring-arjiya-ja wurri-lyimbi-lyimberrku-wilyarra-manja warni-mamalya. ⁴ Kembirra na-yama wurrakina Jesus-uwa, “Bungkawa, daka wurr-angaba narring-akbirrangama nu-wilyaba-manja n-anungkwarba yingi-mungkwuluma!

⁵ Na-yamama akina ayakwa Mawijija-langwa ngarraki-makinama akinga-wartanama akinga-jungwa-jinama malarra-mirra dadik-arrya-kajungwa-manja dadiki-yaminjama didarringka. Kembirra nungkwaja ningki-yamarrkina?” na-yama wurrakina. ⁶ Na-yangbinuma akina ayakwa wurrakina kajungwa warniku-kwudirrki yada nakina Jesus naniki-yami yada awurrariya akina warniki-lekbi yada, akana anaja Jesus n-abiluwandinga ajiringka-wa akwa n-arrkarranga ena-langwa-mirra ayarrka ajiringka-manja.

⁷ Na-yaminjama ngawa nani-yangki-yangki-labanu...wa. Anaja kembirra Jesus nu-waruma-jungwa akwa ni-yama abirruwa-wa, “Kirriybina nara yiki-yama a-wurru-wurrariya kirru-wilyu-wilyaba, kembirra wurrima-mana maning-adinuba-wiya malarra akwa yik-errikbina yiking-ardirrana,” ni-yama Jesus. ⁸ Biya n-abiluwandinga ngarningka akwa n-arrkarranga ajiringka-manja. ⁹ Abirraja wurri-mirntak-akina wurri-Barija warnungkwarba akwa warnik-akakirumaka ayakwa Mawijija-langwa nuw-engkirrikani-manja akina ayakwa ni-yangbinuma Jesus, na-wurraki-jadanga arakba wurr-arum-uruma wurru-wilyu-wilyaba-wiya adiniba-wiya, kembirra angerrba wurri-yukwayuwa-wa. Na-yaminjamama ngawa bi...ya Jesus yimbukwa nu-wilyaba n-ambilya n-akwukawura akwa diybina didarringka.

¹⁰ Kembirra Jesus nu-waruma-jungwa akwa ni-yama dakinu-wa didarringka, “Wa! Ngambu-wa wurri-mirntak-iybina yalakwa warni-mamalya? Kada nara wurriybina yalakwa kabi-lekbanuma nungkwuwa?” ni-yama nakina.

¹¹ Ngalaja yingi-yama anuwa-wa, “Nar-eka wurriybina kirrinjaya!”

Kembirra Jesus ni-yama ngaluwa-wa, “Ningena nganjukwaba nara a-lekbuma nungkwuwa-wa, imba jay! Likaja akwa nara arakba arrya-kajungwuma awurrariya-wa!” ni-yama Jesus nanga-maka.

Jesus n-ambilya-mulangwa Naniki-larrk-abarraka ngarni-mamalya-langwa

¹² Anaja nakina Jesus n-ambilyuma yakwujina ngawa God-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Biya ni-yangbinuma arakba ayakwa ngarningka nakina wurri-mirntak-iybinu-wa warni-mamalya akwa ni-yama, “Ngayuw-eka ningena ningani-kilarrk-abarraka kirrababirna-langwa karni-mamalya enena-manja angalya. Nungkwurruwa-manja yiki-yuwarna-manja, nara kembirra kirrakina a-likama alarr-mirda-langwiya, imba yiki-likajama nganyangwa-langwiya akilarrk-abarraka akwa ka-min-abilyarri-kinama God nungkwurra-langwa niybina yikan-anibi-kinama kirrakina,” ni-yama nakina Jesus.

¹³ Abirr-ajukwaba wurri-Barija warnungwarba nuw-ambilyuma wurrakina yakwujina akwa na-ngwurrki-yangbinuma akwa na-yama Jesus-uwa, “Nungkwuwa ningkena ningki-mini-yangbi-jajungwunama ayakwa akana nungkwa-langwa ayakwa aningi-lyangmanduwuna-ma akina!” na-yama wurrakina wurri-Barija Jesus-uwa da.

¹⁴ “A-a! Nar-eka!” ni-yama nakina Jesus. “Mama ningena ningi-mini-yangbi-jajungwunama ayakwa nganyangwa-langwa, imba alyangmandukwun-eka nganyangwa ayakwa ena. Ngayuwa baba ninganingma ngayuwa akina-langwa angalya ningi-likanu-mulangwa yangkwurrangwa akwa akinuwa angalya ngarningka ki-likaja-mirruwa ningena.

Akana nungkwurraja karningbala ambaka yadikina ningi-likanu-mulangwa akwa yanjarrikina ki-likaja-mirruwa ngayuwa. ¹⁵ Nungkwurra kirri-lyangku-werri-bika-jungwunama warni-mamalya-langwa nungkwurra-langwa-langwiya mangma. Imba nganja ngayuwa nara a-lyangku-werri-bika-jungwuma warni-mamalya-langwa aduwaba. ¹⁶ Imba ambaka-mirra ki-lyangku-werri-bika-jungwunama ngayuwa warni-mamalya-langwa, akwa kembirra ki-lyangku-werri-bika-jungwunama dirrbira ngawa, mana nara baba ngaya-bakiya-ba a-yamama imba yinaja yinuwa yini-lyangku-werri-bika-jungwunama warni-mamalya-langwa yin-alakena ngayuwa akwa niybina ngini-larrkama yangkwurrangwa. Nara ningena ngaya-bakiya-ba, kembirra alyangmandukwuna nganyangwa ayakwa akina. ¹⁷ Ngalaja nungkwurra-langwa arum-uruma ayakwa awilyaba na-yaminama, 'Kirr-ambilyuma-kiya karni-mamalya yika-mini-yangbina-manja ayakwa a-di-dirrbira wurru-kwala-langwa warni-mamalya kin-alakina, kembirra alyangmandukwuna akina ayakwa nungkwurna-langwa,' na-yaminama ayakwa akina. ¹⁸ Ngayuwa ningi-mini-yangbi-ja-jungwunama ayakwa nganyangwa-langwa akwa an-ajukwaba nganyangwa Nungw-arrka ngini-mini-yangbinama nganyangwa-langwa niybina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa nakina da," ni-yama nakina Jesus da.

¹⁹ Abirraja na-yama wurrakina wurri-Barija warnungk-warba anuwa-wa, "N-angamba kembirra Nungw-ana nungkwa-langwa?" na-yama wurru-wurrak-akina.

Anaja ni-yama, "Kirri-lyangki-yaminama karningma ngayuwa-langwa kirrakina akana nara da! Imba karningma-manja karna ngayuwa, kembirra yik-aningmi-dinama an-ajukwaba nganyangwa Nungw-

arrka,” ni-yama nakina Jesus wurri-mirntak-akinu-wa wurri-Barija warnungkwarba. ²⁰ Ni-yangbinuma akina ayakwa nakina akini yada ngawa nan-akakiruma-ka-manja warni-mamalya yakwujina arrawa God-langwa-manja angalya narrak-akimarni-mirri-manja a-yukwayuwa bada aning-angwarnta-langwa. Akana nar-eka wurrakina kani-manga kanu-wilyaka nakina mana nara baba ambaka ana-langwa mamawura makina da.

Nara kirrakina a-likama akinu-wa angalya ki-likaja-mirruwa ngayuwa

²¹ Biya ni-yama ngarningka nakina Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “Ngayuwa ki-likajama ningena engku-wa. Nungkwurraja yiki-min-andiyama ngayuwa-wa akana nara kirrakina akbirrangama da. Nara kirrakina a-likama akinu-wa angalya ki-likaja-mirruwa ngayuwa. Imba yiki-jungwunama, akwa yiku-wilyakina ngawa nungkwurra-langwa a-wurru-wurrariya kirrakina,” ni-yama nakina Jesus.

²² Kembirra abirraja wurrakina wurru-bu-bungkawa warningi-Judiya na-minantabimayinuma akwa na-yama na-maki-jayina, “Ni-yamama nakina, ‘Nara kirrakina a-likama akinu-wa angalya ki-likaja-mirruwa ngayuwa,’ ni-yamama. Dukwa a-miyambana akina ayakwa? Dukwa nakina kinu-warti-jungwuni yada,” na-yama wurrakina.

²³ Anaja Jesus ni-yama abirruwa-wa, “Nungkwurra karna karningi-yalakwa enena-langwa angalya imba nganja ningena ning-aning-angaluba karrawara-langwa. Nara ningena ning-aningi-yalakwa enena-langwa angalya. ²⁴ Amin-akina-langwa-bina ningi-yamama ngarra-makama nungkwurruwa-wa, ‘Yiki-jungwunama,

akwa yiku-wilyakina ngawa nungkwurra-langwa a-wurru-wurrariya kirrakina,' ningi-yamama. Imba nungwurruwa nara a-werrik-ambilyuma ngayuwa-manja, ngayuwa-bina ningena da. Nungkwurruwa-manja nara-manja a-werrik-ambilyuma ngawa, amandangwa yiki-jungwunama, akwa yiku-wilyakina ngawa nungkwurra-langwa a-wurru-wurrariya kirrakina," ni-yama nakina Jesus.

²⁵ Abirraja na-yama wurrakina wurru-bu-bungkawa anuwa-wa, "Ningki-miyambana ningkakina nungkwuwa-birra?" na-yama wurrakina.

Anaja Jesus ni-yama, "Ngayuwa-bina ningiybina-mirrada ngarra-maka mirrada kirrakina ebina-wiya nuw-abirradadi-jungwunu-wiya. ²⁶ Dukwa ki-yangbi-yangbinama ngayuwa ningi-yirrbiyirba ababirna ayakwa nungkwurra-langwa-langwa akwa ka-lekbajama nungkwurruwa-wa ababirna-langwa akana nara da! Anaja niybina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa ni-lyangmandukwun-eka nakina, akwa nganja ka-makinama warni-mamalya enena-manja angalya, akina ayakwa ebina yimbukwa ning-engkirrikanu-mulangwa anuwa-langwa," ni-yama nakina Jesus.

²⁷ Akana nara abirraja wurri-mirntak-akina karri-mimiringka akina ayakwa nakina ni-yangbinuma abirruwa-wa Nungw-anikba-langwa. ²⁸ Kembangra anaja Jesus ni-yama wurri-mirntak-akinu-wa, "Yiki-ngakajikina-manja ngayuwa, ningiybina ningi-rukwularruma enena-manja angalya, kembangra karningma kirrakina ngayuwa-bina ningena da. Akwa ngawa karningma kirrakina, nara ngayuwa ningena a-yamama ngaya-bakiya-ba imba ebina nginu-wilyaka-juwa-mulangwiya Nungw-arrka akina-langwa yimbukwa ningi-yaminama ngayuwa da.

²⁹ Imba anaja niybina ngini-larrkama ngayuwa nara nakina a-lalikama imba n-ambilyama ngawa ngayuwa-manja. Nganj-eka ningi-yaminjaminama ngawa ningani-minu-werriki-yalyingma-jinama, kembirra nara a-lalikama ngayuwa-manja nakina,” ni-yama Jesus.

³⁰ Abirraja wurr-ababirna warni-mamalya na-werrik-ambilyuma Jesus-manja nuw-engkirrikanu-mulangwa a-mirntak-iybina ayakwa ni-yangbinu-mulangwa nakina.

God akan-anjungwurrana-mulangwa ngakwurruwa-manja

³¹ Anaja Jesus ni-yama wurri-mirntak-iybinu-wa warningi-Judiya warni-mamalya na-werrik-ambilyi-mirruwa, “Nungkwurraja kirrakina kirri-lyangki-yaminama kirru-werrik-ambilyama ngayuwa-manja akana kirri-kadika-jungwunama! Yiki-yarrku-warakina-manja nganyangwa ayakwa, amandangwa kirrakina kembirra nganyangwa karnik-ab-ibirraki-yuwa. ³² Akwa karningma arakba ebina alyangmandukwuna God-langwa akwa yikan-anjungwurrana-mulangwa kirrakina,” ni-yama Jesus.

³³ “A-a!” na-yama abirraja wurrakina. “Yarn-eka waka yirra Abiriyama-langwa yirri-mir-mirana yarnik-inikaduwa akwa nara wurriybina warning-errbirra yikabi-mini-yarrku-waraka-langwa. Kembirra ningki-yamarrkinama ningki-yangbinama nanik-anjungwurralangwa God yarna?” na-yama wurrakina.

³⁴ Anaja Jesus ni-yama abirruwa-wa, “Wurr-engkirraja! Nungkwurruwa-manja kirri-yaminjaminama a-wurru-wurrariya, akina-bina kirraki-mini-yarrku-warakina, wubirra kirraki-lyingina-mulangwa kirrakina. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ³⁵ Yika-mini-yarrku-warakina wurru-bu-bungkawa-wa, nara kirrakina ambilyuma amiyarra angalya-manja. Imba

anaja nakina nanukw-anikba kinima-mani yada nungw-anikba-langwa mamirukwa arija-langwi yada. Kembirra ni-miyambana nungkwurra-langwa nungw-anungwa?³⁶ Ngayuwa ningiybina God-langwa Ning-anukw-anikba k-anjungwurrana-manja kirrakina, amandangw-eka kembirra nara arakba akina awurrariya arrkama a-lyingama nungkwurruwa.³⁷ Ning-aningma ngaya ningena kirrakina Abiriyama-langwa kirri-mir-mirana karnik-inikaduwa. Akana kirrakina kirri-lyangku-werribika-jungwunuma yiku-wartani yada ningena mana nara baba a-kwu-kwu-kwayina kirru-werring-mungkwurda ngawa, nara baba aningmi-duma nganyangwu-wa ayakwa.³⁸ Ngaya ningi-yangbi-yangbinama arngkababirna-langwa ebina nginu-wilyaka-juwa-mulangwiya Nungw-arrka nganyangwa. Imba nungkwaja ningki-yaminama ebina nungkwa-langwa nungw-anungwa ngini-maka-mulangwa,” ni-yama nakina Jesus.

³⁹ Imba abirraja na-yama wurrakina, “Abiriyama nakina yirra-langwa ni-mir-arrka,” na-yama.

Anaja ni-yama Jesus, “Amandangwa-manja kirrakina kirri-yukwayuwa Abiriyama-langwa, kembirra yiki-yaminama ebina-mirradungwa ni-yama-mirrada Abiriyama, akana nara da.⁴⁰ Imba ngayuw-eka ningena ning-anungkwarba ningiybina ngarra-makama nungkwurruwa-wa alyangmandukwuna ayakwa ebina ning-engkirranuma ngayuwa God-langwa. Akana nungkwurraja yirri-ngayindanama karniku-warti yada ngayuwa enena-langwa ayakwa. Akana nara anaja nakina Abiriyama kini-yama amukwiyad-akina.⁴¹ Nungkwurraja kirri-yaminjaminama a-mirntak-iybina nungkwurra-langwa-langwa nungw-anungwa kirrakina da,” ni-yama nakina Jesus da.

Abirraja na-yama wurrakina anuwa-wa, “Nar-eka yarna warning-errbirra-langwa nungw-arrka-mirrya yirra-langwa, imba nu-wilyaba-ma yimbukwa nungw-anyungwa niybina-mirradungwa God,” na-yama wurrakina.

⁴² Anaja ni-yama nakina Jesus abirruwa-wa, “Amandangwa nungkwurra-langwa Nungw-anungwa God na? Kembirra yiki-mi-miringkinama yiki-lyalyingminama ngayuwa. Akana nara da! Ningi-likanuma ngayuwa God-langwa akwa ning-enena arakba yalakwa. Nara ki-likana yangkwurrangwa ngaya-bakiya-ba imba ngini-larrkama anuwa. Ngini-larrka-mulangwa nakina, kembirra yiki-lyalyingminama ngayuwa da. ⁴³ Miyambana-birra nungkwurruwa nara aningmi-duma ayakwa ningi-yangbina-manja ngayuwa? Mana kirru-warana nganyangwa ayakwa, nara engkirrikama karna. ⁴⁴ Nungkwurra-langwa-langwa nungw-anungwa, Namukwa nakina da! Ebina ni-ngayindanama nakina, kirri-ngayindanama ngawa yiki-yaminjaminama. Anaja nakina ni-lamukwarra, ebina-wiya nuw-abirradadi-jungwunu-mulangwiya. Nar-eka nakina kini-ngayindanga kin-engk-iyngkirrikana akinu-wa ayakwa alyangmandukwunu-wa mana n-angingi-lyangmandukwunama baba nakina. Kini-yaminjaminama ngawa kiniki-kad-ayinama kini-yangbi-yangbinama ayakwa mana n-iykalya-dangwa ni-lyangma nakina baba, akwa warni-mamalya-langwa nu-bungkawa nakina baba wurriybina-langwa wurr-iyk-iykalya.

⁴⁵ Imba nganj-eka alyangmandukwuna ayakwa ngayuwa ningi-yangbinama ningi-larrkbi-larrkbakinama imba nungkwurraja kembirra nara kirrakina aningmi-duma nganyangwa ayakwa. ⁴⁶ Kirri-miyambana-mirru-wiya yiki-lekbajama ngayuwa-wa ningi-yama-

mulangwa a-wurru-wurrariya ngayuwa? Nara karna a-yamama a-yangbuma. Kembangira ningi-yangbinu-manja alyangmandukwuna ayakwa, miyambana-birra nara aningmi-duma nganyangwa ayakwa nungkwurruwa?
⁴⁷ Abirraja wurriybina God-langwa warni-mamalya kuw-engkirrikajama ena-langwu-wa ayakwa. Akana nungkwurraja nar-eka God-langwa kirrakina, kembangira nar-eka engkirrikama,” ni-yama nakina Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya.

Nara-wiya Abiriyama, Jesus n-ambilyuma n-aning-adinakba

⁴⁸ Abirraja kembangira nani-yali-juwama wurrakina wurru-bu-bungkawa warningi-Judiya Jesus-uwa akwa na-yama, “Nungkwuwa ningkena ningk-aningi-Jameriya ningk-ani-mamalya akwa ningkarra-wilyakinama wurr-amukwa wurru-wurrariya nungkwuwa-manja! Alyangmandukwuna akina ayakwa yirra-langwa na?” na-yama wurrakina.

⁴⁹ Anaja ni-yama nakina Jesus, “Nara ningena ngaya a-wilyakama wurr-amukwa. Ningani-yang-marngkwa-jinama nganyangwu-wa Nungw-arrka akana nungkwurraja kirri-yangbinama awurrariya ayakwa ngayuwa-langwa. ⁵⁰ Nara ningena a-ngayinduma amin-engkirrikaja-jungwuma ngaya-bakiya-ba. Imba abirraja wurrakina wurru-wilyaba nuw-ambilyama wurriybina narra-ngayindanama kabi-yang-marngkwa-jini yada akwa kabi-yngki-barrnga-jini yada wurru-kwala warni-mamalya ngayuwa-wa. Akwa wurrakina kalyangku-werri-bika-jungwunama ngayuwa-langwa ning-aningaba-mirrikba. ⁵¹ Wurr-engkirraja! Nungkwurraja yiki-mini-yarrku-warakina-manja nganyangwa-langwa ayakwa, kembangira nar-eka a-jungwuma kirrakina.

Amandangwa engbiringka ayakwa akina!” ni-yama nakina Jesus da.

⁵² Kembirra abirraja na-mirntaki-yama wurrakina warningi-Judiya anuwa-wa, “Yarningma arakba amandangwa nungkwuwa ningkarra-wilyakinama wurru-wurrariya wurr-amukwa! Anaja Abiriyama ni-jungwunuma nakina, akwa ngawa warniki-maki-maka ayakwa warni-mamalya God-langwa, na-ji-jungw-ayinuma abirr-ajukwaba wurrakina. Akana ningki-yamama nungkwaja ningkakina, ‘Yiki-mini-yarrku-warakina-manja nganyangwa-langwa ayakwa, kembirra nar-eka a-jungwuma kirrakina,’ ningki-yamama. ⁵³ Jarrya nungkwuwa ningk-aruma-dangwa imba yirra-langwa ni-mir-anyungwa Abiriyama ana-bakiya na? Nar-eka! Nakin-eka ni-jungwuma akwa ngawa abirr-ajukwaba wurriybina warniki-maki-maka ayakwa warni-mamalya God-langwa na-jungw-ayinuma. Imba ningki-miyambana kembirra ningki-yamina-mirra-bina?” na-yama wurrakina.

⁵⁴ Anaja ni-yama nakina Jesus, “Ngayuwa nara a-mini-yngki-barrnga-jungwuma akwa a-mini-yang-marngkwa-jungwuma nganyangwa-langwa, nara dirrbira akina. Anaja nganyangwa Nungw-arrka, nakina-bina ngini-yngki-barrnga-jinama ngayuwa-manja, niybina-mirrada kirri-yamama, ‘Nakina-bina God yirra-langwa,’ kirri-yamama. ⁵⁵ Akana karningbal-eka kirrakina nakina imba ngayuwa yimbukwa ning-aningma nakina. Ki-yama-manja ngayuwa, ‘Ning-aningbala nakina,’ kembirra ningi-ykalya ningakina da wubirra nungkwurruwa kirri-yk-iykalya da. Akana ning-aningma ngayuwa nakina akwa ningani-mini-yarrku-warakinama ana-langwa ayakwa. ⁵⁶ Anaja nakina nungkwurra-langwa ni-mir-anungwa Abiriyama nu-werriki-lyalyingminuma nakina

nima-marngki-rringka-mulangwa miybina mamawura nganyangwa. Nima-rringkama makina kimi-yardana-manja yalakwa, akwa ni-yakirrerri-dinuma nakina da,” ni-yama nakina Jesus da.

⁵⁷ Abirraja na-yama wurrakina warningi-Judiya anuwa-wa, “Nara ambaka ningkakina ningk-aniyarringka akana ningki-yamama ningk-anirringkama nakina Abiriyama!” na-yama wurri-mirntak-akina.

⁵⁸ Anaja ni-yama nakina Jesus abirruwa-wa, “Wurr-engkirraja! Nara-wiya nakina Abiriyama ambaka kini-rukwularrina, ngayuwa ning-ambilyuma adinakba, ngayuwa-bina ningena da. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!” ni-yama nakina Jesus.

⁵⁹ Abirraja wurri-mirntak-iybina warni-mamalya narrima-manga malarra warniku-warti yada anuwa-wa. Akana anaja nakina Jesus ni-marngki-lyumada akwa ni-lalika akina angalya God-langwa nakina da.

9

Jesus nani-minu-ngwurdangma-juwa-mulangwa manba niybina nirukwularrinumirra ni-mimba

¹ Biya mu-wilyaba-manja mamawura Jabuda-manja nakina Jesus ni-likanuma abirruwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa akina-manja ngawa Jirujalema. Biya nan-akbirranga nu-wilyaba n-anungkwarba niybina nirukwularrinumirra ni-mimba. ² Kemberra abirraja wurrakina warnik-ab-ibirraki-yuwa Jesus-langwa na-yama anuwa-wa, “A! Nungkwuwa! Wurri-miyambana na-yamama awurrariya, naka ni-mimba n-anungkwarba yinda dirnt-anikba yinda nungw-anikba? Jarrya wurru-kwala na-yamama awurrariya biya kemberra naka n-anungkwarba nirukwularrinumirra ni-mimba?” na-yama wurrakina warnik-ab-ibirraki-yuwa Jesus-uwa da.

³ Anaja Jesus ni-yama, “A-a! Nara nakaka n-anungkwarba kini-ngekbiraka awurrariya akwa ngawa abirn-ajukwaba wunalakina dirnt-anikba yiya nungw-anikba kani-ngekbiraka awurrariya. Nar-eka! Nakin-eka ni-mimba-dinuma kajungwa yikini-mini-rringkini yada kirrakina arrbida warka God-langwa nakina-manja n-anungkwarba. ⁴ Nim-ambilya-wiya maningilida, kembirra ngakwurruwa aki-yaminjaminama a-mirntak-iybina niybina-langwa ngini-larrka-mulangwa ngayuwa yangkwurragwa. Imba ngalaja makina m-aning-alyarrngwalyilya kimi-likajama arakba biya kembirra nara ngakwurruwa a-yamuma a-mirntak-iybina ngarna. ⁵ Ning-ambilya-wiya ningena enena-manja angalya, ngayuw-eka ningena Ningani-kilarrk-abarraka kirrababirna-langwa karni-mamalya,” ni-yama nakina Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa.

⁶ Biya kembirra nakina Jesus nu-kwurarma niyngkalyi-ka ajiringka ena-langwa-mirra alyukwalya biya ni-manga akina akwa nani-mini-lyungkwana nakinalangwa-manja n-anungkwarba manba. ⁷ Kembirra ni-yama anuwa-wa, “Jay! Likaja angerrba ajarri-jungwuna ningk-ani-mukwurra angabu-wa akungwa a-miykirra Jayilawuma,” ni-yama nakina Jesus. Akin-eka ekirra na-yama-mirra “Akungwa ebina narra-dikarri-jungwunuma.” Kembirra ni-likana anaja arakba nakina n-anungkwarba akungwa-wa n-ajarri-jungwunuma nani-mukwurra akana n-andiyinga arakba.

Biya ni-likana angalyu-wa ena-langwu-wa warni-mamalya. ⁸ Kembirra abirraja wurrakina akwa ngarningka wurru-kwala warni-mamalya wurriybina nani-rringkama nani-yukwama-juwama angwarnta akwa anhinga adiniba-wiya, na-maki-jayinuma ayakwa wurrakina akwa wurru-kwala na-yama, “Jarrya nakina

niybina-mirrada ni-yukwi-yukwaminuma angwarntu-wa?” na-yama wurrakina.

⁹ Imba wurru-kwala na-yama, “Nakina-bina niybina-mirrada da!” Imba wurru-kwala na-yama, “A-a! Wubirreka anuwa nakina!” na-yama wurrakina.

Akana ni-yama anaja nakina n-anungkwarba, “Ngayuwa-bina ningena ningiybina-mirrada ning-anungkwarba da!” ni-yama nakina.

¹⁰ Abirraja na-yama anuwa-wa, “Nimi-yamarrkama nungkwa-langwa manba ni-mungkwurdanguma?” na-yama wurrakina.

¹¹ Anaja kembirra ni-yama nakina n-anungkwarba nani-maka wurrakinu-wa, “Niybina n-anungkwarba nani-miykirra Jesus n-iyngkalyi-kama akina ajiringka ena-langwa-mirra alyukwalya biya ni-manguma akina akwa ngini-mini-lyungkwana nganyangwa-manja manba. Kembirra ni-yama ngayuwa-wa, ‘Jay! Likaja angerrba ajarri-jungwuna ningk-ani-mukwurra angabu-wa akungwa a-miykirra Jayilawuma,’ ni-yamama nakina. Kembirra nganja ningi-likanuma ningakina akinu-wa akungwa akwa ning-ajarri-jungwuna ning-ani-mukwurra akana arakba ning-andiyinga,” ni-yama nakina n-anungkwarba.

¹² Abirraja na-yama wurrakina warni-mamalya nakinamanja nani-yangki-labana, “N-angamba kembirra nakina n-anungkwarba?”

Anaja ni-yama nakina n-anungkwarba, “Ning-aningbal-eka ngaya nakina!” ni-yama nakina da.

Nani-yangki-labanu-mulangwa wurri-Barija nakinamanja n-anungkwarba n-andiyingu-mulangwa

¹³ Kembirra abirraja wurri-mirntak-akina warni-mamalya nanu-wilyaka nakina n-anungkwarba niybina

ni-mimba-dinu-mirrada wurri-mirntak-akinu-wa wurri-Barija warnungkwarba. ¹⁴ Ngalaja miybina mamawura n-iyngkalyi-ka-manja Jesus akina ajiringka ena-langwamirra alyukwalya akwa nani-minu-ngwurdangma-juwamanja n-anungkwarba-langwa manba, Jabada makina. ¹⁵ Kemberra abirr-ajukwaba wurrakina wurri-Barija warnungkwarba nani-yangki-labenuma nakina-manja n-anungkwarba akwa na-yama, “Nimi-yamarrkama nungkwa-langwa manba ni-mungkwurdanguma?” na-yama wurrakina.

Anaja ni-yama nakina, “Ngini-mini-lyungkwana nakina akina ajiringka nganyangwa-manja manba akwa ning-ajarri-jungwunuma ning-ani-mukwurra akana ning-andiyinga arakba da,” ni-yama nakina n-anungkwarba.

¹⁶ Abirraja wurru-kwala wurri-Barija warnungkwarba na-maki-jayinuma ayakwa wurrakina akwa na-yama, “Nar-eka nakina n-anungkwarba God-langwa! Nawuranama akina ayakwa aning-arum-uruma Jabudalangwa!” na-yama wurrakina. Imba wurru-kwala na-yama, “Kini-yamarrkinama nu-wurrariya n-anungkwarba kini-ngekbirakinama amukwiyad-akina arrb-irrbida karrwara-langwa? Nara da!” na-yama wurrakina. Biya na-wurra-barrinuma wurrakina da.

¹⁷ Biya kemberra wurrakina wurri-Barija warnungkwarba nani-yangki-labana ngarningka nakinu-wa n-anungkwarba akwa na-yama, “Nungkwaja, amiyambana ayakwa ki-yangbinama nakina-langwa ni-mambi-janga-juwa-mulangwa nungkwa-langwa manba?” na-yama wurrakina.

Anaja ni-yama nakina n-anungkwarba, “Naniki-makimak-eka ayakwa God-langwa nakina n-anungkwarba,” ni-yama nakina.

¹⁸ Akana abirraja wurrakina wurru-bu-bungkawa warningi-Judiya nara kani-mini-kalyika nakina ni-mimba-dinuma adiniba-wiya yanda-langwa n-andiyayi-mirra arakba. Kembirra narr-arti-juwama ana-langwa dirnt-anikba akwa nungw-anikba abirruwa-wa. ¹⁹ Biya na-yama wurrakina abirnuwa-wa, “Jarrya naka nungkwurna-langwa nangariya? Jarrya kini-yamama kinalakana, ‘Naka ni-rukwularrinuma ni-mimba,’ kini-yamama? Kembirra ni-yamarrkama naka n-andiyingama arakba?” na-yama wurri-mirntak-akina.

²⁰ Abirraja nani-yama wunalakina, “Yin-aningma-kiya yin-alakena nakina yina-langwa nangariya nakina ni-rukwularrinuma ni-mimba. ²¹ Akana yin-aningbala-kiya yin-alakena n-andiyayu-mulangwa naka akwa ngarningka yin-aningbala niybina nani-mamalya nani-minu-ngwurdangma-juwama ana-langwa manba. Kembirra wuni-yangki-labaja! N-aruma arakba nakina. Akwa kini-mini-yangbi-ja-jungwunama ayakwa enabakiyaba!” nani-yama wunalakina. ²² Nani-yangbina a-mirntak-akina ayakwa mana nan-akbardangu-mubaba wurri-mirntak-akina-langwa wurru-bu-bungkawa warningi-Judiya-langwa, wunalakina dirnt-anikba yiya nungw-anikba. Abirraja baba narra-makama adinakba, wurriybina warning-errbirra ka-yaminama niybina ni-Majaya nakina-bina-Jesus, nara wurrakina awiyabajuma akinu-wa alikira Jinikawu-wa. ²³ Amin-akina-langwa kembirra abirraja wunalakina nani-yamama, “N-aruma arakba nakina. Kembirra wuni-yangki-labaja!” nani-yamama wunalakina.

²⁴ Imba arngkambilyuma ngawa abirraja wurri-mirntak-akina wurri-Barija warnungkarba narr-arti-juwama ni-mimba-mirrada akwa na-yama wurrakina anuwa-wa, “Nara a-ykadikama imba yangbina

alyangmandukwuna ayakwa yirruwa-wa kajungwa kin-engkirrika-ji yada God. Yarningma yarna nu-wurrariya nakina n-anungkwarba,” na-yama wurrakina.

²⁵ Anaja ni-yama nakina ni-mimba-mirrada, “Dukwa nu-wurrariya nakina, dukwa nara da! Ning-aningbala. Imba awilyaba yimbukwa ning-aningma ningakina, ningi-mimba-dini-mirrada akana ning-andiyama arakba,” ni-yama nakina.

²⁶ Kembirra abirraja na-yama, “Ni-yamarrkama nakina ngini-min-ambijanga-juwama nungkwa-langwa manba?” na-yama wurri-mirntak-akina.

²⁷ Anaja nakina ni-yama ni-mimba-mirrada, “Ngayuwa ngarra-makama arakba nungkwurruwa-wa akana nara kirrakina yiki-min-engkirrikana. Miyambana-birra yirri-mini-ngayindanama ngayuwa ki-yangbina ayakwa ngarningka? Dukwa nungkwurr-ajukwaba kirrakina kirri-ngayindanama ena-langwi yada karnik-abi-birraki-yuwa na!” ni-yama nakina.

²⁸ Kembirra abirraja wurri-mirntak-akina nani-rinjarrkama anuwa-wa akwa na-yama, “Nungkwuwa ningkakina nakina-langwa n-anungkwarba ningk-anik-abi-birraki-yuwa imba yirraja yarna Mawijijalangwa yarnik-ab-ibirraki-yuwa. ²⁹ Kwuja! Ngakwurraraja ngarna ngarningma ni-yangbinuma ayakwa nakina God Mawijiju-wa. Imba nakina n-anungkwarba dukwa nani-ngamba-langwa? Ngarningbala ngarna ngakwurruwa!” na-yama wurrakina.

³⁰ Anaja ni-yama nakina ni-mimba-mirrada, “Wa! Marrakba! Karningbala kirrakina nakina ni-likanu-mulangwa akana ngini-min-ambijanga-juwama nganyangwa manba! ³¹ Ngarningma ngarna nakina

God nara engkirrikuma wurru-wurrariya-wa warni-mamalya imba n-engkirrika-jama wurribinu-wa warni-mamalya nani-yang-marngkwa-jina-mirruwa anuwa-wa akwa na-yamina-mirruwa wurrakina ebina nani-mini-ngayindanama nakina. ³² Yadikina-langwa arakb-irakba-kiya-wiya, nara ak-engkirrikana ayakwa wurru-wilyaba-langwa warni-mamalya kani-min-ambijanga-juwa-mulangwa manba niybina-langwa nani-mamalya ni-rukwularrinu-mulangwa ni-mimba. ³³ Nara-manja kini-likana nakina n-anungkwarba God-langwa, nara-maka kembirra nakina kini-yama,” ni-yama nakina ni-mimba-mirrada wurri-mirntak-akinu-wa wurri-Barija warnungkwarba.

³⁴ Kembirra abirraja na-yama anuwa-wa, “Nungkwuwa ningkakina ningki-rukwularrinuma ningku-wurrariya akwa ningku-wurrariya ngawa aduwaba. Nar-eka a-maki-makama amukwiyad-akina ayakwa yirruwa-wal!” na-yama wurrakina. Biya arakba wurrakina na-min-angkirraja yadikina Jinikakwa-langwa nakina.

Ngarri-kadika-jungwuna-mulangwa ngarni-mamalya wu-birra ngarri-mimba

³⁵ Anaja nakina Jesus n-engkirrika ayakwa wurrakina na-min-angkirraju-mulangwa nakina ni-mimba-mirrada angerrba. Biya Jesus nani-min-andiyaya niybinu-wa n-anungkwarba biya nan-akbirranga akwa ni-yama, “Ningku-werrik-ambilya ambaka ningkena niybina-manja ni-rukwularri-mirri-manja enena-manja angalya?” ni-yama nakina Jesus.

³⁶ Anaja ni-yama nakina n-anungkwarba, “A! Ni-miyambana nakina n-anungkwarba? Yi-makinama ngayuwa-manja kajungwa ku-werrik-ambilyi yada kembirra anuwa-manja,” ni-yama nakina.

³⁷ Anaja ni-yama nakina Jesus anuwa-wa, “Kwujal Ningk-anirringkama arakba nungkwuwa nakina. Ngayuwa-bina ningena ning-anungkwarba ningi-yangbinama nungkwuwa-manja aduwaba da,” ni-yama nakina Jesus.

³⁸ Kembirra anaja ni-yama nakina n-anungkwarba anuwa-wa, “Ningu-werrik-ambilyama arakba nungkwuwa-manja, Ningki-mikbiyiya-dangwa,” ni-yama akwa nani-yang-marngkwa-juwa arakba nakina Jesus-manja da.

³⁹ Anaja ni-yama nakina Jesus, “Ningi-likanuma yangkwurrangwa enenu-wa angalya ka-labaji yada warni-mamalya. Kajungwa wurriybina warni-mamalya warningbala God, wubirra laka wurri-mimba na-yamina, wurrakina kuw-aningma nakina, wubirra laka nar-ringkinama wurrakina. Imba abirraja wurru-wurraku-kwala na-lyangki-yama wurrakina nar-ringkina, akana nara da! Abirruwa na-mimba-dinama wurrakina,” ni-yama nakina Jesus.

⁴⁰ Imba abirraja wurru-kwala wurri-Barija warnungkwarba wurriybina nuw-ambilyuma yakwujina Jesus-manja, nuw-engkirrikanuma ana-langwa ayakwa akwa na-yama anuwa-wa, “Wa! Dukwa yirri-mimba yarna yirr-ajukwaba na?” na-yama wurrakina.

⁴¹ Kembirra anaja ni-yama nakina Jesus, “Yawa! Akana nara kirrakina wubirra wurri-mimba warningbala-mirri-mirra God. Nar-eka da! Kirri-yaminama nungk-wurraja, ‘Yarningma yarna God,’ kirri-yaminama akana kirri-kadika-jungwunama! Amin-akina-langwa kembirra anaja God yikani-lekbajama nungkwurruwa-wa kirru-wurrariya ngawa,” ni-yama nakina Jesus wurri-mirntak-akinu-wa wurri-Barija warnungkwarba.

10

Jesus nakina naniki-ming-akwurraja jiba

¹ Biya Jesus ni-yama wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “Wurr-engkirrikaja! Kirrakina karningma jiba, akwa ngala-langwa angalya na-wilyaka dawa, nuw-awiyabana-mulangwa jiba a-mirntak-akina. Akana nu-wilyaba n-anungkwarba nara-manja nakina awiyabuma ebina-langwa dawa, imba engka-langwa kin-awiyaba-manja arrawu-wa, nakina n-anungkwarba nu-wurrariy-eka n-engkengmina. ² Imba niybina n-anungkwarba kin-awiyabanama dawa-langwa jiba-langwu-wa angalya, nakina-bina naniki-ming-akwurraja jiba da. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!

³ Anaja n-iyngka-dangwa n-anungkwarba kin-ambilyama akwudangwa ngawa dawa-manja nakina kanimin-ambijanga-jinama dawa kin-awiyabani yada nakina naniki-ming-akwurraja jiba. Kembangra anaja naniki-ming-akwurraja jiba kin-arti-jinama nakina ana-langwa jiba, kini-mirntaki-yangbi-jinama ekirra ngala-langwa. Kembangra ngalaja jiba kanaki-mini-miringkinam-eka ana-langwa ayakwa. Biya kini-mirntaki-jadi-jinama a-mirntak-iybina jiba errekba-wa da. ⁴ Kini-lyangmanama nakina imba ngalaja jiba kanaki-yuwarnama arija-langwa anuwa-manja, mana baba akakirum-eka ana-langwa ayakwa da. ⁵ Akana kin-arti-jina-manja ni-miningka n-anungkwarba, nar-eka kembangra a-yuwarma akina jiba anuwa-manja imba kuw-angkirr-ayinama akina, kuw-akbardanama nakina-langwa n-anungkwarba da, mana ekikamarra baba ayakwa ena-langwa da,” ni-yama Jesus.

⁶ Jesus nani-makama ena alawudawarra jiba-langwa, akana nara karri-mi-miringka ayakwa wurrakina warni-mamalya.

⁷ Biya ngarningka ni-yama Jesus abirruwa-wa, “Wurr-engkirrikaja! Ngayuw-eka ningena wubirra akina dawa jiba-langwa. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!
⁸ Wurr-ababirna-langwa warnungkwarba wurriybina nalyangmanguma adiniba-wiya ngayuwa-manja, wurrakina wurr-engkengmina wurru-wurrariya. Ngalaja akina jiba nara karraki-min-engkirrikana ayakwa abirra-langwa kembirra. ⁹ Ngayuw-eka ningena wubirra akina dawa. Kirrakina-manja yiki-likaja-manja arrawu-wa akina-langwa dawa nganyangwa-langwiya, yiku-werrik-ambilya-manja ngayuwa-manja kirrakina, kembirra arakba nganyangwa kirri-jiba akwa k-anibi-kinama ngayuwa karning-angkawura. Kembirra kirrakina yik-awiyabanama akwa yiki-jadanama akwa yik-akbirranginama anhinga akwa aki-yakayinama ngarru-wurrakawura-ma.

¹⁰ Wurriybina wurr-engkengmina, ka-likajama warnik-angma-dingi yada akwa warniki-birri-ji yada akwa warniku-warti yada. Wurr-iykalya wurrakina! Imba nganja ningena ningi-likanuma yangkwurrangwa kajungwa kirr-ababirna-langwa karniba yik-ambilyi yada kirru-wurra-ngekbirna kirrakina da.

¹¹ Ngayuw-eka ningena ning-aningaba ning-aniki-ming-akwurraja jiba. Ningena-bina nara a-waruma ning-aniki-mini-jungwa-langwa ning-aniki-mini-di-dirraka nganyangwa-langwa jiba. ¹² Imba abirraja wurriybina warniki-minu-wardu-warda karr-akwurrajinanama jiba, warning-aningaba-ma wurrakina warniki-ming-akwurraja. Nar-eka abirra-langwa a-mirntak-akina jiba imba niybina-langwa n-anungkwarba n-abalija-langwa kani-kwuna-mulangwa angwarnta kani-bayindana-mulangwa wurrakinu-wa warniki-minu-wardu-warda kani-min-akwurrajina-mulangwa a-

mirntak-akina. Kemberra amandangwa karra-rringkina-manja wurri-bukwaya warnungw-animbaliba ka-likajamanja, karri-lalikinama a-mirntak-iybina jiba imba kuw-angkarrinama. Kemberra wurrakin-eka warnungw-animbaliba karri-larrmanama ka-wartani yada awilyaba jiba imba ngalaja ebina akwala kuw-angkirr-ayinama kawurrak-errbalinama. ¹³ Wurrakin-eka abirraja kemberra warniki-minu-wardu-warda ka-marrngwayindanama karri-lalikinama a-mirntak-akina jiba mana nara baba abirra-langwa akina.

¹⁴ Ngayuw-eka ningena ning-aningaba ning-aniki-mingk-akwurraja jiba. Ning-akakirum-eka nganyangwa jiba akwa ngal-ajukwaba akina jiba nganyangwa akakiruma ngayuwa da, ¹⁵ wubirr-eka Nungw-arrka an-ajukwaba n-akakiruma ngayuwa, akwa ngayuwa nganjukwaba ning-akakiruma Nungw-arrka da. Kemberra nar-eka ngayuwa a-waruma ning-aniki-mini-jungwi yada jiba-langwa.

¹⁶ Ngalaja nganyangwa a-kwal-eka jiba nuw-ambilyama a-miniyngka-manja angalya. Nganja ningena ku-wurra-mirntukwa-jinama a-mirntak-akina jiba ngal-ajukwaba. Kemberra akin-eka jiba kuw-engkirrikajama nganyangwu-wa ayakwa akwa awurrakawura-ma a-mirntak-akina kuw-ambilyama da. Kemberra ngayuwa ngawa ningena ninguwilyaba-ma ning-aniki-mingk-akwurraja jiba ababirna-langwa k-ambilyama da,” niyama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya.

¹⁷ Biya Jesus ni-yama ngarningka, “Ngayuwa ki-jungwunama ningena ngaya-bakiya-ba kajungwa k-anibi-dini yada ngarningka. Kemberra anaja nganyangwa Nungw-arrka ni-mini-lyalyingmina-mirra angwurra ngayuwa-langwa. ¹⁸ Nara warna warning-errbirra a-wartuma ngayuwa imba ngaya-bakiya-ba ki-lyangu-

werri-bika-jungwunama ki-jungwuna-mulangwa akwa k-anibi-dina-mulangwa ngarningka. Enena-bina ebina Nungw-arrka ngini-makama ning-aniki-yama-langwa da,” ni-yama Jesus.

¹⁹ Kembirra abirraja wurri-mirntak-akina warningi-Judiya warni-mamalya na-wurra-barriyinuma nangwurrki-yangbayinuma Jesus-langwa nani-yangbi-juwa-mulangwa Jesus nakina God ana-langwa Nungw-anikba. ²⁰ Wurru-kwala na-yama wurrakina, “Wurr-amukwa-dangwa naka nani-wilyakinama anuwa-manja! N-anibuwakida nakina! Miyambana-birra kini-min-engkirraja anuwa-wa?” na-yama wurrakina.

²¹ Imba wurru-kwala na-yama, “A-a! Kanu-wilyakina-manja wurr-amukwa nakina n-anungkwarba, nara nakina a-yangbuma amukwiyad-akina ayakwa! N-amukwiyad-akina n-anungkwarba nara aningaba-kama nanik-andiyinga manba niybina ni-mimba!” na-yama wurrakina.

warningi-Judiya warni-mamalya na-warangu-mulangwa Jesus-manja

²² Akilarrki-mirntada arakba akina. Abirraja na-wurra-mirntukwunuma warningi-Judiya warni-mamalya Jirujalema-manja warniki-yaku-werri-biki yada abirra-langwu-wa wurri-miri-mirarrngwa warning-arakb-irakba-kiyu-wa narru-kwurtukwurta-ka-mirruwa God-langwa angalya. ²³ Anaja Jesus ni-likanuma akina-langwiya alinga-jirra amiyarrya angwarnta-mirra ni-yarrwarnuma God-langwa-manja angalya.

Akin-eka amiyarrya a-miykirra Jalumuna-langwa Amiyarrya. ²⁴ Abirraja wurrakina warni-mamalya na-wurra-mirntukwunuma anuwa-manja. Biya na-yama, “Ningkena ngawa yiki-kwu-kwurukwunama ayakwa ningk-aning-amiyarra na? Ngini-Majaya-manja

ningkakina, kembirra yirri-dirrbira-kina yirraja!” na-yama wurrakina.

²⁵ Anaja Jesus ni-yama abirruwa-wa, “Ngarra-makama arakba kirkakina akana nara yiki-minu-werru-ngwurdanga nganyangwa ayakwa. Nganja ningi-ngekbirakinama ngawa amukwiyad-akina arrb-irrbida ebina Nungw-arrka nginu-kwama ngayuwa ning-aniki-yami yada. Akin-eka yikaki-dirrbira-kinama ngayuwa-langwa. ²⁶ Akana nungkwurruwa nara a-werru-ngwurduma ngayuwa-manja mana nara baba kirkakina nganyangwa jiba. ²⁷ Nganyangwa jiba akakiruma nganyangwa ayakwa akwa nganja ning-akakiruma ngala-langwa, akwa kak-abirraki-yuwarnama ngayuwa-manja. ²⁸ Akwa nganja ngayuwa k-anibi-kinama kuw-ambilyi yada aning-angkawura aniba akwa nari yada kembirra a-yibi-yuwa-juma akijungwa akwa nari yada warning-errbirra a-mirraka-juma akina ngayuwa-langwa. ²⁹ Nganyangwa Nungw-arrka nginu-kwama a-mirntak-akina jiba ngayuwa-wa. Nara wurriybina wurru-kwala wubirra anuwa. Nara kembirra warning-errbirra a-mirraka-juma akina nganyangwa-langwa Nungw-arrka. ³⁰ Ngayuwa akwa nganyangwa Nungw-arrka yinu-wilyaba-ma yin-alakena,” ni-yama Jesus.

³¹ Kembirra ngarningka abirraja warningi-Judiya warni-mamalya narrima-mirntaki-manga malarra kani-jungwa-juwi yada Jesus-manja. ³² Akana anaja Jesus ni-yama, “Ningen-eka arakba ngarra-wilyaka-juwama ababirna aning-iningaba a-mirntak-iybina Nungw-arrka nginu-kwama ning-aniki-yama-langwa. Kembirra a-miyambana-langwa karna yiki-jungwa-jinama makina-mirra malarra?” ni-yama Jesus.

³³ Abirraja na-yama wurrakina anuwa-wa, “Nara yarna a-jungwa-juma nungkwuwa ningki-yama-mubaba

aningaba ningkakina imba ki-jungwunama ningki- yangbinu-mulangwa awurrariya ayakwa God-langwa. Ningki-lyangki-yama-bu nungkwuwa akwa God kin- alakina kinu-wilyaba-ma. Akana yand-eka ningkakina ningk-ani-mamalya!” na-yama wurrakina.

³⁴ Anaja Jesus ni-yama, “God-langwa-manja jurra nuw-arrkarri-ja-jungwunama akwa na-yaminama, ‘God ni-yamama, Nungkwurruwa kirrakina wubirra ngayuwa Ningena God, ni-yamama.’ ³⁵ Akin-eka ayakwa God- langwa alyangmandukwuna akwa kuw-ambilyama ngawa aning-angkawura. Nakina-bina God nani-yangbi-juwama wurri-mirntak-akina warni-mamalya wubirra anuwa God, wurri-mirntak-iybinu-wa ni-yangbini-mirruwa ana- langwa ayakwa arakb-irakba-kiya-wiya. ³⁶ Miyambana- birra kembirra yirri-lekbajama ngayuwa nungkwurruwa ngarra-maka-mulangwa ngayuwa ningena Ning-anukw- anikba God-langwa? Aninga-wurrariya-ma akina ayakwa nganyangwa! Nakin-eka God, nakina-bina Nungw- arrka nu-wekbalyinuma ngayuwa akwa ngini-larrkama enenu-wa angalya. ³⁷ Wurru-kwala-manja warni- mamalya nara-manja a-ngekbirakuma aning-aningaba Nungw-arrka-langwa, mama, nara kirrakina a-werrik- ambilyuma wurrakina-manja. ³⁸ Imba ningi-yamarrkina ningena? Kwuja, ningi-ngekbirakina ngayuwa aning- iningaba Nungw-arrka-langwa. Akana mama, kirrakina nara a-werru-ngwurduma nganyangwa-manja ayakwa, imba nganyangwa-manja aning-iningaba yiku-werru- ngwurdanama kirrakina. Yiku-werru-ngwurdanama ngayuwa-manja kajungwa yik-aningmi-dini yada akwa yiki-mi-miringkini yada ngayuwa ning-ambilya- mulangwa Nungw-arrka-manja akwa Nungw-arrka n- ambilya-mulangwa ngayuwa-manja. Nungw-arrka akwa ngayuwa yin-alakana-kiya yinu-wilyaba-ma ngawa,” ni-

yama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warningi-Judiya warni-mamalya.

³⁹ Ngarningka arngkawura-langwa warniki-rntirriki yada wurrakina Jesus akana anaja ni-marngki-lyumada abirruwa-langwa. ⁴⁰ Biya yadikina ni-lawurradina arakba ni-yaku-warrkwa adalyuma Aningi-Jardina ebina Janjana nani-mingeki-ngamba-juwa-murri-manja warni-mamalya ebina-wiya akwa n-ambilya yakwujina. ⁴¹ Abirraja wurr-ababirna warni-mamalya na-wurrakilikana yanjarrikina Jesus-uwa akwa na-maki-jayinuma na-mirntaki-yama, “Nara Janjana kini-yaminjama arrbida karrwara-langwa, imba ababirna-langwa ayakwa alyangmandukwuna-wiya yirrani-makama naka-langwa n-anungkwarba,” na-yama wurrakina. ⁴² Kembirra arakba wurri-lyimberrku-warra warni-mamalya wurr-ababirna na-werrik-ambilyi-mirra anuwa-manja.

11

Lajirida ni-jungwu-mulangwa

¹ Anaja nu-wilyaba n-anungkwarba nani-miykirra Lajirida n-angbilyuwa-dinuma. N-ambilyuma nakina engemba-manja angalya Bedini-manja, abirrbukwurruwa d-arrkwuw-anikba-kiya Mada akwa Meri. ² Dakin-eka Meri diybina-mirrada yingi-jiraba-mirrada Jesus-langwa-manja alika ebina bungabungwa aningaba akwa yingini-mini-yngbiringka-ka-mirrada ana-langwa alika ngala-langwa-mirra mamungba. Nakina-bina n-arrkwuw-adikba ngala-langwa Lajirida n-angbilyuwa-dinuma nakina.

³ Abirraja Jesus akwa ana-langwa warnik-ab-ibirrakiyuwa nuw-ambilyuma engka-manja angalya wurrakina. Kembirra Lajirida-langwa d-arrkwuw-anikba-kiya

narringi-larrkama ayakwa Jesus-uwa akwa narringi-yama, “Ningki-mikbiyiya-dangwa, nungkwa-langwa nani-mamalya niybina ningki-lyalyingminama, ni-jungwunam-eka angbilyuwa,” narringi-yama wurringalakina.

⁴ Anaja Jesus n-engkirrika-manja akina ayakwa, ni-yama ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Angbilyuw-eka nanaku-wartanguma nakina Lajirida, akana nar-eka a-jungwuma a-larrma nakina. Akin-eka angbilyuwa nanak-akbirrangama kajungwa kirk-ababirna-langwa karni-mamalya yikini-yang-marngkwa-jini yada God-uwa, akwa ngarningka yik-aningmi-dini yada kirkakina ningena ngayuwa Ning-anukw-anikba God-langwa ning-arrbida-dangwa ni-lyangma,” ni-yama Jesus wurri-mirntak-akinu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa.

⁵ Jesus ni-lyalyingminuma angwurra Mada-kiya-manja akwa n-arrkwuw-arringba-manja. ⁶ Akana n-engkirrika-manja ebina ayakwa n-angbilyuwa-dinu-mulangwa Lajirida, n-ambilyuma ngawa yakwujina m-ambilyuma marrnga ebina-manja angalya n-ambilyu-murri-manja nakina. ⁷ Biya ni-yama ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Kwa, ngarri-likaja ngarri-lawurradina Judiya-wa,” ni-yama Jesus.

⁸ Abirraja warnik-ab-ibirraki-yuwa wurriybina analangwa na-yama, “Nara! Wurrakina warni-mamalya warning-akwijina bi-ngayindanama kabu-wartanama malarra-mirra. Jarrya ngawa ngarningka ningkena ningki-ngayindanama ki-lawurradinama akinu-wa angalya?” na-yama Jesus-uwa.

⁹ Kembirra anaja Jesus ni-yama, “Kim-ambijangina-mulangwa mamawura akwa kim-awiyabana-mirruwa, yiki-rringkinama kirkakina, akwa nara a-yangkarrk-ayarrka, mana akwabarraka ena-langwa angalya baba.

¹⁰ Imba kim-awiyabana-manja mamawura yimbukwa, kini-lyangku-werri-bika-jungwuna-manja God yimbukwa warniki-yami-yada wurrakina, kembirra abirramba-langwa kabi-ngajinama. ¹¹ Anaja ngakwurra-langwa nani-mamalya nakina ni-mungkwulingama marrnga, akana ningena ki-likajama anuwa-wa kajungwa kini-mirajanga-jini yada marrnga-langwa nakina da,” ni-yama Jesus.

¹² Kembirra abirraja warnik-ab-ibirraki-yuwa ana-langwa na-yama, “Kini-mungkwula-manja nakina, kin-anibi-dinama kin-aningaba-dinam-eka,” na-yama. ¹³ Na-lyangki-yamama Jesus ni-yangbinuma nakina ni-mungkwulingama-bu m-aningi-yanda marrnga nakina Lajirida. Akana anaja Jesus n-aningma arakba nakina Lajirida ni-jungwuma.

¹⁴ Kembirra Jesus nani-mingki-dirrbira-ka arakba wurri-mirntak-akina warnungkwarba akwa ni-yama abirruwa-wa, “Lajirida ni-jungwuma arakba, ¹⁵ akana mama nara ningiybina ngayuwa k-ambilya yakwujina akini yada ngawa ni-jungwu-manja nakina n-anungkwarba imba aningaba akina, kajungwa nungkwurruwa yiku-werrik-ambilyi yada ngayuwa-wa. Kwa, ngarri-likaja arakba anuwa-wa,” ni-yama nakina.

¹⁶ Anaja nu-wilyaba nanik-abirraki-yuwa Jesus-langwa, nani-miykirra Damija, nani-maka ayakwa wurri-mirntak-iybinu-wa wurru-kwalu-wa warnungkwarba. Akin-eka ekirra Damija na-yaminama, “nani-rukwularr-ayinuma du-wilyaba,” na-yaminama akina. Nakin-eka ni-yama, “Kwa, ngarru-wurraki-likaja naka-manja ni-Mikbiyiyadangwa ngakwurruwa, kajungwa aki-jungw-ayini yada ngarru-wurraki-dirrbura anuwa-manja,” ni-yama nakina.

Jesus nani-lirraku-werri-ngekbiraka-mulangwa Mada-kiya-manja

¹⁷ Biya na-likana arakba Jesus akwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa Bedini-wa, biya na-yarda wurrakina yakwujina. Abirraja wurru-kwala warni-mamalya wurri-min-akina angalya nani-maka Jesus-manja nan-akimarnu-mulangwa nani-madangkwa medirra-manja arrawa. M-abiyarbuwa arakba marrnga n-ambilyuma nakina yakwujina. ¹⁸ Abirraja wurr-ababirn-eka warni-mamalya na-mirntaki-likanuma Jirujalema-langwa Bedini-wa. Akina angalya Jirujalema nara awilyikerra Bedini-langwa, imba awarrngk-akwudangwa akina. ¹⁹ Kembirra na-mirntaki-likanuma yadikina Bedini-wa narra-werri-ngekbirakama wurring-alakina-kiya-wa wurringi-darringka-kiya, ni-jungwu-mulangwa n-arrkwuw-arringba.

²⁰ Ngalaja Mada ying-engkirrika-manja dakina nakina Jesus n-ibukwaya ni-likanuma abirringuwa-wa, yingilikana arakba yinginu-kwurukwa. Imba ngalaja Meri ying-angmakwu-lala dakina alikira-manja arrawa. ²¹ Kembirra yingi-yama Mada Jesus-uwa, “Karukwa! Yalakwa k-ambilyu-manja ningkena, nara-maka ningena ki-jungwuna,” yingi-yama. ²² “Akana nganja ning-aningma aduwaba kini-yangki-labaja-manja nungkwuwa ningkakina aning-errbirra ebina ki-ngayindana-manja nungkwuwa, kembirra nakina God kani-kwunama nungkwuwa ningkakina aduwaba,” yingi-yama.

²³ Anaja ni-yama Jesus Mada-wa, “N-arrkwuw-ana nungkwa-langwa kini-mirajanginama kin-anibi-dinama nakina,” ni-yama Jesus nanga-maka.

²⁴ Ngalaja yingi-yama, “Ning-aningma ningena kin-anibi-dinama nakina, akana nara aduwaba imba ambakamirri-mirra miybina-manja m-aning-arija-langwa-

manja mamawura ka-warma-jungwuna-mirri-manja wurriybina warningma-mirri-mirra nakina God,” yingi-yama dakina Mada.

²⁵ Anaja Jesus ni-yama kembirra ngaluwa-wa, “Ngayuw-eka ningena ningiybina k-anibi-kinama kirrakina yik-ambilyi yada karniba karning-angkawura. Mama kirrakina yiki-jungwunama imba yiku-werrik-ambilya-manja ngayuwa-manja, kembirra kirrakin-eka karniba yik-ambilyama karning-angkawura. ²⁶ Nara karni-mawurrna a-rukwilyuwakama a-likama kirrayabijaba ambilyuma God-langwa kirrakina imba karniba karning-angkawura yik-ambilyama yiku-werrik-ambilya-manja ngayuwa-manja. Nungkwaja ningk-aningma ena ayakwa?” ni-yama Jesus ngaluwa-wa.

²⁷ “Yaw-eka, Ningki-mikbiyiya-dangwa,” yingi-yama ngal-amba-langwa. “Amandangwa ning-aningma nungkwuwa ningkakina ningki-Majaya, ningk-iybina anaja God naniki-larrka enenu-wa angalya, Ningk-anukwanikba ningkakina da,” yingi-yama Mada Jesus-uwa da. ²⁸ Biya kembirra yingi-lawurradina dakina arakba angalyu-wa akwa nang-arti-ja d-arrkwuw-adikba-wa yingi-jiraka ayakwa nanga-maka ngaluwa-wa akwa yingi-yama, “Naka arakba Ni-mikbiyiya-dangwa ni-yarduma. Ngini-ngayinduma nakina kini-yangbinama ayakwa nungkwuwa-wa,” yingi-yama.

²⁹ Ngalaja Meri ying-engkirrika-manja dakina akina ayakwa, yingi-mirajanga dakina biya ying-anjirrkaja yingi-likana Jesus-uwa yinginu-kwurukwa.

³⁰ Anaja nakina Jesus ambaka n-ambilyuma ngawa ebina-manja angalya yingin-akbirranga-mirri-manja Mada lukwakwa mamirukwa-manja. ³¹ Abirraja warni-mamalya wurriybina narringa-werri-ngekbiraka-mirri-mirra Meri-manja ebina-manja alikira, narringa-rringka

dakina yingi-likanuma ying-anjirrkkanuma erreku-wa. Na-lyangki-yama yingi-likana-bu medirra-wa dakina dadiku-ngwadi-yada yakwujina angwada. Kembirra narringa-yuwarna dakinu-wa.

³² Ngalaja Meri yingini-rringka-manja dakina Jesus, ying-abiluwandinga anuwa-manja akwa yingi-yama, “Nganiyarra! Yalakwa k-ambilyu-manja ningkena, nara-maka nganyangwa narrkuw-arrka kini-jungwuna,” yingiyama.

³³ Anaja Jesus nanga-rringka Meri yingu-ngwadina dakina, akwa wurru-kwala warni-mamalya abirra-ajukwaba biya nakin-eka nani-ykbarrnga-juwama nakinu-wa nu-werrik-awarrya-dinuma. ³⁴ Ni-yama nakina, “Nga-manja kin-akimarnuma nani-madangkwa?” ni-yama.

Abirraja na-yama, “A! Angakwuba! Kwa likaja kima-rringkini yada medirra nungkwa-bakiya-ba,” na-yama.

³⁵ Kembirra an-ajukwaba Jesus nu-ngwadina da.

³⁶ Abirraja wurri-mirntak-akina warni-mamalya nani-rringka-manja Jesus nu-ngwadina-manja an-ajukwaba, na-maki-jayinuma wurrakina. “Kwuja!” na-yama wurru-kwala. “Amandangwa ni-lyalyingminu-mubaba nakina nani-mamalya,” na-mirntaki-yama. ³⁷ Imba wurru-kwala na-yama, “Nani-min-aningaba-kama Jesus ni-mimbalangwa manba na? Kembirra kan-aningaba-ka-maka naka Lajirida da nari yada kini-jungwuna da,” na-yama.

Jesus nani-mirajanga-juwa-mulangwa Lajirida-manja

³⁸ Kembirra anaja Jesus nu-werriki-barrngwarrngwadinum-eka nakina ngawa. Ni-yarda arakba miybina-manja medirra nimi-diti-kajungwunu-mirri-manja adirrngwarna-mirra angwarnta. ³⁹ Kembirra nani-maka Jesus wurru-kwalu-wa warnungkwarba akwa ni-yama,

“Wurri-jirana akina angwarnta medirra-langwa,” ni-yama.

Ngalaja Mada yingi-yama anuwa-wa, “Karti! Nimi-yngbajam-eka makina medirra. Nakin-eka nani-madangkwa n-ambilyuma yakwujina arrawa medirra-manja m-abiyarbuwa arakba marrnga,” yingi-yama dakina.

⁴⁰ Kembirra anaja ni-yama Jesus ngaluwa-wa, “Yirra-makama arakba ngayuwa nungkwuwa-wa, ku-werrik-ambilya-manja nungkwuwa ngayuwa-wa aduwaba, kembirra ki-rringkinama akina arrbida-dangwa God-langwa,” ni-yama Jesus Mada-wa. ⁴¹ Kembirra abirraja wurru-kwala warnungkwarba narri-rnjirrkwa-juwa ebina angwarnta medirra-langwa. Imba nu-ngwundikadinga arakba Jesus karrawaru-wa akwa ni-yama, “Nganiyarrya Ngangwa, ngarra-yang-marngkwa-jinama mana baba ningk-engkirrikanuma ayakwa nganyangwa aduwaba. ⁴² Ning-aningm-eka ningena ningkakina ningk-engkiyngkirrikajama ngayuwa-wa, akana ebina ayakwa ningarra-mini-yangbinuma warna warni-mamalya yalakwa nuw-engkirrikajama. Ningi-yangbinuma akina kajungwa kuw-aningmi-dini yada warna yi-larrka-mulangwa nungkwuwa yangkwurrangwa ningena,” ni-yama Jesus Nungw-anikba-wa God-uwa. ⁴³ Biya ni-jarrukwa-manja arakba, n-artanguma nakina. “Lajirida...wu! Kwa jadiya...wu!” ni-yama.

⁴⁴ Anaja ni-jungwu-mirrada niybina ni-jadinga kembirra medirra-langwa da. Ana-langwa ayarrka akwa alika na-mirntak-ayukwumirnta-ja-jungwunuma ngawa dimballa-mirra, akwa nani-madangkwa akwa ngawa aringka. Imba ni-yama Jesus nani-maka wurru-kwalu-wa warnungkwarba, “Wuni-mini-mirntak-abirawa-kina dak-

ina dimballa akwa wuni-larrkiya ani-likaja arakba,” ni-yama Jesus abirruwa-wa.

Nani-mini-lyalyimbukwayinu-mulangwa warniku-warti yada Jesus

⁴⁵ Abirraja warni-mamalya wurriybina narringa-ngarranguma Meri-wa nani-rringkama ni-yama-mulangwa Jesus. Kembirra arakba wurr-ababirna nawerrik-ambilyuma anuwa-manja wurrakina, ⁴⁶ imba wurru-kwala na-lawurradinuma angerrba Wurru-Bariju-wa warnungkwarba akwa nani-mini-makinuma ni-yama-mulangwa Jesus wurri-mirntak-akina-manja warnungkwarba. ⁴⁷ Kembirra arakba abirraja wurr-arum-uruma wurru-Minida akwa wurri-Barija warnungkwarba narra-wurra-mirntukwama warningi-Judiya wurru-bu-bungkawa akwa na-mirntak-ambarringa ayakwi yada akwa na-yama, “Kwuja! Ni-yaminjamarrkinama nakina amukwiyad-akina arrbida karrwara-langwa? Aki-yamarrkinama kembirra ngarna na? ⁴⁸ Imba aki-yaminjamina-manja ngawa ngarna nara-manja angwanja-juma nakina, kembirra wurr-ababirna-langwa warni-mamalya ka-werrik-ambilyama arakba anuwa-manja. Kembirra abirraja warningi-Rawuma wurru-bu-bungkawa ka-likajama wurrakina karri-birri-jinama God-langwa angalya akwa ngakwurruwa-mulangwa,” na-yama wurrakina.

⁴⁹ Wurri-mirntak-akina-langwa Wurru-Minida, anaja nu-wilyaba n-aruma nu-Bungkawa Ni-Minida nani-miykirra Kayubaja. Akwa ni-yama nakina wurri-mirntak-akinu-wa, “Kirri-mirntak-ayina karni-mamalya karninga-ringkama-wiya! ⁵⁰ Imba enena-bina aningaba

da! Wurru-wilyaba-ma warni-mamalya akabi-mini-jungwunama ngarru-wurra-kwilyimida-langwa ngarni-mamalya, kajungwa nari yada warningi-Rawuma wurru-bu-bungkawa a-birri-juma ngarri-lyimberr-kwilyimida-langwa ngarni-mamalya. Kirr-aningbali-dina-mirra-bina?" ni-yama nakina Kayubaja. ⁵¹ Nara nakina kini-yangbina ena-bakiyaba imba God nani-ngwurrki-mamb-ambi-juwama a-mirntak-akina ayakwa naniki-yangbi yada mana baba akini yada ngawa nakina naruma nu-Bungkawa Ni-Minida ni-lyingama. Imba God nani-makama anuwa-manja Jesus naniki-mini-jungwi yada wurr-ababirna-langwa warningi-Judiya ⁵² akana nara yimbukwa warningi-Judiya-langwa a-mini-jungwuma imba wurru-wurra-kwilyimida-langwa God-langwa warni-mamalya engka-langwa yiya engka-langwa angalya wurru-wurra-kawuru-ma kuw-ambilyi yada.

⁵³ Kembirra yadikina arakba abirraja warningi-Judiya wurru-bu-bungkawa nani-mini-lyalyimbukwayina warniku-warti yada Jesus. ⁵⁴ Amin-akina-langwa kembirra anaja Jesus nara n-abilyarra kini-likana yanjarrikina Judiya-wa imba ni-likana errbaja a-yukwijiyu-wa angalya engembu-wa Yibireyima. Akin-eka angalya nuw-ambilyuma akwudangwa alarrkiyngburingka. Nakina ngawa n-ambilyuma yakwujina abirruwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa.

⁵⁵ Biya nuw-akwudangwu-dina arakba warnik-ambarrangi yada ebina Akwuringku-warrkwa warningi-Judiya warni-mamalya. Abirraja kembirra wurr-ababirna-langwa na-wurraki-likanuma aminiyngka-langwa yiya aminiyngka-langwa angalya na-wurra-mirntukw-ayinuma yanjarrikina Jirujalemu-wa kajungwa ka-rarrka-jungwuni yada arakba adinakba warnik-

ambarringi yada akina. ⁵⁶ Wurrakin-eka arakba nani-min-abirang-ayinum-eka Jesus-uwa. Na-wurra-mirntukw-ayinuma arakba God-langwa-manja angalya akwa namaki-jayinuma wurrakina, “Kwuraya! Dukwa kini-likaja nakina yangkwurrangwa enenu-wa Akwuringku-warrkwa, dukwa nara da!” na-mirntaki-yama wurri-mirntak-akina.

⁵⁷ Abirraja wurri-mirntak-akina wurr-arum-uruma wurru-Minida akwa wurri-Barija warnungkwarba narra-makama warni-mamalyu-wa akwa na-yama, “Kirrakina-manja yikini-rringkina-manja Jesus, kwa yik-aningminkina yikilikaja yiki-makina kajungwa yikini-miyi yada kembirra nakina,” na-yama wurrakina.

12

Meri yingi-jiraba-mulangwa bungabungwa Jesus-langwa-manja alika

¹ Bi...ya m-amangbala mu-wilyaba marrnga num-akwudangwu-dinuma arakba warnik-ambarrngi yada warniki-larrmi yada emeba warningi-Judiya warni-mamalya Akwuringku-warrkwa-langwa kajungwa warniki-yaku-werri-biki yada abirra-langwu-wa wurr-arum-uruma. Anaja arakba nakina Jesus nilawurradinuma errbaja Bedini-wa ebinu-wa angalya nanu-warma-juwa-mirruwa nan-anibi-ka-mirruwa Lajirida. ² Abirraja wurrakina nani-min-akimarna arakba adinakba anhinga Jesus-langwa. An-ajukwaba nakina Lajirida n-ambilyu-mirra yakwujina abirruwa wurru-kwala warnik-ab-ibirraki-yuwa Jesus-langwa. Biya nayabik-ayinuma wurrakina wurru-wurrakawuru-ma imba ngalaja dakina Mada yingi-lyilyanguma a-mirntak-iybina anhinga abirruwa-wa.

³ Kemberra ngalaja Meri yingi-manga ebina a-kwilyibana bungabungwa yingi-bayindanguma amin-aruma angwarnta ayukwijiya-ma butilla akwa yingi-jiraba akina Jesus-langwa-manja alika. Kemberra yingimini-yngbiringka-kama ngala-langwa-mirra mamungba akwa nuw-angkarrkwu-lyuwakanuma na-yngbajuma aningaba arrawa alikira-manja.

⁴ Anaja nakina Judija N-aningi-Kariyada, niybina nu-wilyaba nanik-abirraki-yuwa Jesus-langwa, niybina naniku-kwi yada Jesus wurri-mirntak-iybinu-wa wurru-bu-bungkawa warniku-warti yada, ni-yama nakina abirruwa-wa, ⁵ “Miyambana-birra nara yika-kwa wurru-mirntak-angabu-wa akina bungabungwa kajungwa yiki-mani yada adirrngwarna angwarnta akwa yika-kwuni yada wurribinu-wa warninga-lyingma-lyingma warni-mamalya?” ni-yama nakina. ⁶ Akana nakina Judija ni-marrngwayindangi-mirra wurrakina warninga-lyingma-lyingma warni-mamalya imba nima-wilyu-wilyakama miybina m-aning-angwarnta beka anuwa-manja. Akwali yada n-angk-angma-duma angwarnta ena-langwi yada. Ni-yama-mulangwa a-mirntak-iybina, kemberra nakina ni-yangbinuma a-mirntak-akina ayakwa da.

⁷ Anaja kemberra Jesus ni-yama anuwa-wa, “Ngalalika daka! Ena yingi-min-amb-ambilyuma aningadinakba bungabungwa kangi-mini-lyungkwani yada nganyangwa-manja ning-ani-madangkwa kijingwa-manja ngayuwa. ⁸ Nganja ningena nara ambilyinguma arngk-ababirna-langwa nungkwurruwa-manja imba wurrakina warninga-lyingma-lyingma warni-mamalya kuw-ambilya-mirra arngk-ababirna-langwa nungkwurruwa-manja,” ni-yama Jesus da.

Nini-mini-lyalyimbukwayinu-mulangwa warniku-warta-

langwa Lajirida

⁹ Abirraja wurr-ababirna warni-mamalya warningi-Judiya nuw-engkirrikanuma Jesus ni-yardu-mulangwa Bedini-manja arakba biya kembirra abirr-ajukwaba na-wurraki-likanuma yanjarrikina Bedini-wa. Nara warniki-rringki yada yimbukwa nakina Jesus imba an-ajukwaba nakina Lajirida warniki-rringki yada niybina-mirrada nani-warumajuwa-mirrada nan-anibi-ka-mirrada Jesus. ¹⁰⁻¹¹ N-anibi-dinu-mulangwa ngarningka nakina Lajirida, kembirra wurri-mirntak-akina warni-mamalya na-werriku-waranguma wurr-arum-uruma-langwa wurru-Minida imba na-werrik-ambilyuma Jesus-manja. Kembirra abirraja wurri-mirntak-akina wurru-Minida na-yakwijamama akwa nani-mini-lyalyimbukwayinuma warniku-warta-langwa nakina Lajirida.

Jesus ni-likanu-mulangwa Jirujalemu-wa dangki-mirra

¹² M-iyngki yada arakba makina mamawura, abirraja wurriybina wurr-ababirna warni-mamalya na-wurraki-likanu-murru-mirra Jirujalemu-wa warnik-ambarrngi yada akina-manja Akwuringku-warrkwa, nuw-engkirrika ni-likanu-mulangwa Jesus an-ajukwaba akinu-wa angalya. ¹³ Kembirra nani-mirntaki-manga yilyarra yinima-warrwalya warniku-warr-ji yada ayarrka-mirra akwa na-wurraki-likana nanu-kwurukwa anuwa-wa. Na-yangku-waruma-jungwunuma wurrakina anuwa-wa akwa na-yama,

“Yirra-yang-marngkwa-jina yirra-langwa Ningki-
mikbiyiya-dangwa!
Yirra-yang-marngkwa-jina ningki-iybina ngini-
larrkama yangkwurrangwa God!

Ngani-yang-marngkwa-jina Nu-Bungkawa
 NgarningiYijireyila-langwa!" na-yama
 wurrakina.

¹⁴ Anaja Jesus nang-akbirranga du-wilyaba dangki akwa ni-rijawudiya dakina-manja. Ni-yamama nakina Jesus ebina-langwiya ayakwa nuw-arrkarri-ja-jungwunuma-langwiya arakb-irakba-kiya God-langwa-manja jurra. Ngarraki-makinama akina ngakwurruwa-wa akwa na-yaminama, ¹⁵ "Karningi-Jirujalema karni-mamalya, nara akbarduma! Imba kwuja! Wuni-rringka n-ibukwaya ni-likajama nungkwurra-langwa nu-Bungkawa dangki-mirra," na-yaminama akina ayakwa. ¹⁶ Adinibawiya abirraja Jesus-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa nan-angkung-kwabijuwa a-mirntak-akina. Akana ambakamirra nuw-aruma-jungwuni-manja Jesus, kembirra nuw-aningmi-dinuma arakba a-mirntak-akina ayakwa ebina nuw-arrkarri-ja-jungwunu-mulangwa anuwalangwa akwa ngarningka a-mirntak-akina na-yamamulangwa akina-langwiya ayakwa. ¹⁷ Abirraja wurrababirna warni-mamalya na-wurraki-rringkina, Jesus n-artanguma-mulangwa Lajirida medirra-langwa akwa nan-anibi-ka-mulangwa. Wurrakina nani-yarrk-balijuwama wurru-kwala-manja warni-mamalya, akinalangwa arrbida karrwara-langwa, ni-yama-mulangwa Jesus.¹⁸ Abirraja wurru-kwala wurr-ababirna warni-mamalya nuw-engkirrikana akina ayakwa, akwa na-wurraki-likana yanjarrkina, nanu-kwurukwa Jesus-uwa. ¹⁹ Kembirra abirraja wurri-Barija warnungkwarba na-werrik-awarrya-dinuma na-maki-jayinuma akwa na-yama, "Karti! Na-yamarrkinama-bina warna? Kwuja! Wurr-engkwilyimida-langwa warna arakba nani-yuwarnama anuwa-wa! Ngarn-eka ngakwurruwa ngarri-lyang-miri-dinama nara a-yamama!" na-mirntaki-yama

wurrakina.

Nani-min-andayu-mulangwa Jesus-uwa wurru-kwala warningi-Judiya-ma warni-mamalya

²⁰ Abirraja wurru-wurra-kwilyimida-langwa warni-mamalya aminiyngka-langwa yiya aminiyngka-langwa angalya na-wurraki-likanuma Jirujalemu-wa warnik-ambarrngi yada warniki-larrmi yada emeba akina-langwa Akwuringku-warrkwa warniki-yaku-werri-biki yada warningi-Judiya-langwu-wa wurr-arum-uruma. Wurru-kwala wurrakina warningi-Judiya-ma warni-mamalya. ²¹ Imba anaja niybina-mirrada Biliba n-ambilyuma yakwujina ebina-manja angalya ayukwijiya-manja Bejeda-manja Keliliya-manja, nakina yakwujina an-ajukwaba. Abirraja wurri-mirntak-iybina warningi-Judiya-ma warni-mamalya na-likanuma Bilibu-wa akwa na-yama anuwa-wa, “Wayi! Nungkwuwa! Yarn-eka yini-ngayindanama yikini-rringkinama Jesus!” na-yama wurrakina. ²² Kembirra Biliba ni-likana nani-maka Endiruwa-manja akwa wunalakina ngawa nani-likana akwa nani-maka Jesus-manja.

²³ Anaja Jesus ni-yama wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “Arakba-langwa, makina mamawura nganyangwa, ma-darrbi-dinama arakba! Ngayuwa-bina ningena ning-arrbida-dangwa, ningiybina ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya. ²⁴ Wurr-engkirraja! Ebina wubirra-kiya awilyaba a-manhinga madidira na-lungkwabi-ja-jungwuna-manja ajiringka-manja, akina na-jungwunama. Imba na-lingbijanginama akwa na-lungkwu-warringinama akwa ababirn-eka amadidira nuw-arrangbi-jayinama. Akana aning-adiniba-wiya, akina amadidira na-jungwunama. Nara-manja a-larruma akwa a-jungwuma, akina amin-akwukawura kuw-ambilyama. Amandangwa engbiringka

ayakwa akina! ²⁵ Kirrakina-manja yiki-lyalyingma-jungwuna-manja nungkwurra-bakiy-aba-langwa, kembirra nara karniba ambilyuma karning-angkawura. Imba yiki-mini-yakwabija-jungwuna-manja akwa yiki-mini-yaku-werri-bikaja-manja wurru-kwala-langwa, kembirra karniba yik-ambilyama karning-angkawura. ²⁶ Kirriybina yiki-mini-yarrku-warakina-manja ngayuwa, kembirra kirrakina yiki-yuwarnama ngayuwa-manja, kajungwa ngayuwa-manja yik-ambilyi yada ababirna-manja angalya ki-likaja-mirri-manja ngayuwa. Akwa yiki-mini-yarrku-warakina-manja ngayuwa, akwa anaja Nungw-arrka yikani-ykbarrnga-jinama nungkwurruwa da,” ni-yama Jesus.

Jesus na-mini-yangbi-ja-jungwunu-mulangwa naniki-jungwi yada

²⁷ Biya Jesus ni-yama ngarningka wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “Ki-yamarrkinama ningena? Ningu-werriki-barrng-eka ningena arakba. Kini-makina ningena Nungw-arrka, n-aniki-yaki yada mema mamawura nganyangwa, nari yada a-lyanduma. Akana mama akina! Amin-akina-langwa baba ningena ningi-likanuma yangkwurrangwa ning-aniki-yami yada. ²⁸ Ngangwa, wurra-dirrbira-kina wurru-mirntak-ayina-manja warni-mamalya ningk-arrbida-dangwa ningku-kwilyibana ningki-lyangma,” ni-yama nakina Jesus.

Kembirra ngalaja akina amayakwa Nungw-anikba-langwa na-yangbina angaliba karrawara-langwa akwa na-yama, “Ngayuwa arakba ning-arra-dirrbira-kama akwa ngarningka ngawa ka-dirrbira-kinama nganja ningiybina ning-arrbida-dangwa ningu-kwilyibana ningi-lyangma,” na-yama akina amayakwa. ²⁹ Imba

abirraja wurri-mirntak-akina warni-mamalya nuw-engkirrikanuma akina amayakwa angaliba karrawara-langwa. Yibilyibilya-bu na-lyangki-yama abirra wurru-kwala imba abirraja wurru-kwala naniki-mamirikaja-bu God-langwa ni-yangbinu-mirra Jesus-uwa na-lyangki-yama wurrakina.

³⁰ Anaja kembirra Jesus ni-yama wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “Akina ebina amayakwa nara kaki-mini-yangbina ngayuwa-langwa imba nungkwurruwa-langwa kirraki-mini-yangbinuma,” ni-yama nakina.

³¹ “Ngalaja arakba na-darrbi-dinama ena yikani-lekbajamulangwa nakina God nungkwurruwa-wa kirr-ababirnu-wa enena-manja angalya, akwa ngawa kinu-wurriyama anaja namukwa, niybina nu-bungkawa enena-langwa angalya. ³² Kabu-wurti-jina-manja wurrakina ngayuwa enena-langwa angalya, kembirra nganja ningena kangki-jiranama wurr-ababirna-langwa warni-mamalya aminiyngka-langwa yiya aminiyngka-langwa angalya nganyangwi yada,” ni-yama Jesus. ³³ Jesus ni-yangbinuma akina ayakwa kajungwa warni-mamalya kuw-aningmidingi yada adinakba anuwa-langwa naniki-mini-jungwa-langwa wurr-ababirna-langwa warni-mamalya kamambalina-mirri-manja eka.

³⁴ Abirraja kembirra wurri-mirntak-akina warni-mamalya na-minantabim-ayinuma akwa na-yama Jesus-uwa, “God-langwa-manja ayakwa nuw-arrkarrija-jungwunama ngarraki-makinama nakina ni-Majaya kin-ambilyama n-aniba nani-ngangkawura. Kembirra ki-yamarrkinama nungkwuwa kabu-wurti-jinama ningkakina yadada, ningkiybina-mirrada ningki-rukwularrini-mirrada enena-manja angalya? Ningki-yamarrkinama ningkakina ningkiyangbi-ja-jungwunama ningk-ani-miykirra ningki-

rukwularrinuma enena-manja angalya?” na-yama wurrakina.

³⁵ Anaja Jesus ni-yama, “Ngayuwa ningena ningani-kilarrk-abarraka nungkwurruwa-manja, akana arngki-darrba yimbukwa. Yiki-likaja-manja alarr-mirda-langwiya, kembirra yik-ang-kwabijinama karniki-lika-langwa dirrbira kirrakina. Akana ning-ambilya-wiya ningena ningani-kilarrk-abarraka nungkwurruwa-manja, yiki-likajama nganyangwa-manja akilarrk-abarraka, akwa nari yada akina alarr-mirda akbirranguma nungkwurruwa-manja. ³⁶ Ning-ambilya-wiya ngayuwa nungkwurruwa-manja, yiku-werrik-ambilyama ngayuwa-manja, ningiybina ningani-kilarrk-abarraka, kajungwa nungkwurr-amba-langwa yiki-yamini yada wubirra karniki-larrk-abarraka nungkwurruwa da.” ni-yama Jesus, wurrakinu-wa warni-mamalya.

Biya, ni-lalika akina angalya Jirujalema imba n-abuwarrka-jungwa wurri-mirntak-akina-langwa warni-mamalya warning-akwijina.

warningi-Judiya warni-mamalya wurriybina nara ka-werrik-ambilya Jesus-manja

³⁷ Mam-eka nakina Jesus ni-yamama ababirna arrb-irrbida karrwara-langwa nani-rringka-mirri-manja wurri-mirntak-akina warni-mamalya, akana nara ngawa ambaka wurrakina ka-werrik-ambilya anuwa-manja, ³⁸ kajungwa akina ayakwa ka-lyangmandukwuna-dini yada ebina n-arrkarranguma arakb-irakba-kiya nakina naniki-maki-maka God-langwa ayakwa nani-miykirra Ajaya. Akin-eka ayakwa na-yaminama, “Karukwa! Yikabi-minu-werru-ngwurdanguma yirra-langwa ayakwa!
Akana nara wurriybina da!

Akwa nungkwaja nungkwuwa ningkarra-min-abilyarri-kama nungkwa-langwa arrbida!

Akana nara ngawa wurriybina da!” na-yaminama akina ayakwa. ³⁹ Wurrakina ngawa nara kawerrik-ambilya mana ni-yangbinuma baba Ajaya ngarningka engka awilyaba ayakwa. Akin-eka na-yaminama,

⁴⁰ “God nani-mini-mimba-kama abirra-langwa manba, akwa nani-mini-lyang-bidirr-kama abirra-langwa aringka, kajungwa karr-angkwabi-juwi yada abirra-langwa-mirra manba akwa nari yada karri-mi-miringka abirra-langwa-mirra mangma.

Imba God ni-yamama, ‘Ngayuwa arakba ningi-yangbinuma akina ayakwa, kajungwa nari yada a-lyangbi-lawurraduma wurrakina ngayuwa-wa, akwa nari yada aningaba-kama abirruwa-manja,’ ni-yamama God,”

na-yaminama akina ayakwa Ajaya-langwa. Amin-akina-langwa ayakwa kembirra wurrakin-eka warni-mamalya nara kawerrik-ambilya Jesus-manja. ⁴¹ Miyambana-birra ena Ajaya ni-yangbinuma? Dukwa nani-marngki-rringkama baba Jesus n-arrbida-dangwa nu-kwilyibana ni-lyangma. Kembirra nani-mini-yangbinuma anuwa-langwa.

⁴² Kada wurri-mirntak-akina warningi-Judiya wurru-bu-bungkawa wurr-ababirna-langwa nani-mini-yarrku-waranga Jesus. Nara da! Imba abirraja wurru-kwala nawerrik-ambilyuma anuwa-manja akana nara kayangbina abilyarra anuwa-langwa, mana nuw-akbardanguma baba wurrakina wurri-Barija-langwa warnungkwarba.

Wurrakina baba narra-makama adinakba, wurriybina warning-errbira ka-werrik-ambilya anuwa-manja, nara wurrakina awiyabajuma akinu-wa alikira Jinikawu-wa.⁴³ Akwa ngarningka wurrakina warningi-Judiya wurru-bu-bungkawa narra-ngayindanguma wurri-mirntak-akina warni-mamalya nari yada kuw-engkirrikana God-uwa naniku-werru-ngwurdi yada abirruwa-wa imba karra-werru-ngwurdani yada angwurra abirruwa-manja.

Jesus-langwa ayakwa ka-lyangkarrnga-jungwuna-mulangwa ngakwurruwa-wa

⁴⁴ Anaja Jesus ni-yangbina ni-yangku-warma-jungwunuma akwa ni-yama, “Kirrakina-manja yiki-werrik-ambilya-mirri-mirra ngayuwa-manja, nara yimbukwa ngayuwa-manja a-werrik-ambilyuma kirrakina imba ngarningka Nungw-arrka-manja yiku-werrik-ambilyama, niybina ngini-larrka-mirri-manja ngayuwa yangkwurrangwa.⁴⁵ Yiki-rringkina-manja kirrakina ngayuwa-wa, kembirra yikini-rringkinama anajukwaba niybina ngini-larrkama ngayuwa.⁴⁶ Nganja ningena Ningani-kilarrk-abarraka ningiybina ningi-likanuma enenu-wa angalya kajungwa kirrakina-manja yiku-werrik-ambilya-manja ngayuwa-wa nari yada alarr-mirda-manja ambilyuma kirrakina yikan-angkwabi-jini yada God imba alarradada-langwiya yiki-lika-ji yada yikini-miringkini yada anuwa-manja.

⁴⁷ Imba kirri-mirntak-iybina yik-engkirraja-mirru-wiya nganyangwa ayakwa yiki-mini-yarrku-wurrana-manja akina, nara nganja kembirra a-lekbuma nungkwurruwa-manja. Nara ngayuwa ningena kilikana ning-aniki-lekbi yada kirrakina imba ningi-likanuma ningena ning-anik-anibi-ki yada kirri-lyimberr-kwilyimida-langwa karni-mamalya enena-manja angalya.

⁴⁸ Imba arrkala ngalaja ngarningka ambaka a-wilyaba yikaki-lekbajama kirriybina yiku-waranama akwa yiki-mini-yarrku-wurranama nganyangwa ayakwa. Amirntak-iybina ayakwa ningi-yangbinu-mulangwa ngayuwa, akina-bina ka-lyangkarrnga-jungwunama ka-lawurradinama nungkwurruwa-wa akwa yikaki-lekbajama m-aning-arija-langwa-manja mamawura. ⁴⁹ Akina-bina amandangwa alyangmandukwuna mana nara baba ki-yangbina ngaya-bakiya-ba imba ebina yimbukwa Nungw-arrka ngini-maka-mulangwiya ning-aniki-yangba-langwa, akina-langwa-bina kembirra ningi-yangbinuma, nakina niybina ngini-larrkama ngayuwa yangkwurragwa. ⁵⁰ Ning-aningma ningena a-mirntak-iybina ayakwa nginu-maka-mulangwa Nungw-arrka ngayuwa-manja, yiku-werru-ngwurdana-manja a-mirntak-iybina-manja, kembirra yikan-anibi-kinama nakina karning-angkawura yik-ambilyi yada kirrakina. Amin-akina-langwa-bina ebina ababirna-langwa ningi-yangbina-mulangwa, akina-bina Nungw-arrka nginu-makinama ngayuwa-wa ning-aniki-yangbi yada,” ni-yama nakina Jesus.

13

Jesus nani-min-ajirrangu-mulangwa alika ena-langwa-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa

¹ Biya nuw-akwudangwu-dina arakba warnik-ambarringi yada ebina Akwuringku-warrkwa Anaja arakba Jesus n-aningma nakina na-darrbi-dinuma naniki-lalika-langwa enena angalya imba naniki-liki yada Nungw-anikba-langwu-wa angalya. Ni-lyalyalingminuma nakina wurr-ababirna-langwa wurri-mirntak-iybina nani-yuwarni-mirri-mirra anuwa-manja

enena-manja angalya akwa ni-lyalyingminuma nakina n-aning-angkawura yanda-langwa arija-langwa.

² Kemberra nim-awiyaba-manja mamawura, Jesus akwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa na-yabukayina an-hinga wurru-wurrakawuru-ma. Akana nara-wiya ambaka kuw-alyibarina an-hinga wurrakina, anaja arakba nakina Namukwa nanu-kwudirrka Judija niybina nanukw-anikba Jayumuna Nanngi-Kariyada-langwa, kajungwa kani-kwi yada Jesus wurri-mirntak-akinu-wa wurru-bu-bungkawa kani-wartangi yada nakina.

³ Anaja Jesus n-aningma arakba nakina nani-bungkawa-ka-mulangwa Nungw-anikba eng-kwilyimida-manja. Akwa ngarningka n-aningma ni-likanu-mulangwa nakina angaliba God-langwa akwa naniki-lawurrada-langwa yanjarrikina ngarningka anuwa-wa. ⁴ Nuw-alyibarinu-wiya ngawa wurrakina akina an-hinga, Jesus ni-mirajanga akwa nang-abirawa-ka dadingi-karrawara dimballa imba ngarni-madangkwa dimballa n-akbal-damira dawula-mirra. ⁵ Kemberra ni-jiraba akungwa m-arumu-wa damba-langwu-wa ma-mirntak-ijika akwa nani-min-ajiranga alika ena-langwa-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa wurru-wilyu-wilyaba-wiya-langwa akwa nanga-rntirrka diybina-mirrada dimballa n-akbal-damirinuma akwa nani-mini-yngbiringka-ka abirra-langwa alika.

⁶ N-abiluwandingi-manja arakba Jayumuna Bida-manja, anaja kemberra ni-yama nakina, “Wa, nungkwuwa! Jarrya ningkena yiki-min-ajirranama alika nganyangwa na?” ni-yama nakina.

⁷ Anaja Jesus ni-yama, “Ningk-angkwabi-jinama enena ningi-yamina-mulangwa aduwaba imba ambaka-mirra kemberra ningkakina ki-mi-miringkinama,” ni-yama nakina.

⁸ Anaja Bida ni-yama, “A-a! Nar-eka a-min-ajarruma nganyangwa alika!” ni-yama nakina.

Anaja Jesus ni-yama, “Nara-manja a-jarruma ngayuwa nungkwuwa-manja, nara kembirra arakba ningkakina nganyangwa yani-biyakaja da,” ni-yama nakina.

⁹ Anaja Jayumuna Bida ni-yama, “Kembirra nara alika yimbukwa a-min-ajarruma imba ayarrka akwa aringka yi-min-ajirrana ngarningka,” ni-yama nakina.

¹⁰ Jesus ni-yama nakina, “Kirrakina-manja nuw-ajarri-jungwuna, nara ngarningka a-jarri-jungwuma imba alika yimbukwa karr-ajirranama abirra-langwa. Imba nungkwurraja nganyangwa-wiya karnik-abibirraki-yuwa karna kirri-minjirr-mungkwurda akana ningku-wilyaba ningkena yalakwa ningk-aningi-minjirr-mungkwurda-ma,” ni-yama nakina. ¹¹ Jesus n-aningma niybina kani-kwuna-mulangwa nakina wurri-mirntak-akinu-wa wurru-bu-bungkawa warniku-warti yada. N-aningma arakba nakina baba adinakba-kiya, kembirra nakina ni-yamama, “Ningku-wilyaba ningkena yalakwa ningk-aningi-mungkwurda-ma,” ni-yamama nakina.

¹² Biya nani-min-ajirrangu-mulangwa Jesus abirra-langwa alika, kembirra nanga-rntirrka dadingi-karrawara dimballa akwa n-awiyabana akwa n-ambarrnga ebina-manja angalya ena-langwa-manja na-yabik-ayini-mirri-manja anhinga akwa ni-yangbina ayakwa abirruwa-wa akwa ni-yama, “Kirri-mi-miringka karna ambaka ebina ningi-yama-mulangwa ngayuwa aduwaba? ¹³ Yirri-yangbi-jinama Ningi-mikbiyiya-dangwa akwa Ning-ani-ka-kakirumaka nungkwurra-langwa. Akin-eka aningaba mana amandangwa ningena ngayuwa nungkwurra-langwa Ningi-mikbiyiya-dangwa akwa Ning-ani-ka-kakirumaka. ¹⁴ Ngayuwa nganja nungkwurra-langwa Ningi-mikbiyiya-dangwa akwa Ning-ani-ka-

kakirumaka ngarra-min-ajirranguma nungkwurra-langwa alika, wubirra ngayuwa yika-mini-yarrku-warakina nungkwurra-langwa. Kembirra nungkwurra-amba-langwa yiki-yamini yada arrkala yiki-min-ajarri-jayini yada nungkwurra-langwa alika akwa yiki-mini-yarrku-waraki-jungwunama kirrakina. ¹⁵ Enena wubirra ngarra-wilyaka-juwama ngayuwa nungkwurruwa-manja, yiki-yamini yada ngarningka wurru-kwala-manja.

¹⁶ Wurr-engkirraja! Jarrya warniki-minu-wardu-warda wurr-aruma imba ana-bakiya anaja abirra-langwa nu-bungkawa? Nara da! Jarrya wurr-ayakwu-ma wurr-aruma imba ana-bakiya anaja niybina nani-larrkama? Nar-eka da! Nara ngarna a-ngku-wurri-jajuma imba ngarru-wurraki-dirrbura ngawa ngarna. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ¹⁷ Karningma karna arakba nganyangwa ayakwa alyangmandukwuna. Yiki-mini-yarrku-warakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra God kini-yaminama aning-iningaba-wiya nungkwurruwa-manja.

¹⁸ Ning-aningma arakba ning-aning-adinakba ningu-wekbalyini-mirri-mirra kirriybina ngayuwa. Akana nara ningena a-yangbuma kurr-ababirnu-wa imba kirru-wilyabu-wa. Imba ngalaja akina ayakwa nuw-arrkarri-jungwunuma God-langwa-manja jurra, ka-lyangmandukwuna-dinama akina ebina-mirrada na-yaminama, 'Niybina nu-wilyaba n-alyibarinuma ngayuwa-manja, ngini-marngki-lyarrikama akwa nginu-wurriykbama nakina,' na-yaminama akina ayakwa. ¹⁹ Amandangwa ningena ngarra-makinama a-mirntak-enena ka-ngekbiraka-jungwuna-mirruwa, kajungwa ka-ngekbiraka-jungwuna-manja a-mirntak-akina ambaka-mirra, karningmi yada kirrakina arakba, ngayuwa-bina ningena da.

²⁰ Wurr-engkirraja! Ka-mini-larrkajama nganyangwa wurr-akawura-ma. Kirrakina-manja yika-werri-ngekbirakina-manja wurr-ayakwa-mirri-mirra, kembirra wubirra laka yiki-yaminama yiku-werri-ngekbirakinama ngayuwa-manja. Akwa ngarningka yiku-werri-ngekbirakina-manja ngayuwa-manja, kembirra wubirra laka niybina-manja ngini-larrka-mirri-manja ngayuwa, yiki-yaminama yikinu-werri-ngekbirakinama an-ajukwaba. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!” ni-yama Jesus.

Nani-maka-mirri-langwa Jesus ena-langwa-manja warnik-ab-ibirraki-yuwa ebina warniki-yama-langwa wurru-kwala anuwa-manja

²¹ Biya ni-jarrukwa-mulangwa Jesus a-mirntak-akina ayakwa, nu-werriki-barrng-eka arakba nakina. Akwa ni-yangbina ni-yama ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Wurr-engkirraja! Kirru-wilyaba kirri-mirntak-ayina-langwa yika-kwunama ngayuwa wurri-mirntak-akinu-wa wurru-bu-bungkawa warniku-warti yada. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!” ni-yama Jesus.

²² Abirraja wurri-mirntak-akina warnik-ab-ibirraki-yuwa na-rringka-jayinuma wurru-wilyu-wilyaba-wiya na-minantabim-ayinuma wurrakina. ²³ Niybina nu-wilyaba ni-lya-lyalyingmini-mirrada Jesus, ni-rrak-arjiyinga akwudangwa anuwa-manja. ²⁴ Kembirra anaja nakina Jayumuna Bida nani-kwayinuma manba-mirra nakinu-wa akwa ni-yama, “Ni-yandabiya nakina ni-miyambana-langwa nakina ni-yangbinama,” ni-yama nakina Bida.

²⁵ Anaja niybina nanik-ab-ibirraki-yuwa n-arnta-ndadilyuma akwudangwa Jesus-manja akwa ni-yama, “Yirri-miyambana?”

²⁶ Anaja Jesus ni-manga damba akwa ni-yngkarrnga a-yukwujiya akwa ni-yama, “Ngayuwa ki-ngamba-jiyama ena akwa kinu-kwunama anuwa-wa. Kembirra nakinalangwa-bina ningena ningi-yangbinuma,” ni-yama Jesus. Kembirra arakba ni-ngamba-ja akina damba akwa nanukwa niybinu-wa Judija, Jayumuna N-angingi-Kariyadalongwu-wa nanukw-anikba. ²⁷ Anaja Judija ni-rntirrka ebina damba imba akina-wiya ngawa anaja nakina Namukwa nu-werrik-awiyaba Judija-manja.

Anaja Jesus ni-yama Judiju-wa, “Jay! Waranja likaja akwa ki-yamina nungkwaja ningk-aniki-yami yada!” ni-yama nakina. ²⁸ Abirraja wurri-mirntak-akina wurriybina nuw-alyibarini-mirru-wiya yakwujina anHINGA, narr-angkwabi-juwa ebina ayakwa ni-yangbinuma Jesus. ²⁹ Wurru-kwala na-lyangki-yama wurrakina Jesus nani-larrkama naniki-bayindi yada ebina narri-ngayindanguma Akwuringku-warrkwi yada, imba abirraja wurru-kwala na-lyangki-yama-bu wurrakina ni-lyilyanguma akina angwarnta warninga-lyingma-lyingma-wa warni-mamalya, mana nu-bungkawa baba nakina ebina ni-lyingama abirra-langwa angwarnta. ³⁰ Anaja Judija ni-rntirrka-mulangwa ebina damba, arngkawura-wiya nuw-aruma-jungwa akwa ni-jadinga errekb-wa. Ngalaja arakba akina na-larr-mirda angalya.

Anikaduwa-langwa aning-arum-uruma ayakwa ngakwurra-langwa ngarniki-yarrku-waraki yada

³¹ Judija ni-likanu-mulangwa ebina-langwa angalya, anaja kembirra nakina Jesus ni-yangbina ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa akwa ni-yama, “Kirr-ababirnalangwa arakba karna karnik-aningmi-di yada ngayuwa ningena ning-arrbida-dangwa ningukwilyibana ningi-lyangma, ningiybina ningi-rukwularrinuma

enena-manja angalya. Akwa ngarningka k-abilyarri-kini yada ngayuwa-ma nungkwurruwa-wa God-langwa niybina n-arrbida-dangwa nu-kwilyibana ni-lyangma an-ajukwaba. ³² Akwa k-abilyarri-kina-manja ngayuwa-ma nungkwurruwa-wa God-langwa niybina n-arrbida-dangwa nu-kwilyibana ni-lyangma, kembirra anamba-langwa nakina yikani-min-abilyarri-kinama ngayuwa-langwa ningiybina ning-arrbida-dangwa ningu-kwilyibana ningi-lyangma, ningiybina ningi-rukwularrinuma enena-manja angalya.

³³ Nganiyarra aku-ngwarntirrija arakba! Nara ningena ambilyuma ning-aning-amiyarra nungkwurruwa-manja yalakwa, imba ning-aniga-aduwaya ningena ning-ambilyama. Nungkwurraja kim-abirangkinama manba ngayuwa-wa akana nara arakba akbirranguma ngayuwa. Ebina-mirrada ayakwa ningarra-maka-mirrada warningi-Judiya-manja wurru-bu-bungkawa, ngarra-makinama arakba karna. Nara karna a-likama ngayuwa ki-likaja-mirruwa. ³⁴ Ngayuwa arakba ngarra-makinama anikaduwa-dangwa aning-arum-uruma ayakwa. Wurri-lyalyingma-jayina nungkwurra-bakiya. Wubirra laka ngayuwa ningi-lyalyingminama nungkwurruwa, yiki-yamini yada yiki-lyalyingma-jayini yada kirrakina. ³⁵ Kirriybina yiki-lyalyingma-jayina-manja, kembirra wurr-ababirna-langwa kuw-aningmi-dinama wurrakina nganyangwa karnik-ab-ibirraki-yuwa kirrakina,” ni-yama Jesus.

Jesus nani-maka-mulangwa Bida-manja kin-aningbali-kajungwuna-mulangwa anuwa

³⁶ Anaja ni-yama nakina Jayumuna Bida, “A nungkwuwa! Ngambu-wa-bina ningkena ki-likajama?”

Anaja Jesus ni-yama, “Nara arakba ningkakina abirraki-yuwarna ngayuwa-manja ki-likaja-mirruwa, imba ambaka-mirra kembirra ningkakina yiki-yuwarnama,” ni-yama Jesus.

³⁷ Anaja nakina Bida ni-yama, “Miyambana-birra nungkwuwa ningki-yaminama nara abirraki-yuwarna ngayuwa nungkwuwa-manja? Ngayuwa ningena ning-aniki-mini-jungwi yada arakba nungkwa-langwa,” ni-yama nakina Bida.

³⁸ Anaja Jesus ni-yama, “Jarrya amandangwa arakba ningkena yiki-mini-jungwuni yada nganyangwa? Engkirraja! Nara-wiya dakina artingama dadingkungwarba jukwujukwa, ningkena k-aningbalikajungwunama ngayuwa-langwa arngk-abiyakarbiyama. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!” ni-yama nakina Jesus Bida-wa.

14

Jesus nakina ni-mamirukwa ngarniki-liki yada Nungw-arrku-wa

¹ Biya ngarningka Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Nar-eka karna a-werrik-awarrya-duma imba wunu-werru-ngwurdana God-manja akwa ngawa nganjukwaba ngayuwa-manja. ² Ngalaja akina angalya Nungw-arrka-langwa karrowara, amin-ababirna angalya na-wilyakinama yik-ambilya-mulangwa nungkwurruwa yakwujina karning-angkawura. Ningena nganja arakba ning-aniki-liki yada akinu-wa angalya ka-mini-ngekbirakini yada adinakba nungkwurra-langwi yada. Nara ngayuwa ningena ekiykalya ayakwa a-makama na? ³ Imba ki-likaja-manja ngayuwa ka-mini-ngekbirakina-manja angalya nungkwurra-langwa, kembirra ngarningka ngayuwa ningena

ki-lawurradinama yangkwurrangwa k-angkirnama nungkwurruwa-wa akinu-wa angalya aki-yakayini yada ngarru-wurrakawuru-ma karning-angkawura ebina-manja angalya k-ambilya-mirri-manja ngayuwa.
⁴ Karningm-eka arakba kirrakina makina mampirukwa ebinu-wa angalya ki-likaja-mirruwa ngayuwa,” ni-yama Jesus.

⁵ Anaja Damija ni-yama, “A-a! Yarningbala ambaka yarna ki-likaja-mirruwa nungkwuwa! Yiki-yamarrkama kembirra yarna yik-aningmi-duma makina mampirukwa yarniki-lika-langwa yirruwa yanjarrikina?” ni-yama nakina Damija.

⁶ Anaja Jesus ni-yama, “Ngayuwa-bina ningena ningi-mampirukwa Nungw-arrka-langwu-wa angalya, akwa ngarra-min-abilyarrikinama ngawa alyangmandukwuna ayakwa, akwa k-anibi-kinama kirrakina. Nara kirrakina a-likama nganyangwu-wa Nungw-arrka, imba yiki-likaja-manja yimbukwa nganyangwa-langwiya ningi-mampirukwa, kembirra yiki-likajama anuwa-wa kirrakina. ⁷ Karningma arakba karna ngayuwa, kembirra nungkwurruwa yik-aningmi-dinama Nungw-arrka an-ajukwaba. Aduwaba-langwa karningma kirrakina anuwa akwa kini-rringkama arakba,” ni-yama Jesus.

⁸ Anaja Biliba ni-yama anuwa-wa, “Wa! Yirru-wilyakajijiya kembirra yirraja nungkwa-langwa Nungw-ana akwa ngawi yada arakba!” ni-yama Biliba nakina.

⁹ Anaja Jesus ni-yama Bilibu-wa, “Ngarri-yaki-yakayinuma arakba ngarnungkwurakba enena-manja angalya ngarna da. Imba ningki-miyambana ningkani-mamalya ningkena ningk-aniki-mirnantabamanja? Karningma arakba ngayuwa ningena, kembirra karningma arakba nganyangwa Nungw-arrka an-ajukwaba. Miyambana-birra ningkakina yi-yangki-labaja

Nungw-arrka-langwa ngayuwa-wa ning-aniku-wilyaka-ji yada na? ¹⁰ Aba nara-bina ningkena a-werru-ngwurduma nganyangwa ayakwa? Ngayuwa ning-ambilyama Nungw-arrka-manja ningena imba anaja Nungw-arrka n-ambilyama nganjukwaba ngayuwa-manja, akwa yinu-wilyaba-ma yin-alakena. A-mirntak-enena ebina ayakwa ningi-yangbinama nungkwurruwa-wa, nara ngaya-bakiya-ba a-yangbuma imba Nungw-arrka ngini-mini-ngekbirakinama a-mirntak-akina ning-aniki-yangba-langwa niybina n-ambilyama ngayuwa-manja. ¹¹ Yirru-werru-ngwurdana ngayuwa-manja ebina-langwa ayakwa ngarra-makina-mulangwa yinu-wilyaba-ma yin-alakena ngayuwa akwa Nungw-arrka. Akana nara-manja a-minu-werru-ngwurduma nganyangwa-manja ayakwa, kembirra yiku-werru-ngwurdana a-mirntak-iybina-langwa ningi-ngekbirakina-mulangwa ngayuwa.

¹² Wurr-engkirraja! Kirrakina-manja yiku-werrik-ambilya-manja ngayuwa-manja, kembirra yiki-yaminama engb-iyngbida ngayuwa wubirra ningi-yamama. Adiniba arakba nganja ki-likajama Nungw-arrka-langwu-wa angalya. Kembirra, nungkwurraja yiki-yaminama arrbida-dangwa engb-iyngbida. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ¹³ Ngarni-biyakaja ngarna baba, kembirra aning-errbirra-langwa ebina yiki-yangki-labajama ngayuwa-wa, akina-bina kembirra ki-yaminama ningena kajungwa ngayuwa ka-min-abilyarri-kini yada nungkwurruwa-wa Nungw-arrka-langwa niybina n-arrbida-dangwa nu-kwilyibana ni-lyangma. ¹⁴ Ngarni-biyakaja baba akwa yiki-yangki-labaja-manja ngayuwa-wa aning-errbirra-langwa, kembirra ngayuwa ki-yaminama akina,” ni-yama Jesus.

Jesus nani-maka-mulangwa naniki-larrka-langwa God

ana-langwa nani-Mawurrna abirruwa-wa

¹⁵ Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Yiki-lyalyingmina-manja ngayuwa, kembirra yiki-mini-yarrku-warakinama nganyangwa ayakwa. ¹⁶ Nganja ngayuwa ka-mini-yangki-labajama Nungw-arrka yikani-mini-larrkaji yada wurru-wilyaba wurr-iyngka warni-mamalya yikabi-mamirika-jini yada wurriybina kuw-ambilyama nungkwurruwa-manja warning-angkawura. ¹⁷ Imba wurrakina wurriybina wurru-wilyaba, akina-bina Aningaba Amawurrna, ebina kirrak-aningmi-kinama ebina a-mamalya God-langwa. Abirraja warni-mamalya enena-manja angalya nara wurrakina a-rringkuma akwa nara aningmi-duma akina, akwa kembirra nara a-werru-ngwurduma akina da. Imba arrkala nungkwurraja karningma akina, mana nuw-ambilya-mubaba akwudangwa nungkwurruwa-manja, akwa kuw-ambilyama nungkwurruwa-manja arrawa akina da.

¹⁸ Nara ningena a-lalikama nungkwurruwa-kiya akwurraja-juma imba ki-lawurradinama ngarningka yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa. ¹⁹ Arngki-darrba, wurr-ababirna warni-mamalya enena-manja angalya, nara a-rringkama wurrakina ngayuwa-wa, imba nungkwurraja kirriybina karningma-mirri-mirra ngayuwa yiki-rringkinama ngarningka. Nganja k-anibi-dinama ngarningka ningena. Kembirra nungkwurr-ajukwaba karniba kirrakina. ²⁰ Akini yada ngawa kembirra yik-aningmi-dinama kirrakina ning-ambilya-mulangwa ngayuwa Nungw-arrka-manja akwa nungkwurruwa-manja nungkwurr-ajukwaba imba nungkwurr-amba-langwa arrkala yik-ambilya-mulangwa ngayuwa-manja. ²¹ Kirriybina yiki-mini-

yarrku-warakinama nganyangwa ayakwa, kirrakina-bina kirri-lyalyingmina-mirra ngayuwa-manja. Akwa yiki-lyalyingmina-manja ngayuwa, kembirra anambalangwa Nungw-arrka kini-lyalyingminama kirrakina akwa ngay-amba-langwa ki-lyalyingminama kirrakina akwa k-abilyarri-kajungwunama nungkwurruwa-manja,” ni-yama nakina Jesus.

²² Anaja nakina Judija (nara Judija n-aningi-Kariyada imba n-iyngka-dangwa Judija) ni-yama, “A nungkwuwa ngarni-biyakaja! Ki-yamarrkinama nari yada abilyarri-kajungwunuma ningkakina wurrakina-manja warni-mamalya enena-manja angalya, imba yirruwa-manja k-abilyarri-kajungwuni yada?” ni-yama nakina Judija. ²³ Anaja Jesus ni-yama, “Kirrakina-manja yiki-lyalyingmina-manja ngawa ngayuwa-manja, kirrakina yiki-mini-yarrku-warakinama nganyangwa ayakwa, akwa anambalangwa Nungw-arrka kini-lyalyingminama nungkwurruwa. Akwa yin-alakena yikin-akwudangwukajungwunama ngarningka nungkwurruwa-wa akwa yikin-ambilyama nungkwurruwa-manja. ²⁴ Akana abirraja nara-manja a-lyalyingmama ngayuwa-manja yiki-mini-yarrku-wurranama nganyangwa ayakwa. A-mirntak-ayina ayakwa nganyangwa ebina kirrengkirrikanuma, nara nganyangwa a-mirntak-akina. Imba anaja Nungw-arrka, nakina-bina nginu-ngwurrkimamb-ambi-juwama ngayuwa-wa, niybina nginilarrkama yangkwurrangwa. ²⁵ Ning-ambilya-wiya ngawa ningena nungkwurruwa-manja, ngarra-makama a-mirntak-enena ayakwa. ²⁶ Imba niybina nanikimamirikaja, niybina God-langwa Nungwurriyaka nani-Mawurrna, nakina yikani-dirrbira-kinama akwa yikananingmi-kinama ababirna-langwa a-mirntak-iybina ngarra-makama nungkwurruwa-wa, niybina kani-

larrkajama Nungw-arrka naniki-mini-rntirrki yada nganyangwa mamirukwa.

²⁷ Ngayuwa ningena ngarra-mini-lyurrkwa-kinama nungkwurra-langwa yukwudukwuda. Akana nara wubirra laka wurriybina warni-mamalya enena-manja angalya, ngayuwa-bina ngarra-mini-lyurrkwa-kinama kirrakinu-wa. Kembirra nara a-werrik-awarrya-duma akwa akbarduma kirrakina da.

²⁸ Dukwa nara a-lyalyingmama angwurra ngayuwa-manja imba kirri-kadikajungwunama. Arakba kirringkirrikanuma karna nganyangwa ayakwa ninganiki-lika-langwa akwa ninganiki-lawurrada-langwa yangkwurrangwa. Yiki-lyalyingminaama-manja amandangwa ngayuwa, yiki-yakirrerri-dinama kilawurradina-mulangwa nganyangwu-wa Nungw-arrka, nakina baba n-aruma ni-mikbiyiya-dangwa nakina, imba nganja nara da. ²⁹ Amandangwa ningena ngarra-makama a-mirntak-enena ka-ngekbiraka-jungwuna-mirruwa, kajungwa ka-ngekbiraka-jungwuna-manja a-mirntak-akina ambaka-mirra, yik-aningmi-dini yada nganyangwa ayakwa. ³⁰ Anaja naka arakba nu-bungkawa enena-manja angalya, ni-bukwaya ni-likajama yangkwurrangwa. Kembirra arngki-darrba ki-jarrukwunama nganyangwa ayakwa. Akana nara nakina angku-wurruma ngayuwa-manja a-rntirrkuma nganyangwa mamirukwa. ³¹ Akana nganja ningena ngawa ningi-yarrku-warakinama Nungw-arrka-langwa ayakwa kajungwa wurr-ababirna-langwa enena-manja angalya kuw-aningmi-dini yada ngayuwa ningi-lyalyingmina-mulangwa nakina Nungw-arrka.

Kwa! Ngarri-likaja arakba yadada enena-langwa angalya,” ni-yama Jesus.

15

Jesus nakina wubirra a-mamalya akwurana emem-eka

¹ Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Ngayuw-eka ningena ningiybina wubirra a-mamalya akwurana emem-eka imba anaja nganyangwa Nungw-arrka n-akwurrainama akina akwurana. ² Amirntak-iybina nganyangwa emem-eka aningi-karrawara a-makirnta nara-manja arrangbama a-manhinga, akina kembirra nakina kini-yngkarrnginama. Imba arrkala kuw-arrangbina-manja a-manhinga ngala-langwa, kembirra ka-jerrida-manja akina a-manhinga, kini-yngkarrnginama ni-mirnta-mirntirra ambaka-langwa ebina amikayarra aningi-karrawara a-makirnta emem-eka-langwa kin-arntir-debirra-kinama kajungwa kembirra ambaka-mirra kalingku-warrni yada kuw-arrangbini yada ababirna a-manhinga ngarningka. ³ Imba nungkwurraja wubirra karni-mem-eka kirrakina nganyangwa akwa ngalaja ebina ayakwa nganyangwa kirraku-ngwurriyaki-kama a-wurru-wurrariya-langwa arakba, ebina ngarra-makamulangwa ngayuwa nungkwurruwa-wa.

⁴ Ka-yamberrki-yarrarik-ayina-manja aningi-karrawara a-makirnta akwukawura ayabijaba emem-eka-langwa, kembirra nara arrangbama ngala-langwa a-manhinga. Wubirra laka akina, kirr-akwukawuramanja ngarr-ayabijaba ngayuwa-langwa, kembirra nara kirrakina arrangbama a-manhinga, kirru-werri-yebirra. Akina wubirra na-lirra-dakwuli-yinama a-makirnta emem-eka-manja, kembirra yiki-man-dakwuli-yinama ngawa ngayuwa-manja. Nganjukwaba ngawa arrkala ki-yamini yada nungkwurruwa-manja. ⁵ Ngayuwa ningena ningi-yamberrk-arjiyama imba nungkwurraja

kirrakina nganyangwa karningi-karrawara karnu-mem-eka. Kirrakina kirri-lyangmiri-dinama, karniki-yamalangwa nungkwurra-bakiya-ba. Imba yiki-man-dakwuliyina-manja yimbukwa kirrakina ngayuwa-manja akwa nganjukwaba ngawa ki-yamini yada nungkwurruwamanja, yik-arrangbinama ababirna a-manhinga. ⁶ Akana nara-manja a-man-dakwuli-juma akina emem-ekaningi-karrawara a-makirnta ebina-manja na-yamberrkarjiya-mirri-manja, kembirra ka-yngbiringka-dinama akwa abirraja karri-mirntukwunama akwa karri-dakinama angwura-manja. Nungkwurr-amba-langwa kembirra nara-manja a-man-dakwuli-juma ngayuwamanja, akina wubirra engbiringka eka, kini-yaminama God kanu-wurranama kirrakina.

⁷ Imba ngayuwa-manja ngawa yiki-man-dakwuliyina-manja kirrakina akwa yiki-mini-yarrku-warakinamanja nganyangwa ayakwa, kembirra ngarni-biyakaja arakba ngarna akwa yikini-yang-kilabajama nganyangwa Nungw-arrka aning-errbirra yiki-ngayindana-mulangwa. Kembirra anaja kini-yaminama nungkwurra-langwalangwiya ayakwa nakina. ⁸ Imba yik-arrangbinamanja ababirna a-mamamuwa a-manhinga akwa yika-werriki-ladi-kina-manja wurru-kwalu-wa warnimamalya, kembirra abirraja wurr-ababirna kuwaningmi-dinama nungkwurruwa kirrakina nganyangwa karnik-ab-ibirraki-yuwa akwa kirrakina-mirrada ngawa yika-min-abilyarri-kinama wurrakina nakina Nungw-arrka n-arrbida-dangwa nu-kwilyibana ni-lyangma. ⁹ Nganyangwa wubirra Nungw-arrka ni-lyalyingminama ngayuwa, nganjukwaba ngawa ningi-lyalyingminama nungkwurruwa. Wurri-man-dakwuli-yina ngawa ngayuwa-manja kajungwa ki-lyalyingmini yada ngawa nungkwurruwamanja. ¹⁰ Yiki-yarrku-warakina-

manja nganyangwa ayakwa, kembirra ngayuwa ki-lyalyingminama k-abilirrangkwunama ngawa kirrakina, wubirra laka ngini-mini-yarrku-warakama Nungw-arrka-langwa ayakwa nganjukwaba akwa kembirra ni-lyalyingminama ngin-abilirrangkwunama ngawa ngayuwa nakina.

¹¹ Ngayuwa arakba ngarra-makama a-mirntak-akina kajungwa nungkwurruwa yiku-werriki-lyalyingma-jungwuni yada wubirra nganjukwaba ningu-werriki-lyalyingma-jungwunama. ¹² Kembirra arakba ngarra-makinama nungkwurruwa-wa, yiki-yamini yada ngawa yiki-lyalyingma-jayini yada kirrakina, wubirra laka nganjukwaba ningi-lyalyingminama nungkwurruwa. ¹³ Ka-lyalyingmina-manja angwurra warni-mamalya abirra-langwa-manja warni-biyakaja, kembirra dukwa karra-mini-jungwunama wurrakina abirruwa-langwa. Amukwiyad-akin-eka akwu-lyalyingma aningaba-dangwa. ¹⁴ Yiki-mini-yarrku-warakina-manja nganyangwa ayakwa, kembirra nganyangwa ngarni-biyakaja kirrakina. ¹⁵ Abirraja narniki-mini-yarrku-waraka wurru-bu-bungkawa-manja, imba warningbala ambaka wurrakina wurru-bu-bungkawa na-ngayindana-mulangwiya naniki-yamina-langwa wurrakina. Imba wurri-min-akina-langwa wurru-bu-bungkawa warni-biyakaja, warningma arakba naniki-yamina-langwa. Nara kembirra arakba kirrakina nganyangwa yik-aniki-mini-yarrku-warakina imba ngarni-biyakaja arakba ngarna da, mana ngayuwa arakba ngarra-maka-mubaba ababirna-langwa ebina ngini-maka-mulangwiya Nungw-arrka.

¹⁶ Nara nungkwurruwa yiku-wekbalyina ngayuwa, imba nganja ngayuwa ningu-wekbalyinuma kirrakina nungkwurruwa yiki-yaminjamini yada aning-iningaba wurru-kwalu-wa, wubirra laka akina akwurana nuw-

arrangbina a-manhinga. Akwa akina aning-iningaba kuw-ambilya ngawa angkawura. Yiki-yamina-manja kembirra kirrakina, nganyangwa Nungw-arrka yikanu-kwunama ebina yikini-yangki-labaja-mulangwiya mana ngarni-biyakaja ngarna baba. ¹⁷ Ngayuwa ngarra-makinama ningi-yaminama, wurri-lyalyingma-jayina kirrakina!" ni-yama Jesus.

*Wurr-ababirna warni-mamalya akabu-wurriykbina
ngakwurruruwa-wa*

¹⁸ Biya ngarningka Jesus ni-yama, "Yikabu-wurriykbina-manja warni-mamalya enena-manja angalya nungkwurruruwa-wa, kembirra yiki-yaku-werri-bikajama na-yama-mirra bu-wurriykbama ngayuwa-wa nganjukwaba adiniba-wiya. ¹⁹ Kirrakina yiki-yakayina-manja wurr-ababirna-manja enena-manja angalya, abirraja kembirra yikabi-lyalyingminama nungkwurruruwa, wubirra laka karra-lyalyingminama abirra-langwa warni-mamalya. Akana nara a-yakajuma abirruwa-manja, imba kirr-ayabijaba waka kirrakina yik-ambilyama. Kembirra amin-akina-langwa, wurrakina kirrabu-wurriykbina nungkwurruruwa. ****Left out "I have chosen you"***** ²⁰ Wurri-yaku-werri-bikaja ebina ayakwa ngarra-maka-mirra nungkwurruruwa-wa akwa ningi-yamama, jarrya warniki-minu-wardu-warda wurr-aruma imba ana-bakiya anaja abirra-langwa nu-bungkawa? Nara da! Abirraja warni-mamalya bawinyamba-kinama ngayuwa, kembirra kuw-awinyamba-kinama nungkwurr-ajukwaba nungkwurruruwa-manja. Imba abirraja wurru-kwala waka bi-mini-yarrku-warakama nganyangwa ayakwa akwa ngarningka akina wubirra ka-yaminama yikabi-mini-yarrku-warakinama nungkwurra-langwa ayakwa nungkwurr-ajukwaba.

²¹ Na-yamama wubirra ngayuwa-manja, kembirra ka-yaminama ngawa nungkwurr-ajukwaba nungkwurruwa-manja. Miyambana-birra wurrakina ka-yaminama? Nganyangwa baba arakba kirrakina ngarni-biyakaja akwa warningbala ambaka wurrakina niybina ngini-larrkama yangkwurrangwa ngayuwa.

²² Nara-manja ningena ki-likana akwa ki-yangbina wurribinu-wa warningbala-mirruwa ngayuwa, kembirra nara a-mini-yalija-jungwuma wurrakina a-wurru-wurrariya-langwa. Akana ningi-likanuma nganja yangkwurrangwa abirruwa-wa akwa ningi-yangbinuma da. Nara kembirra abirraja edirremama awurrariya-langwa na-yama-mulangwa imba wurr-akakiruma arakba wurrakina. ²³ Aduwaba warning-errbirra wurriybina bu-wurriykbinama ngayuwa, kembirra na-yaminama ngawa nani-wurriykbinama an-ajukwaba Nungw-arrka nganyangwa. ²⁴ Nara ambaka abirraja wurru-kwala ka-yama-mulangwa ebina amukwiyad-akina ningi-yamama ngayuwa. Nara-manja wurrakina kabi-rringka a-mirntak-iybina ningi-yamama ngayuwa, nara kembirra a-lekbuma God abirruwa-wa. Akana arakba bi-rringkama a-mirntak-akina ningi-yamama akwa aduwaba bu-wurriykbinama ngawa ngayuwa akwa nganyangwa Nungw-arrka an-ajukwaba. ²⁵ Akana ena na-ngekbira-kajungwunuma na-yamama kajungwa ebina ayakwa nuw-arrkarri-jungwunuma abirra-langwa-manja aning-arum-uruma ayakwa, ka-lyangmandukwuna-dini yada. Akin-eka ayakwa na-yaminama, 'Bu-wurriykbama ngayuwa aningi-yanda-langwa,' na-yaminama akina ayakwa.

²⁶ Nganja ngayuwa ka-mini-larrkajama nungkwurruwa-wa niybina Naniki-mamirikaja nani-Mawurrna nakina-bina yikani-min-abilyarri-kinama ebina alyangmandukwuna ngayuwa-langwa. Nakina-

bina kini-likajama yangkwurrangwa Nungw-arrka-langwa akwa kani-mini-yangbinama ngayuwa-langwa. ²⁷ Yadikina-langwiya ngawa ebina ning-abirradadangu-mulangwiya ngarra-wilyaka-juwa-mulangwiya nungkwurruwa-wa, nungkwurruwa arakba kembirra ngarri-yak-ayinuma ngayuwa. Ngarri-yak-ayinu-mulangwa ngarna, nungkwurr-ajukwaba yiki-mini-yangbinama ngayuwa-langwa.”

16

¹ “Nganja arakba ngarra-makama a-mirntak-enena ayakwa nungkwurruwa-wa kajungwa nari yada kirrakina a-mini-yarrku-wurruma nganyangwa ayakwa imba yiku-werru-ngwurdani yada ngawa ngayuwa-manja. ² Abirraja ka-min-angkirrayinama kirrakina a-mirntak-akina-langwa jinakakwa kajungwa nari yada kirrakina a-yang-marngkwa-juma God yakwujina. Arngki-darrba warna arakba yikabu-wartanama kirri-kwala-manja. Yikabu-wartana-manja wurrakina, kembirra ka-lyangki-yamina-mirra kani-minu-wardanama aningaba warka God-langwa. ³ Miyambana-birra ka-yamina amukwiyad-akina wurrakina? Yindi! Nuw-aningbali-dinama baba ngayuwa akwa nganyangwa Nungw-arrka na? ⁴ Nganja ngarra-makama arakba karna kajungwa miybina-manja mamawura ka-ngekbiraka-jungwuna-manja a-mirntak-akina, kembirra kirrakina yiki-yaku-werri-bikaji yada ebinu-wa ngarra-maka-mirruwa ngayuwa. Nara ka-maka karna adinuba-wiya, mana ngayuwa ngarri-yak-ayinu-mubaba karna,” ni-yama Jesus.

*Nani-Mawurrna Nungwurriyaka akani-mini-
ngekbirakina-mulangwa ngakwurra-langwa*

⁵ Biya Jesus ni-yama ngarningka ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Nganja arakba ning-aniki-liki yada niybinu-wa ngini-larrka-mirruwa ngayuwa yangkwurrangwa akwa kembirra ngarra-makama arakba a-mirntak-iybina. Akana nara kirru-wilyu-wilyaba yiki-yama ngayuwa-wa, ‘Ngambu-wa nungkwuwa?’ yiki-yama. ⁶ Akana nungkwurraja kirru-werriki-barrnginuma arakba kirr-engkirrikanu-mulangwa a-mirntak-iybina. ⁷ Imba nganj-eka ngayuwa ningi-yangbinama alyangmandukwuna ayakwa ningi-larrkbi-larrkbakinama. Ki-likaja-manja arakba ngayuwa, nara awurrariya akina imba aningaba akina da. Nara-manja ngayuwa a-lalikama nungkwurruwa, anaja kembirra nara-maka nakina Naniki-mamirikaja a-likama nungkwurruwa-wa. Imba ki-likaja-manja ningena, nganja kembirra arrkala kini-larrkajama nakina nungkwurruwa-wa da.

⁸ Kini-likaja-manja anaja nani-Mawurrna nungkwurruwa-wa, nakina kani-dirrbira-kinama wurr-abibirna-langwa warni-mamalya enena-langwa angalya, akwa kuw-aningmi-dini yada na-yamina-mulangwa awurrariya, akwa ngayuwa-langwa ningiybina ninguwerriki-dirrbira akwa ngawa kani-lekbaja-mulangwa God abirruwa-wa ambaka-mirra. ⁹ Wurrakina narr-angkwabi-jinama ebina awurrariya mana nara baba wurrakina a-werrik-ambilyuma ngayuwa-manja. ¹⁰ Akwa ngarningka b-angkwabi-jinama ngayuwa ningiybina ninguwerriki-dirrbira mana ngayuwa baba ningena ki-likajama Nungw-arrku-wa akwa kembirra nara karna arakba a-rringkama ngayuwa. ¹¹ Akwa ngarningka nan-angkwabi-jinama wurrakina kani-lekbaja-mulangwa God warni-mamalyu-wa na-yama-mirruwa awurrariya, mana arakba nani-lekbanu-mubaba God niybinu-wa

nu-bungkawa-dina-mirruwa enena-manja angalya.

¹² Ababirna ayakwa ngarningka ka-makinama nungkwurruwa-wa akana yiki-mini-marngku-warana-mubaba kirrakina da. ¹³ Imba kini-likaja-manja anaja niybina nani-Mawurrna nungkwurruwa-wa, nakina-bina yikani-mini-dirrbira-kinama nungkwurruja ebina alyangmandukwuna God-langwa, yikan-akakiruma-kinama ababirna-langwa alyangmandukwuna. Nara nakina ena-bakiyaba a-yangbuma nungkwurruwa-wa imba a-mirntak-iybina yimbukwa ayakwa kin-engkirrikaja-mulangwiya, akwa anamba-langwa yikani-makinama ebina-langwa ka-ngekbiraka-jungwuna-mulangwa ambaka-mirra. ¹⁴ Nakina kani-min-engkirrikajama a-mirntak-akina ayakwa nganyangwa akwa anamba-langwa yikani-makinama nungkwurruwa-wa. Yikani-makina-mulangwa karna, kembirra nungkwurruja kirrakina yik-aningmi-dinama ngayuwa ningena ning-arrbida-dangwa ningu-kwilyibana ningilyangma. ¹⁵ Ababirna-langwa ebina Nungw-arrka-langwa, a-mirntak-akina nganjukwaba nganyangwa. Ababirna-langwa ayakwa a-mirntak-iybina ningiyangbinama, na-likaja-mubaba Nungw-arrka-langwa, kembirra ngay-amba-langwa ngarra-makinama nakina-langwa nani-Mawurrna kin-engkirrikaja-mulangwa nganyangwu-wa ayakwa akwa kembirra anamba-langwa yikani-makinama ngarningka nungkwurruwa-wa,” niyama Jesus.

A-werrik-awarrya ka-ykuwarrkwa-jungwuna-mulangwa a-yakirrerru-wa

¹⁶ Biya ngarningka Jesus ni-yama ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, “Arngki-darrba kirrakina nara

arakba a-rringkama ningena imba awarrngk-ambaka-mirra yiki-rringkinama karna ngarningka,” ni-yama nakina abirruwa-wa.

¹⁷ Abirraja kembirra na-lyalyimbukwayina aburruwa-kiya wurrakina akwa na-yama, “A-miyambana-kiya ebina ambilyuma ayakwa ngarrani-makinama ngarna? Aning-adiniba-wiya ngarrani-makinama nara ngarna a-rringkama nakina arngki-darrba imba awarrngk-ambaka-mirra akini-rringkinama ngarningka. Kembirra aning-arija-langwa-dangwa ngarrani-makinama kini-likaja-mulangwa Nungw-anikbu-wa. ¹⁸ Dukwa a-miyambana kembirra ayakwa akina ‘arngki-darrba?’ Ngarningbala ngawa ngarna nara a-mi-miringkama ebina ni-yangbinuma da!” na-yama wurrakina.

¹⁹ Anaja n-aningma arakba Jesus kani-yangki-labaja-mulangwa anuwa-wa a-mirntak-iybina-langwa ayakwa ena-langwa-langwa. Kembirra ni-yama abirruwa-wa, “Ningi-yamama ningiybina, ‘Arngki-darrba kirrakina nara arakba a-rringkama ningena imba awarrngk-ambaka-mirra yiki-rringkinama karna ngarningka,’ ningi-yamama. Amin-enena-langwa-bina ebina kirri-yangki-yangki-labaj-ayinuma na? ²⁰ Wurr-engkirraja! Nungkwurraja kirrakina yiku-ngwad-ayinama yiki-ringirriya-dinama imba abirraja warni-mamalya enena-manja angalya, wurri-yakirrerra kuw-ambilyama wurrakina. Akana nungkwurra-langwa a-werrik-awarrya ka-ykuwarrkwa-jungwunama ngarningka a-yakirrerru-wa. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!

²¹ Ngalaja yingu-werri-bika-jungwuna-manja arakba diybina didarringka dadik-arrangbi yada wurrangariya, narringu-wartiyinama akina akarrkwijaja. Kembirra narukwularrina-manja wurrangariya, nara arakba a-yaku-werri-bikama akarrkwijaju-wa imba arakba di-yakirrerra

yingi-mini-rukwularra-mulangwa wurrangariya.
²² Nungkwurraja kirrakina dakina wubirra didarringka kirri-yaminama. Kirru-werriki-barrnginama ning-aniki-lika-langwa arakba imba ngayuwa ambaka-mirra aki-rringk-ayinama ngarningka. Kembirra yiki-yakirrerri-dinama ngarningka akwa nara wurru-kwala a-werriku-ngwanja-juma kirrakina. ²³ Akini yada ngawa nara kembirra nungkwurraja kirrakina a-yangki-labama ngayuwa-wa nganyangwa-langwa ayakwa imba nakina niybina nani-Mawurrna yikani-dirrbira-kinama kirri-mirntak-akina.

Wurr-engkirraja! Ngarna ngarni-biyakaja baba arakba, kembirra ababirna-langwa ebina yikani-yangki-labajama nganyangwu-wa Nungw-arrka, anaja kini-yaminama a-mirntak-akina-langwiya nungkwurra-langwa-langwiya ayakwa. Amandangwa engbiringka ayakwa akina! ²⁴ Nara ambaka karna yikini-yangki-labana-langwa a-wilyu-wilyaba ngarri-yamina-mulangwa ngarni-biyakaja. Kemba wuni-yang-kilabaja, nakin-eka kembirra kini-yaminama nungkwurra-langwa kajungwa yiku-werriki-lyalyingma-jungwuni yada kirrakina.

²⁵ Ning-aning-amiyarra nara ki-yangbi-yangbina a-dirrbira imba alawudawarra nganyangwa-langwiya ngarra-maki-makama nungkwurruwa-wa ning-anik-akakirumaki yada. Akana arngki-darrba nara arakba a-makama alawudawarra-ma imba dirrbira arakba ki-yangbinama Nungw-arrka-langwa nungkwurruwa-wa. ²⁶ Makina-manja mamawura nara ningena a-mini-yangki-labama nganyangwu-wa Nungw-arrka nungkwurra-langwa a-wilyu-wilyaba imba nungkwurruwa nungkwurra-bakiya-ba yikini-yangki-labaja mana ngarni-biyakaja baba, ²⁷ akwa ngarningka ni-lyalyingmina-mubaba Nungw-arrka nungkwurruwa.

Nungkwurraja kirri-lyalyingminama ngayuwa akwa karningmi-dinuma arakba ningi-likanu-mulangwa God-langwa. Kembirra anamba-langwa ni-lyalyingminama angwurra nungkwurruwa. ²⁸ Nganja ngayuwa angaliba ningi-likanuma Nungw-arrka-langwa enenu-wa angalya akana adiniba arakba ki-lalikinama enena angalya imba ki-lawurradinama nganyangwu-wa Nungw-arrka,” ni-yama Jesus.

²⁹ Abirraja wurrakina warnik-ab-ibirraki-yuwa analangwa na-yama anuwa-wa, “Nara arakba ningkena a-makama alawudawarra imba a-dirrbira ningki-yangbinama. ³⁰ Yirraja yarna arakba yarningma ningkakina yirri-mini-rringkinama yirra-langwa mangma. Kembirra nara arakba a-yangki-labama ayakwa ngarningka. Yirri-mini-rringkinama-mulangwa yirra-langwa mangma, kembirra yirr-aningmi-dinuma ningkakina ningki-likanu-mulangwa angaliba God-langwa,” na-yama wurrakina.

³¹ Anaja Jesus ni-yama abirruwa-wa, “Kada arakba yirru-werru-ngwurdanama ngayuwa-manja? ³² Adiniba arakba kirr-ababirna-langwa yiku-wurrak-errbalinama yiki-lalikinama ngayuwa imba yiki-lawurradinama nungkwurra-langwu-wa angalya. Imba anaja Nungw-arrka kin-ambilyama ngayuwa-manja akwa kembirra nara ning-akwukawura ambilyingama ningena. Amandangwa memema mamawura akwudangwa arakba. ³³ Nganja arakba ngarra-makama a-mirntakakina nungkwurruwa-wa kajungwa kini-lyurkwa-dini yada nungkwurra-langwa yukwudukwuda nganyangwa ningena. Abirraja warni-mamalya enena-manja angalya, yikab-awinyamba-kinama nungwurra-langwa. Akana nganja arakba ningi-jarrukwama akina ababirna awurrariya, enena-manja angalya. Wurru-werriki-

yang-marngkwa-jungwuna kembirra!” ni-yama Jesus ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa.

17

Nu-buriyaminuma-langwa Jesus Nungw-anikba-wa

¹ Biya ni-jarrukwa-mulangwa ni-yangbinu-mulangwa Jesus ayakwa ena-langwa-manja warnik-ab-ibirraki-yuwa, kembirra nu-ngwundikadinga karrawaru-wa akwa ni-yama, “Ngangwa, mema-bina arakba mamawura, kamin-abilyarri-kini yada k-aningmi-kini yada nungkwuwa warni-mamalya-manja ngayuwa-langwa, ningiybina-langwa nungkwa-langwa-langwa Ning-anukw-ana, ning-arrbida-dangwa ningku-kwilyibana ningi-lyangma. K-aningmi-kinama wurrakina kajungwa ngay-amba-langwa k-aningmi-kini yada arrkala nungkwuwa-langwa, ningki-iybina ningk-arrbida-dangwa ningku-kwilyibana ningki-lyangma nungkw-ajukwaba. ² Nungkwuwa yi-bungkawa-kama ngayuwa wurr-ababirna-manja warni-mamalya enena-manja angalya akwa eng-kwilyimida-manja, kajungwa ngayuwa k-anibi-kini yada wurr-ababirna-langwa warniba warning-angkawura wurri-mirntak-iybina yu-kwama ngayuwa-wa. ³ Kuw-aningmi-dina-manja wurrakina nungkwuwa ningk-iybina ningku-wilyaba-ma ningki-lyangmandukwuna Ningk-aningi-karrawara akwa kuw-aningmi-dina-manja ngayuwa ningiybina yi-larrkama nungkwuwa yangkwurrangwa, kembirra kuw-ambilyama warniba warning-angkawura wurrakina. ⁴ Ningi-jarrukwa arakba a-mirntak-iybina yu-kwama nungkwuwa ngayuwa-wa ning-aniki-yami yada. Ningi-yama-mulangwa a-mirntak-akina, kembirra arakba ngayuwa ningarra-min-abilyarri-kama warni-mamalya enena-manja angalya akwa eng-kwilyimida-manja

warnik-aningmi-di yada nungkwuwa ningk-arrbida-dangwa ningku-kwilyibana ningki-lyangma. ⁵ Kemberra nungkwuwa Ngangwa, yiki-lawurraka-jina ngayuwa ebinu-wa ning-ambili-mirruwa ning-aning-adinakba, wubirra laka nungkwuwa y-akimarnuma ngayuwa ning-arrbida-dangwa ningku-kwilyibana ningki-lyangma, nara-wiya ambaka ki-ngekbiraka ababirna-langwa angalya ningkakina,” ni-yama Jesus.

Jesus nani-mini-biriyaminu-mulangwa ena-langwa-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa

⁶ Biya ngarningka ni-yama Jesus, “Nungkwaja yu-kwama ngayuwa-wa warna warnik-ab-ibirraki-yuwa enena-langwa angalya imba ngayuwa ningarra-min-abilyarri-kama ningarr-aningmi-kama wurrakina nungkwuwa-langwa. Adiniba-wiya nungkwa-langwa wurrakina akana nungkwuwa yu-kwama wurrakina ngayuwa-wa. Abirraja bi-mini-yarrku-warakama nungkwa-langwa ayakwa. ⁷ Warningma arakba ababirna-langwa a-mirntak-iybina nganyangwa-mirruwiya, yi-minu-wilyakama nganyangwa-wi yada. ⁸ Nganja ngayuwa arakba ningarra-makama nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa ababirna-langwa ayakwa a-mirntak-iybina nungkwuwa yi-makama ngayuwa-manja imba abirraja narru-werri-ngwurdanguma akina-manja. Warningm-eka amandangwa warna ningki-likanu-mulangwa ngayuwa yadikina nungkwuwa-langwa akwa ningkakina-bina yi-larrka-mulangwa ngayuwa.

⁹ Nganja ningena ningarra-mini-biriyaminama wurri-mirntak-enena-langwa. Nara ningena a-mini-biriyamama wurri-mirntak-iybina-langwa enena-manja angalya, imba wurriybina-langwa yimbukwa

yu-kwa-mulangwa ngayuwa-wa ningarra-mini-biriyaminama, mana nungkwa-langwa baba wurri-mirntak-enena. ¹⁰ Abirraja wurri-mirntak-akina warni-mamalya wurriybina nganyangwa, nungkw-ajukwaba wurrakina nungkwa-langwa. Imba wurri-mirntak-akina warni-mamalya wurriybina nungkwa-langwa, nganjukwaba nganyangwa wurrakina y-awura-kayinama. Wurrakin-eka karra-min-abilyarri-kinama karr-aningmi-kinama wurru-kwala warni-mamalya ngayuwa-langwa ningiybina ning-arrbida-dangwa ningu-kwilyibana ningi-lyangma.

¹¹ Ngangwa Ningku-ngwurrityaka ningkakina imba ningi-bukwaya arakba ningi-likajama nungkwuwa-wa. Arngki-darrba arakba nara ngayuwa ningena ambilyama enena-manja angalya, imba nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa kuw-ambilyama yalakwa arija-langwa. Nungkwaja ningkakina ningk-arrbida akwa yi-yngbidirr-kama ngayuwa. Kembirra ka-di-dirrakinama warna kajungwa wurru-wilyaba-mi yada wurrakina wubirra yakuwa yu-wilyaba-ma yalakena. ¹² Ning-ambilyu-wiya nganja ngayuwa abirruwa-manja, ningarra-di-dirrakama wurrakina yi-yngbidirr-ka-mulangwa ngayuwa. Ningarr-akwurrājuwama akwa nara wurru-wilyu-wilyaba kariku-wurr-iyina warna. Akana nu-wilyaba-ma yimbukwa n-anungkwarba kini-jungwunama akwa kini-rukwulyuwakanama nani-mawurrna ana-langwa. Kini-yamina-manja nakina, kembirra ngalaja akina ayakwa nungkwa-langwa ka-lyangmandukwuna-dinama ebina nuw-arrkarri-ja-jungwunuma arakb-irakba-kiya-wiya.

¹³ Ningi-bukwaya nganja arakba ningi-likajama nungkwuwa-wa, imba ningi-yangbinama a-mirntak-enena ayakwa nganyangwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa ning-ambilya-wiya ngayuwa ambaka enena-manja

angalya, kajungwa ka-werriki-lyalyingma-jungwuni yada wubirra ngayuwa. ¹⁴ Nganja ningarra-makama arakba warna a-mirntak-iybina ayakwa yu-kwama nungkwuwa ngayuwa-wa. Wurri-mirntak-iybina warni-mamalya enena-manja angalya, nara wurrakina abilirrangkwama nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa, wubirra nara wurrakina abilirrangkwama nganjukwaba ngayuwa. Kembirra narra-wurriykbina abirruwa-wa. ¹⁵ Ngangwa, nara ningena a-yangki-labama nungkwuwa-wa ningk-aniku-wilyaka-langwa ningkakina nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa enena-langwa angalya, imba yirra-yangki-labajama nungkwuwa kajungwa ka-didirrakini yada niybina-langwa nu-wurrariya n-iykalya. ¹⁶ Wurri-mirntak-iybina warni-mamalya enena-manja angalya, nara wurrakina abilirrangkwama nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa, wubirra nara wurrakina abilirrangkwama nganjukwaba ngayuwa.

¹⁷ Ngangwa, nungkwa-langwa ayakwa alyangmandukwun-eka aning-angkawura. Akina-mirra ayakwa, k-abilirrangkwunama ningkakina warna wurriybina-langwa warningbala-mirru-wiya nungkwuwa. **** EH?? WHO?? ¹⁸ Nganja arakba ningarra-larrkajama warna enenu-wa angalya, wubirra laka nungkwuwa yi-larrkama nganjukwaba ngayuwa yangkwurrangwa. ¹⁹ Ngayuwa ngarra-ngayindanama nungkwuwa yik-abilirrangkwuni yada ngayuwa kajungwa kembirra abirramba-langwa ka-ngayindani yada nungkwuwa k-abilirrangkwuni yada wurri-mirntak-akina,” ni-yama Jesus.

Jesus nani-mini-biriyaminu-mulangwa wurr-ababirna-langwa wurriybina ka-werrik-ambilya-mirru-wiya ambakamirra

²⁰ Biya ngarningka ni-yama Jesus Nungw-anikba-wa, “Nara ningena a-yangki-labama wurri-mirntak-enen-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa yalakwa yimbukwa, imba ngarningka abirr-ajukwaba wurru-kwala-langwa ningarra-mini-yangki-labajama wurri-mirntak-iybina-langwa ka-werrik-ambilya-mulangwa ambaka ngayuwa-manja kuw-engkirrikaja-mulangwa ebinu-wa ngawa ayakwa ka-yangbina-mirruwa nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa. ²¹ Ngangwa, ngayuwa ning-arra-ngayindanama kuw-ambilyi yada wurr-ababirna-langwa wurru-wilyaba-ma ngawa wurru-wurrakawuru-ma akwa kuw-ambilyi yada yakuwa-manja wubirra laka nungkwuwa ningk-ambilyama ngayuwa-manja akwa nganjukwaba ngayuwa ning-ambilyama nungkwuwa-manja akwa yu-wilyaba-ma yalakena. Abirraja kembirra aki-yakayini yada wurrakina yakuwa-manja kajungwa wurru-kwala warni-mamalya enena-langwa angalya, kuw-aningmi-dini yada yi-larrka-mulangwa ningkakina ngayuwa yangkwurrangwa.

²² Nganja ngayuwa ningarra-yngbidirr-kama akwa ningarra-kwilyibani-kama ngayuwa-mirra nganyangwu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa, wubirra laka nungkwuwa y-akimarnuma ngayuwa ning-arrbida-dangwa ningukwilyibana ningi-lyangma kajungwa kembirra wurru-wurrakawura-mirri yada wubirra laka yakuwa yu-wilyaba-ma yalakena. ²³ Ngayuwa ningena arakba ning-ambilyama abirruwa-manja imba nungkwuwa arakba nungkw-ajukwaba ningk-ambilyama ngayuwa-manja, kajungwa wurrakina ka-yak-ayini yada ngawa karrima-wilyakini yada mu-wilyaba-ma mangma. Kembirra abirraja wurr-ababirna-langwa warni-mamalya enena-manja angalya, kuw-aningmi-dinama wurrakina yi-larrka-mulangwa ningkakina ngayuwa yangkwurrangwa

akwa ngarningka ningki-lyalyingminama nungkwuwa nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa wubirra laka nungkwuwa ningki-lyalyingminama nganjukwaba.

²⁴ Ngangwa, nungkwuwa arakba yu-kwama warna nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa ngayuwa-wa akwa kembirra ngayuwa ning-arra-ngayindanama kuw-ambilyi yada ngayuwa-manja ebina-manja angalya k-ambilya-mirri-manja ningena. Abirraja kembirra wurrakina kabi-rringkinama ningena ngayuwa ning-arrbida-dangwa ningu-kwilyibana ningi-lyangma. Nungkwaja nungkwuwa ningki-lyalyingminuma ngayuwa adiniba-wiya nara-wiya ambaka ki-ngekbiraka ababirna-langwa angalya. Ningki-lyalyingminu-mulangwa nungkwuwa ngayuwa-manja, kembirra y-akimarnuma ngayuwa ning-arrbida-dangwa ningu-kwilyibana ningi-lyangma. ²⁵ Ngangwa, ningki-iybina Ningku-werriki-dirrbira, abirraja wurri-mirntak-akina warni-mamalya enena-manja angalya warningbala nungkwuwa akana ngayuwa ning-aningma nungkwuwa akwa abirr-ajukwaba nganyangwa warnik-ab-ibirraki-yuwa warningma nungkwuwa yi-larrkama ngayuwa yangkwurrangwa. ²⁶ Ngayuw-eka arakba ningarra-min-abilyarri-kama ningarr-aningmi-kama wurrakina nungkwuwa-langwa akwa ningi-yirribiyirba ngawa ki-yaminjaminama ningena kajungwa kembirra kalyalyingma-jayini yada wurrakina wubirra nungkwuwa nungkw-ajukwaba ningki-lyalyingminama ngayuwa akwa ngarningka nganja k-ambilyi yada abirruwa-manja yirru-wilyaba-ma. Amandangwa,” ni-yama nakina Jesus Nungw-anikba-wa.

18

Wurru-kwala warnungkwarba nani-mangu-mulangwa Je-

sus

¹ Anaja Jesus ni-jarrukwa-mulangwa nu-biriyaminu-mulangwa, nu-warrkwa a-ngakbilyuwalya angalya a-miykirra Kidirena abirruwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa, akwa na-likana amin-ababirna-mirruwa eka-mirrya na-lingku-warrini-mirruwa, ² ebinu-wa angalya na-wurra-mirntukw-ayini-mirruwa arngkirngkawura-wiya. Anaja niybina Judija n-aningma arakba akina angalya, niybina naniku-kwi yada Jesus wurri-mirntak-iybinu-wa wurru-bubungkawa kajungwa warniku-warti yada nakina. ³ Kembirra abirraja wurr-arum-uruma wurru-Minida akwa wurri-Barija warnungkwarba narra-larrkama wurru-kwala warnungkwarba Judija-manja. Wurru-kwala warningi-Rawuma wurr-awinyamba imba wurru-kwala wurriybina warniki-mingk-akwurraja angalya God-langwa Jirujalema-manja. Biya na-wurraki-likana narru-wilyakama kaliwanga akwa bajananga akwa narri-keku-warakama amukwa angwura. Biya na-likana arakba ebinu-wa angalya nuw-ambilyi-mirruwa Jesus-mirrya wurrakina.

⁴ Anaja arakba Jesus n-aningma nakina warniki-yama-langwa wurrakina nara-wiya ka-yardanga. Kembirra Jesus nanu-kwurukwa Judija-mirrya-wa akwa ni-yama abirruwa-wa, “Wayi! Angkabirra-wa kirra-min-abirangkinama karna?” ni-yama nakina.

⁵ “Jesus N-angingi-Nejiridu-wa!” na-yama abirraja.

Biya anamba-langwa ni-yama Jesus, “Ningena ngaya da!” Anaja Judija nu-kuw-arjaya yakwujina ngawa abirruwa-manja, niybina naniku-kwi yada Jesus abirruwa-wa. ⁶ Imba abirraja nuw-engkirrika-manja wurrakina warnungkwarba akina ayakwa Jesus-langwa, arngkawura-wiya na-wurraku-ngwurdarra errbaja

arngki-darrba wurrakina, akwa na-mirntaki-yngki-larra ajiringka-wa. ⁷ Kembirra anaja ngarningka ni-yama Jesus abirruwa-wa, “Angkabirra-wa kirra-min-abirangkinama karna?” ni-yama.

“Jesus N-aningi-Nejiridu-wa,” na-yama abirraja.

⁸ Anamba-langwa kembirra ni-yama nakina Jesus, “Ngarra-makama arakba ningena ngaya. Yiki-min-abirangkina-manja ngayuwa-wa yimbukwa, kembirra wurra-larrkiya warna abi-likaja arakba,” ni-yama nakina. ⁹ Ena ayakwa ni-yangbinuma Jesus kajungwa ka-lyangmandukwuna-dini yada ebina ayakwa ni-yangbinuma adiniba-wiya Nungw-anikba-wa. Ni-yamama, “Ngangwa, wurri-mirntak-iybina warni-mamalya yu-kwama ngayuwa-wa, nara wurru-wilyu-wilyaba ka-riku-wurr-iyina warna imba ngarr-akwurrajuwama ningena,” ni-yamama. Kembirra amandangwa enena ayakwa.

¹⁰ Anaja Jayumuna Bida nu-wilyakama kaliwanga anuwa-manja. Kembirra ni-ngkarbaja nakina akwa nani-rida nu-wilyaba-manja n-anungkwarba, nani-mini-yngkarrnga mada m-ekbida-langwa-langwa. Nakin-eka n-anungkwarba nani-miykirra Melkija, niybina nani-mini-yarrku-waraka-mulangwa n-aruma-langwa nu-bungkawa ni-Minida. ¹¹ Anaja kembirra ni-yama Jesus nakina Bida-wa, “Wu-lawurraka-jiya akina kaliwanga nungkwa-langwa,” ni-yama. “Ki-lyandinam-eka ngayuwa amandangwa ebina-langwiya ngini-makamulangwiya Nungw-arrka arakba-wiya ngayuwa ning-aniki-lyanda-langwa,” ni-yama nakina Jesus.

Wurru-kwala warnungkwarba nani-wilyaka-mulangwa Jesus nakinu-wa Enija

¹² Abirraja wurri-mirntak-akina wurr-awinyamba warningi-Rawuma, nu-Bungkawa abirra-langwa akwa ngawa wurri-mirntak-iybina warningi-Judiya warniki-ming-akwurraja angalya God-langwa Jirujalema-manja, nani-manga arakba nakina Jesus. Biya nani-min-ararika ayarrka ana-langwa ¹³ akwa nanu-wilyaka arakba Enija-langwu-wa angalya. Anaja nakina Enija N-aningi-Judiya narngkiy-anikba Kayubaja-langwa niybina n-aruma nu-Bungkawa Ni-Minida akini yada ngawa. Imba n-aning-adinakba nakina Enija nara-wiya Kayubaja. ¹⁴ Nakina-mirrada Kayubaja nani-makama ebina-wiya wurru-bungkawa-manja warningi-Judiya ni-yamama, “Wurru-wilyaba-ma warni-mamalya akabi-mini-jungwunama ngarri-mirnta-kwulyimida-langwa ngarni-mamalya,” ni-yamama nakina nu-Bungkawa.

Bida n-aningbala-yaminjama-jungwunu-mulangwa Jesus-langwa

¹⁵ Abirn-ajukwaba kembirra Jayumuna Bida akwa ngawa nu-wilyaba n-iyngka nanik-abirraki-yuwa Jesus-langwa nani-likana nan-abirraki-yuwarna nakina-manja Enija-langwu-wa angalya. Anaja n-awiyaba Jesus arrawu-wa akwa an-ajukwaba nakina n-iyngka n-anungkwarba n-awiyaba, mana n-aningma baba nu-Bungkawa Enija nakina. ¹⁶ Akana nara anaja Bida kin-awiyabana imba errekba-manja ngawa n-arjiyuma dawa-manja. Anaja kembirra ni-jadinga ngarningka niybina n-iyngka-dangwa nanik-abirraki-yuwa Jesus-langwa akwa ni-yangbina ayakwa du-wilyabu-wa dadiyara diybina ying-akwurrajuwa-mirruwa angalya. Ngajaja kembirra yingini-minu-ngwurdangma-juwa dawa. Kembirra n-iyngka-dangwa n-anungkwarba nanu-wilyaka Bida an-ajukwaba arrawu-wa arakba.

¹⁷ Ngalaja yingi-yama dadiyara Bida-wa, “Ningkenabina nungkw-ajukwaba ningk-anik-abirraki-yuwa n-angaba-langwa n-anungkwarba na?” yingi-yama dakina.

“A-a! Nara ngaya da!” ni-yama anaja Bida nakina da.

¹⁸ Abirraja wurru-kwala warni-mamalya wurri-minakina angalya wurriybina nani-mini-yarrku-warakamulangwa Enija-langwa akwa wurru-kwala wurriybina warniki-ming-akwurraja angalya God-langwa, narri-lirakama angwura mamukwu-mirntada baba, akwa nuw-alkayanguma angwura-manja na-wabilya-kajungwunuma wurrakina. Anaja kembirra Bida ni-likana na-wurrak-alkayangi-mirruwa warnungkwarba akwa narjiyinga abirruwa-manja nu-wabilya-kajungwunuma an-ajukwaba nakina da.

Enija nani-yangki-labanu-mulangwa Jesus-uwa ayakwa

¹⁹ Anaja kembirra nu-Bungkawa Enija nani-yangki-labena Jesus-uwa ena-langwa-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa. Biya ni-yama, “A-miyambana ayakwa ningkarr-akakiruma-kama wurri-mirntak-akina-manja?” ni-yama.

²⁰ Anaja Jesus ni-yama, “Ningena ngawa ningi-yangbi-yangbinuma wurr-ababirnu-wa warni-mamalya enena-manja angalya. Ningarr-akakiruma-kama arngk-ababirna-langwa engka-manja yiya engka-manja jinikakwa-manja akwa ngawa God-langwa-manja angalya Jirujalema-manja. Nara ki-yangbina ngayuwa ayakwa amirama, imba ning-abilyarra ningi-yangbinuma.

²¹ Miyambana-birra kembirra yi-yangki-labajama ngayuwa-wa? Wurra-yangki-labaja kembirra wurru-kwala warni-mamalya wurriybina nuw-engkirrikanuma ayakwa nganyangwa. Warningm-eka wurrakina, kamba wurra-yangki-labajama ebina-langwiya ningarra-makamulangwiya,” ni-yama Jesus Eniju-wa.

²² Imba anaja nu-wilyaba naniki-mingki-akwurraja angalya God-langwa n-engkirrika akina ayakwa ni-yangbinuma Jesus, biya nani-labirr-baja nani-mukwurra-manja ayarrka-mirra akwa ni-yama, “Ningki-yukwijiy-eka ningk-aning-aruma-ma akana ayarrk-awarrya ayakwa ningki-yangbinama nu-bungkawa-wa!” ni-yama nakina Jesus-uwa.

²³ Anaja Jesus ni-yama, “Ebina ayakwa ningi-yangbinuma, awurrariya-manja a-mirntak-akina, wurra-maka kema wurr-eng-kwilyimida-manja warni-mamalya amin-akina-langwa, imba aningaba-manja, kembirra miyambana-birra yi-labirr-baja ning-animukwurra-manja?” ni-yama nakina.

²⁴ Anaja kembirra nu-Bungkawa Enija nani-larrka Jesus n-arumu-wa nu-bungkawa Ni-Minidu-wa Kayubaja. Nani-larrkama n-ararika-jungwunuma ngawa nakina da.

Bida n-aningbala-yaminjama-jungwunu-mulangwa Jesus-langwa ngarningka

²⁵ Anaja Bida ngawa n-arj-ijayuma yakwujina nu-wabilya-kajungwunuma. Abirraja kembirra wurru-kwala warni-mamalya na-yama anuwa-wa, “Ningkena-bina amandangwa ningk-anik-abirraki-yuwa n-angablangwa n-anungkarba na?” na-yama.

Anaja Bida ni-lyangki-lyuwaka-juwa aringka. “Ngarra!” ni-yama. “Nara ngaya da.”

²⁶ Anaja nu-wilyaba n-iyngka n-anungkarba yakwujina niybina nani-minu-yarrku-waraka-mulangwa Enijalangwa, ni-yangbina arakba ayakwa Bida-wa. Nakin-eka n-anungkarba wun-akali-yaminjaja niybina nanimini-yngkarrngarnuma mada Bida. Biya ni-yama nakina Bida-wa, “Jarrya ningkena-bina ningk-iybina ngayuwa

yirra-rringkama ebina-manja angalya nani-mangi-mirri-manja?” ni-yama nakina Bida-wa.

²⁷ Anaja Bida ni-lyangki-lyuwakaja ngarningka aringka n-aningbali-yaminja-jungwa. Ngalaja akina-wiya ngawa dadi-nungkwarba jukwujukwa ying-artinga arakba dakina.

Nani-lyilyangu-mulangwa Jesus Balitu-wa

²⁸ Kembirra abirraja buwa-wiya ngawa wurru-kwala warningi-Judiya warnungkwarba nanu-wilyaka arakba Jesus errekbu-wa akwa angerrba aminyingku-wa alikira. Na-mirntaki-likanuma Kayubaja-langwa-langwa angalya akwa n-iyngku-wa nu-bungkawa nani-miykirra Balita. Nakin-eka nu-bungkawa n-aningi-Rawuma ni-lyingama akina-manja angalya Judiya.

Akana nara wurrakina warningi-Judiya kuw-awiyabana arrawu-wa akinu-wa alikira n-aningi-Rawuma-langwu-wa imba nuw-ambilyuma ngawa errekba-manja, kajungwa nari yada ka-ngkwabukwaba-kajungwuna ka-kwurtukwurta-kajungwuna. Nani-ngayindanguma wurri yada kajungwa kuw-alyibarini yada Akwuringku-warrkwa-langwa anginga wurrakina. ²⁹ Kembirra anaja Balita ni-jadinga nanu-kwurukwa akwa ni-yama wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya, “Kwurruwa, miyambana-birra kini-lekba naka n-anungkwarba? Ni-yamarrkama naka-bina?” ni-yama.

³⁰ Abirraja na-yama, “N-aningaba-manja naka, nara-maka yikinu-wilyaka, akana nu-wurrariya naka akwa akina-langwa yinu-wilyakama yangkwurrangwa,” na-yama wurrakina Balitu-wa.

³¹ Anaja Balita ni-yama, “Nungkwurra-bakiya kamba wunu-wilyakina arakba nakina akwa yiki-lyangku-werribika-jungwuna nu-wurrariya-mirrikba nungkwurra-langwa-langwiya aning-arum-uruma ayakwa,” ni-yama Balita abirruwa-wa.

Akana abirraja warningi-Judiya warni-mamalya na-yama, “Nara yarna a-jungwa-juma warni-mamalya. Imba nungkwurra-langwa aning-arum-uruma ayakwa aningi-Rawuma yirraiki-makinama nara yarna a-jungwa-juma warni-mamalya,” na-yama. ³² Ebina-wiya anaja ni-yangbinu-manja Jesus ayakwa ena-langwu-wa warnik-ab-ibirraiki-yuwa, nani-makama nakina kani-wurti-jina-mulangwa warnungkwurba eka-manja akwa kani-jungwa-jina-mulangwa nakina. Kembirra nalyangmandukwuna-dinuma a-mirntak-akina ayakwa amandangwa da.

³³ Anaja Balita n-awiyaba ngarningka arrawu-wa alikuru-wa akwa nan-arti-ja Jesus-uwa akwa ni-yama, “Nungkwuwa ningkena Ningki-bungkawa warningi-Judiya-langwa warni-mamalya na?” ni-yama.

³⁴ Anaja Jesus ni-yama, “Jarrya nungkwa-bakiya-ba ningkena yi-yandabajama? Dukwa wurru-kwala bi-makama ngayuwa-langwa na?” ni-yama.

³⁵ Anaja Balita ni-yama, “Wa! Ngayuwa ningena Ning-ningi-Judiya na! A-a! Nungkwa-langwa warni-mamalya akwa wurr-arum-uruma Wurru-Minida warnungkwurba bi-lyilyanguma nungkwuwa ngayuwa-wa da. Ningki-yamarrkama ningkena-birra?” ni-yama nakina.

³⁶ Anaja Jesus ni-yama, “Ngayuwa ningi-bungkawadinama, akana nara enena-manja angalya. Kembirra, nganyangwa warni-mamalya nara kuw-awinyamba-da, akina-wiya anaja warningi-Judiya wurru-bu-bungkawa bi-mangama ngayuwa. Ngarri-min-ayabijaba ngarna

ngarri-bungkawa-dinama, waka ngaya imba waka nungkwurraja!” ni-yama nakina Jesus Balitu-wa.

³⁷ Kembangirra anaja Balita ni-yama anuwa-wa, “Aba jarrya-bina ningkena ningki-bungkawa?” ni-yama.

Anaja Jesus ni-yama, “Nungkwa-bakiya-ba arakba yimakama ngayuwa ningi-bungkawa ningena. Nganja ningi-rukwularrinuma akwa ningi-likanuma enenu-wa angalya kajungwa ki-yangbini yada warni-mamalyamanja, akina ayakwa alyangmandukwuna-dangwa. Abirraja wurr-ababirna kabi-min-engkirrikaja-manja ayakwa alyangmandukwuna-dangwa, kuw-engkirrikajama wurrakina ngayuwa-wa,” ni-yama.

^{38a} Anaja Balita ni-yama, “Miyambana-birra akina ayakwa alyangmandukwuna-dangwa?” ni-yama.

Balita nani-kwa-mulangwa Jesus wurr-arum-uruma-wa Wurru-Minida warnungkwarba warniku-warti yada Jesus wurrakina

^{38b} Biya kembangirra Balita ni-lawurrada errekba-wa warningi-Judiya-wa warni-mamalya akwa ni-yama abirruwa-wa, “Nara naka a-lekbuma ningena, n-aninguwurrariya-ma baba. Imba n-aningaba ngawa naka.

³⁹ Akana nungkwurra-langwa-langwiya ayakwa aningarakba-kiya-langwa nganja ngayuwa kani-jadi-jinama wurru-wilyaba warnungkwarba wurriybina na-ditikajungwunuma. Ningi-yaminjamina-mirra nganja ababirna-langwa Akwuringku-warrkwa. Yiki-makina kembangirra! Nungkwurraja kini-ngayindana ngayuwa kin-anjungwurranama naka Nu-Bungkawa Karningi-Judiya-langwa karni-mamalya?” ni-yama.

⁴⁰ Biya na-yangk-arjiya-jungwunuma anuwa-wa, “Nara nakina! Yirru-waranama nakina imba yini-ngayindanama Baraba. Yirri-mini-jadi-jiya nakina ni-diti-kajungwunu-mulangwa!” na-yama. Imba anaja Baraba niybina ni-ngekbi-ngekbirakama awinyamba nakina da.

19

¹ Anaja kembirra Balita nani-maka wurru-kwala-manja wurr-awinyamba. “Wunu-wilyakina arakba naka n-anungkwamba angerrba akwa yikini-larrkbarjana merramirra,” ni-yama.

² Abirraja kembirra wurri-mirntak-akina wurr-awinyamba narr-ararikama a-makirnta akwurrirra aning-aringki yada. Kembirra nani-min-akimarna Jesus-langwa-manja aringka akwa nan-awiyaba-juwa ngarningka dimballa wubirra niybina n-aruma nungbungkawa n-awiyabanuma. ³ Biya na-yama wurri-mirntak-akina wurr-awinyamba Jesus-uwa, “Wayi! Jarriya nungkwuwa ningki-bungkawa warningi-Judiya-langwa warni-mamalya?” na-yama, akwa nani-marngka-juwama nan-abadakalya-kama akwa nani-labirr-bajanguma wurrakina nani-mukwurra-manja ayarrka-mirra da.

⁴ Anaja kembirra Balita ni-jadinga nakina errekbua nuw-ambilyi-mirruwa wurru-wurra-kwilyimida warni-mamalya. Biya ni-yama Balita abirruwa-wa, “Wurr-engkirrikiya! Ning-abirangkama ana-langwa a-wurru-wurrariya nanaka-langwa, akana nara k-akbirrangarna da. Kembirra kinu-wilyakinama nakina yangkwurrangwa nungkwurruwa-wa yik-aningmi-dini yada nungkwurramba-langwa naning-awurrariya-ma,” ni-yama nakina da. ⁵ Kembirra Jesus an-ajukwaba ni-jadinga errekbua, nu-wilyakama ngawa ebina a-makirnta akwurrirra

aringka-manja akwa diybina dimballa n-awiyabanuma. Anaja ni-yama Balita wurri-mirntak-iybinu-wa warni-mamalya wurru-wurra-kwilyimida-wa, “Kwuja! Wunirringka! Naka-bina arakba da!” ni-yama nakina da.

⁶ Abirraja wurr-arum-uruma Wurru-Minida warnungkwarba akwa wurru-kwala warniki-mingkwurra God-langwa angalya nani-rringka Jesus-uwa wurrakina akwa na-yangk-arjiya-jungwunuma na-yama, “Wun-ardirrana nakina eka-manja...wu! Yikin-ardirrana eka-manja ka-mambalina-mirra-manja...wu!” na-yama wurrakina.

Anaja Balita ni-yama abirruwa-wa, “Wunu-wilyakina nungkwurra-bakiya-ba akwa yikin-ardirrana eka-manja ka-mambalina-mirri-manja! Mana nara baba ningena k-akbirrangarna awurrariya enuwa-manja da!” ni-yama nakina wurrakinu-wa.

⁷ Abirraja warningi-Judiya warni-mamalya namirntaki-yama, “Yirra-langwa ayakwa aning-arum-uruma ngarraki-makinama naniki-jungwa-langwa nakina, ni-yama-mulangwa nakina, ‘God-langwa Ning-anukw-anikba ningena,’ ni-yamama nakina,” na-yama wurrakina.

⁸ Anaja n-engkirrika-manja Balita akina ayakwa, kembirra n-akbard-eka angwurra, ⁹ akwa ni-lawurrada, nanuwilyaka Jesus ngarningka arrawu-wa alikiru-wa akwa ni-yama Balita Jesus-uwa, “A-miyambana angalya nungkwalangwa k-arrangbama?”

Akana anaja nara kini-yangbina ayakwa Jesus, ni-yangminja-d-eka. ¹⁰ Anaja ni-yama kembirra Balita anuwa-wa, “Miyambana-birra nara a-yangbuna ngayuwa-wa? Jarrya ningk-aningbala ngayuwa ningena ningi-bungkawa ning-angkarri-jinama angalya akwa

nungkwurruwa? Kembirra ki-lyangku-werri-bika-jungwunama yib-anjungwurrana-mirrikba akwa kabardirrana-mirrikba ningkakina eka-manja da,” ni-yama Balita Jesus-uwa da.

¹¹ Anaja ni-yama Jesus Balitu-wa, “Y-angkarri-jinama ningku-bungkawadinama ngayuwa-manja ningkakina mana baba God ngin-akimarnuma ningki-bungkawa. Imba anaja nakina n-anungkwarba niybina nginukwama ngayuwa nungkwuwa-wa ni-yamama awurrariya-dangwa alyangma nakina,” ni-yama Jesus Balitu-wa.

¹² Yadikina-langwa kembirra anaja Balita nani-ngayindanguma nakina angwurra kanjungwurranguma Jesus. Akana abirraja warningi-Judiya warni-mamalya na-mirntaki-yangk-arjiya-jungwunuma wurrakina Balitu-wa akwa na-yama, “Kin-anjungwurrana-manja ningkakina naka n-anungkwarba, kembirra yikin-awinyamba-kayinama nungkwuwa akwa ngawa nungkwa-langwa nu-bungkawa Kajara kin-alakina da. Kini-yangbi-ja-jungwuna-manja naning-errbirra nani-mamalya nu-bungkawa n-aruma nakina, kembirra nara nakina amin-engkirrikama nakinu-wa nu-bungkawa Kajara da,” na-yama wurrakina da. Nakin-eka Kajara n-aruma-dangwa nu-bungkawa n-aningi-Rawuma.

¹³ Anaja n-engkirrika-manja Balita a-mirntak-akina ayakwa, nanu-wilyaka arakba Jesus ngarningka errekbua wurru-wurra-kwilyimida-wa warni-mamalya. Biya n-ambarrnga Balita aning-ayakwa-langwa-manja angalya. Abirraja narri-ngekbirakama akina angalya malarra-mirra. Akin-eka angalya niybina-langwa nu-bungkawa ni-lyangku-werri-bika-jungwunu-mulangwa warni-mamalya-langwa. Yibiruwa-mirra ayakwa akina a-miykirra “Kabada”. ¹⁴ Ngalaja arngki-darrba arakba memerrku-wilyarra. Kembirra m-iyngka-manja

mamawura Akwuringku-warrkwa akina warniki-yaku-werri-biki yada warningi-Judiya warni-mamalya abirra-langwa-langwa wurr-arum-uruma. Anaja kembirra ni-yama Balita wurru-wurra-kwilyimida-wa warni-mamalya, “Kwurruwa...yi! Nanaka nu-bungkawa nungkwurra-langwa n-aruma-dangwa da!” ni-yama nakina.

¹⁵ Akana abirraja na-yangk-arjiya-jungwunuma Balitu-wa akwa na-yama, “Wunu-wartana nakina...wu! Yikin-ardirrana eka-manja arakba...wu!” na-mirntaki-yama wurrakina. Anaja Balita ni-yama, “Yirri-ngayindana amandangwa ngayuwa ka-min-ardirranama nu-bungkawa nungkwurra-langwa n-aruma-dangwa eka-manja na?” ni-yama nakina wurri-mirntak-akinu-wa warni-mamalya. Abirraja wurr-arum-uruma wurru-Minida warnungkwarba na-yangk-arjiya-jungwunuma Balitu-wa akwa na-yama, “Nu-wilyaba-ma ngawa ngakwurra-langwa nu-bungkawa n-aruma-dangwa, Kajara nakina, imba nara wurriybina wurru-kwala!” na-yama wurrakina.

^{16a} Anaja Balita nanu-kwa Jesus abirruwa-wa arakba da, warnik-ardarri yada eka-manja da.

Wurr-awinyamba nan-ardirrangu-mulangwa Jesus namambalini-mirri-manja eka

^{16b} Abirraja kembirra wurri-mirntak-iybina wurr-awinyamba nani-rntarrka Jesus arakba da. ¹⁷ Biya nanu-wilyaka arakba angerrba engembu-wa angalya a-miykirra “Aringka-langwa-manja amadidira”, a-miykirra Yibiruwa-mirra “Kalikada”. Imba anaja Jesus enabakiyaba ni-ngabukw-ayina ebina eka warnik-ardarri yada wurr-awinyamba akina-manja nakina. ¹⁸ Biya yakwujina ngawa nen-ardirranga Jesus ebina-manja

eka ni-ngabukw-ayini-mirri-manja nakina. Abirn-ajukwaba narra-lirrak-ardirranguma wun-ambilyuma wun-anungkwarba-kiya ambilyuma-kiya-manja eka, nu-wilyaba n-ekbida-langwa-langwa, nu-wilyaba n-ekalyarra-langwa-langwa imba Jesus wilyarra.

¹⁹ Biya kembirra narr-akimarna akarrkarra karrawara akina-manja eka nan-ardirrange-mirri-manja Jesus. Akina akarrkarra Balita n-arrkarranguma. Na-yama akina, “Naka n-anungkwarba Jesus N-angingi-Najirida Nu-bungkawa n-aruma-dangwa warningi-Judiya-langwa warni-mamalya.” ²⁰ Abirraja wurr-abibirna warningi-Judiya warni-mamalya narri-ridimindanguma a-mirntak-akina ayakwa, akwudangwa ngawa baba nuw-alkayanguma abibirna alikira. Akin-eka akarrkarra nuw-arrkarri-ja-jungwunuma a-mini-miniyngka-mirra ayakwa Yibiruwa-mirra yiya Letina-mirra yiya Kirika-mirra.

²¹ Akana abirraja wurr-arum-uruma Wurr-Minida warnungkwarba na-yama Balitu-wa wurrakina, “Nara arrkarruma, ‘Naka nu-bungkawa n-aruma-dangwa warningi-Judiya-langwa warni-mamalya,’ imba wurr-arrkarrana, ‘Naka n-anungkwarba ni-yamama, Ngayuwa ningena ningi-bungkawa ning-aruma-dangwa warningi-Judiya-langwa warni-mamalya,’” na-yama wurrakina Balitu-wa.

²² Anaja Balita ni-yama, “Akina ngawa da. Akina ayakwa ning-arrkarranguma, kuw-ambilya-mirra ngawa aning-arngku-wilyaba,” ni-yama nakina.

²³ Abirraja nan-ardirrangum-langwa Jesus wurrakina wurr-awinyamba wurr-abiyarbuwa, nani-mini-rntirrka kembirra dimballa ana-langwa akwa na-mirntuw-ayina du-wilyu-wilyaba-wiya. Akwa ngarningka nani-mini-rntirrka d-iyngka dadingi-karrawara dimballa

ding-bilirra. ²⁴ Biya na-lyalyimbukwayina wurrakina wurr-awinyamba akwa na-yama, “Nara daka dimballa ngu-kuwarruma, imba ngarri-malyangk-ayina ngarr-akwulayina ngarr-embirrku-wurrana akina biya aki-rringkina ngarri-miyambana aku-wurtiya ak-abiri-jaja,” na-yama. arakb-irakba-kiya-wiya God-langwa ayakwa ngalaja nuw-arrkarri-ja-jungwunuma akwa na-yamama, “Na-mirntuw-ayini-mirra dimballa nganyangwa akwa na-malyangk-ayini-mirra nuw-akwulayinuma narr-embirrku-wurranguma akina biya narri-rringka wurri-miyambana na-wurtingama nuw-abiri-jajuma warniki-rntirrka-langwa dadingi-karrawara dimballa nganyangwa,”

na-yamama akina ayakwa. Kembirra na-malyangk-ayinu-manja wurrakina wurr-awinyamba, akina ayakwa na-lyangmandukwuna-dinuma amandangwa arakba da.

²⁵ Abirraja wurru-kwala wurri-darringka nuw-alk-ilkayanga ngawa eka-manja akwudangwa. Jesus-langwa dirnt-anikba dakina yiya dirnt-anikba-langwa dadiya-marnj-adikba yiya du-wilyaba didarringka dadi-miykirra Meri, D-adingi-Makidala dakina, akwa ngawa du-wilyaba d-iyngka didarringka dadi-miykirra ngal-ajukwaba Meri, diybina dadingiy-anikba Kiliyubeja-langwa. ²⁶ Anaja kembirra n-andiyaya Jesus karrawara-langwa biya nani-rringka niybina n-anungkwarba ni-lyalyingminuma nakina-manja, akwa ngawa dirnt-anikba nan-alk-ilkayanguma wunalakina yakwujina. Kembirra ni-yama Jesus dirnt-anikba-wa, “Nganiyarrya, kirr-adi-yuwangkwa! Nungkwa-langwa arakba nakina n-abirrana arija-langwi yada,” ni-yama ngaluwa-wa.

²⁷ Kembirra ni-yangbina ayakwa nakinu-wa n-anungkwarba anamba-langwa akwa ni-yama, “Dirnt-ana dakina arakba.” Kembirra yadikina ngawa anaja

nanga-wilyaka dakina dirnt-anikba Jesus-langwa ena-langwu-wa angalya akwa ying-ambilyuma anuwa-manja dading-angkawura. Dirnt-anikba arakba kembirra dakina nanga-yangbi-juwama.

Jesus nu-werrikarrngu-mulangwa

²⁸ Anaja kembirra n-aningma arakba Jesus ni-jarrukwa-mulangwa ababirna ana-langwa, akwa ni-yama, “Ningi-yakwurra ningena arakba akungwa,” ni-yama. Ni-yangbinu-manja akina ayakwa, kembirra nalyangmandukwuna-dinuma God-langwa ayakwa ebina nuw-arrkarri-ja-jungwunuma arakb-irakba-kiya-wiya.

²⁹ Ngalaja mu-wilyaba manarlamba nim-ambilyuma yakwujina, nimi-lyangburrkwunuma makina alyikarrbida ajirr-karnyarra akwubibeka. Abirraja narri-manga alinga-jirra eka wubirra anungkwa akwa narri-lamiranguma wubirra alyukwurra-mirra akwa narri-ngamba-juwa ajirr-karnyarra akungwa akwa narri-ngkajika Jesus-langwu-wa alyalyikba. ³⁰ Nanu-ngwurrk-alyikama nakina. Biya ni-yama, “Ningi-jarrukwama arakba,” ni-yama. Kembirra ni-mikarrngaja aringka ana-langwa akwa nu-werrikarrnga arakba da.

Nu-wilyaba n-awinyamba nan-ardirranggu-mulangwa Jesus memirrkwura-manja.

³¹ Abirraja kembirra wurru-kwala warnungkwarba warningi-Judiya na-likana nu-bungkawu-wa Balita. Biya nani-yangki-labana wurrakina warniki-yngkarrngi yada alakba wurriybina-langwa warnungkwarba narrawartangu-mulangwa, akwa warniki-larrji yada warni-madangkwa ebina-langwa eka, mana Biradi akina. Na-waranguma warni-madangkwa warnik-ambilyinga akina-manja eka mamin-akina-manja marrnga miybina

Jabada, mana baba makina mu-kwurtukwurta baba mamawura makina Maning-Akwuringku-warrkwa.

³² Abirraja kembirra wurru-kwala wurr-awinyamba nalikana akwa narri-yngkarrngarnuma alakba nu-wilyabalangwa akwa ngarningka ningka-langwa wun-alekbina narra-wartangu-mulangwa abirr-bukwurruwa Jesus.

³³ Kembirra nani-ngarranga wurrakina Jesus-uwa, biya nuw-andaya akana nani-rringka nakina ni-jungwuma arakba. Kembirra nara karri-yngkarrngarna alakba analangwa. Engki-nyungwurra ngawa ni-min-ambilyuma.

³⁴ Akana anaja nu-wilyaba n-awinyamba nan-ardarra arakba nakina Jesus memirrkwura-manja. Kembirra akina-wiya ngawa ngalaja nimi-kwularrina merra nimi-jirru-nyurkkwaja akungwa.

³⁵ Anaja niybina-mirrada n-anungkwarba yakwujina narj-ijayuma akwa nani-rribirringkama ena-langwa-mirra manba biya n-arrkarranguma nakina a-mirntak-enena ayakwa kajungwa nungkwurruwa karni-mamalya yik-aningmi-dini yada nungkwurr-ajukwaba. Aningi-ykalyuma enena imba amandangw-eka alyangmandukwuna ena. N-aningm-eka ni-larrkbi-larrkbakinama nakina enena ayakwa. ³⁶ Arakb-irakba-kiya-wiya nuw-arrkarrija-jungwunuma ena ayakwa God-langwa. Na-yamama akina,

“Nara a-wilyu-wilyaba a-mini-yngkarrnguma adidira analangwa,” na-yamama akina.

³⁷ Akwa ena awilyaba engka ayakwa na-yamama, “Wurakina warni-mamalya wurriybina nan-ardirranguma nakina, kani-rringkinama anuwa-wa,” na-yamama. Kembirra arakba alakina-kiya ayakwa na-lyangmandukwunadinuma amandangwa.

Nan-akimarnu-mulangwa Jesus nani-madangkwa medirra-manja

³⁸ Anaja nu-wilyaba n-anungkwarba nani-miykirra Jawijiba. N-angingi-Judiya nakina engemba-langwa angalya Arumudiya-langwa. Biya ni-likanuma nakina Balitu-wa akwa nani-yangki-labanuma kani-mani yada nani-madangkwa Jesus. Nakina Jawijiba nanik-abirraki-yuwa Jesus-langwa an-ajukwaba akana nara kani-maka wurru-kwala-manja, mana n-akbardanguma nakina warningi-Judiya-langwa wurru-bu-bungkawa.

Anaja kembirra Balita ni-lyangku-wama. Biya anaja ni-likana Jawijiba akwa nani-manga nani-madangkwa Jesus. ³⁹ Imba anaja nu-wilyaba ngarningka n-anungkwarba nani-miykirra Nikidima nani-likanuma abirnu-wa niybina-mirrada ni-likani-mirrada Jesus-uwa alyarrngwalyilya. Imba nima-wilyaka makina m-ababurna mirrijina, 30 kilograms. Amangwarra akina ebina na-kirrwanjuma aningaba, a-miykirra mira, akwa ngawa alibina-wiya na-ngwi-nyurrkwa-jayinuma a-miykirra akina alawa. ⁴⁰ Kembirra wunalakina nani-manga nani-madangkwa Jesus, akwa nan-errikbina mirrijina akwa nani-wurimbi-juwa nani-lamiranga dimballa-mirra. Amukwiyad-akina na-yaminjama-mirra abirraja warningi-Judiya warni-mamalya akini yada narr-akimarnu-manja warni-madangkwa wurrakina medirra-manja. ⁴¹⁻⁴² Ebina-manja angalya nani-wartangi-mirri-manja Jesus, nuw-alkayanguma ngalaja aning-anhinga eka. Akwa medirra ngarningka makina nim-ambilyuma yakwujina akwudangwa Kalikada-manja. M-anikaduw-eka makina medirra, m-irnd-ebirra ngawa nim-amb-ambilyuma. Warnik-akimi yada warni-madangkwa makina-manja akana nara ambaka. Biya nuw-akwudangwu-dina arakba akina Jabada. Abirnaja

kembirra wunalakina nan-akimirnuma Jesus nanimadangkwa yakwujina arrawa-manja akwa nanimadidanga medirra aruma-mirra angwarnta.

20

M-irnd-ebirra-langwa medirra

¹ Ngalaja kembirra m-ambilyuma marrnga nimi-jarrida. Biya Jandi arakba akina. Na-larr-mirdinuwiyi ambaka buwa-wiya, yingima-ngarranga Meri D-adingi-Makidala makinu-wa medirra. Ying-andaya akana yingima-rringka arakba makina medirra nimungwurdangminuma. Akin-eka angwarnta na-rnjirrkwa-jungwunuma akwukawura mi-lirrek-bijinu-wa medirra.

² Biya yingi-lawurrada arakba ying-angkarrinuma dakina ebinu-wa angalya nan-ambilyi-mirruwa wunalakina Jayumuna Bida akwa n-iyngka nanik-abirraki-yuwa niybina Jesus ni-lyalyingmini-mirra. Nanga-lirraki-maka makina-langwa medirra akwa yingi-yama, “Nani-manguma wurru-kwala warni-mamalya nanimadangkwa Ni-mikbiyiya-dangwa mangaba-langwa medirra. Dukwa nga-manja nan-akimirnuma nakina da? Yarningbala yarna yirra da,” yingi-yama dakina abirnuwa-wa.

³ Abirnaja kembirra wunalakina Bida akwa ngarningka nakina n-iyngka nanik-abirraki-yuwa Jesus-langwa nanimirajanga arakba akwa nani-likana abirn-ajukwaba makinu-wa medirra. ⁴ Nan-angkirr-ayinuma ngawa wunalakinu...wa. Akana nu-wilyaba ngawa n-iyngka-dangwa n-angkarrina angwurra ni-lyangmanguma, biya nim-akbirranga adiniba-wiya anuwa medirra. ⁵ N-abiluwandinga n-andirrarina akwa nanga-rringka dimballa yakwujina ying-anjal-murrkwuluma akana

nara kin-awiyabana nakina. Errekba-manja ngawa n-ambilyuma.

⁶ Kemberra anamba-langwa Jayumuna Bida niyarda arakba yakwujina medirra-manja. Nara kin-ambididina amiyarra nakina errekba-manja imba nuwarrkwa-jungwa n-awiyaba makinu-wa medirra. Biya an-ajukwaba nanga-rringka diybina dimballa ying-anjal-murrkwuluma d-ayabijaba yakwujina ⁷ akwa ngarningka d-iyngka dading-aringka dimballa ying-anjal-murrkwuluma d-ayabijaba yingi-lamiri-jungwunuma.

⁸ Kemberra an-ajukwaba n-iyngka-dangwa n-anungkarba niybina nim-akbirrangi-mirrada miybina medirra adiniba-wiya, n-awiyaba arrawu-wa da. Nanga-rringka-manja nakina diybina dimballa, kemberra n-aningma arakba amandangwa Jesus n-anibi-duma nakina. ⁹ Akana nara ambaka wurrakina karri-mi-miringka-langwa ebina ayakwa God-langwa nuw-arrkarri-ja-jungwunuma arakb-irakba-kiya-wiya, ebina na-yama-mirra kin-anibi-dina-mulangwa Jesus. ¹⁰ Kemberra nani-lawurradinuma angalyu-wa wunalakina.

N-abilyarri-kajungwunu-mulangwa Jesus Meri-manja Dadingi-Makidala-manja

¹¹ Ngalaja Meri ngarningka yingi-lawurradinuma miybinu-wa medirra narringa-maka-mulangwa wunalakina-kiya, biya yakwujina-wiya ngawa ying-ambilyuma dakina. Biya yingu-ngwadina arakba dakina. Ying-arjijayuma ngawa yingu-ngwadungwadinuma medirra-manja errekba-manja dakina. Ying-abiluwandinga, ying-andirrarina arrawu-wa medirru-wa ¹² akana narringa-rringka wun-ambilyuma wun-aniki-mamirikaja-kiya God-langwa. Nan-awiyabayini-mirra wunalakina dimballa du-kwily-adada, akwa

yakwujina nan-angmakayanguma n-ambilyumirra-manja Jesus nani-madangkwa adiniba-wiya, nu-wilyaba aringka-langwa imba n-iyngka alika-langwa.

¹³ Kemberra nani-yama wunalakina ngaluwa-wa, “Nungkwuwa! Miyambana-birra ningku-ngwadu-ngwadina-mirra ningkena?” nani-yama.

Ngalaja yingi-yama Meri abirnuwa-wa, “Nani-manguma baba nganyangwa Ni-mikbiyiya-dangwa nani-madangkwa. Dukwa ngambu-wa nanu-wilyakama nakina? Ning-aningbala ningena da,” yingi-yama dakina da. ¹⁴ Kemberra yingi-nyaku-warrkwa-jungwa akwa yingini-rringka Jesus n-arjiyuma yakwujina akana yingin-angkwabi-juwa niybina Jesus.

¹⁵ Anaja Jesus ni-yama, “Nungkwuwa! Miyambana-birra ningku-ngwadu-ngwadina-mirra ningkena?” ni-yama. “Angkabirra-wa ningkarra-min-abirangkinama?” ni-yama.

Ngalaja yingi-yama dakina ni-min-akina-bu angalya n-anungkwarba n-aku-kwurra-juwama ebina aning-anhinga eka. Kemberra yingi-yama anuwa-wa, “A nungkwuwa! Yi-manguma ngayuwa ning-animadangkwa? Yi-maka kemberra angalya ebina yakimarni-mirri-manja, kajungwa ki-likaji yada akwa ki-mini-ma-jungwuni yada,” yingi-yama Meri anuwa-wa da.

¹⁶ Imba anaja Jesus ni-yama ngaluwa-wa, “Adiyuwangkwa!”

Ngalaja yingi-nyaku-warrkwa-jungwa anuwa-wa akwa yingi-yangba abirra-langwa-mirra ayakwa Yibiruwa-mirra, “Wa! Rabawuni!” yingi-yama. Akina ayakwa na-yamina-mirra “Ningk-anik-akakirumaka.”

¹⁷ Anaja ni-yama Jesus, “Nara a-lyingama ningena mana nara ambaka baba ki-likana-langwa karrawaru-wa

Nungw-arrku-wa. Imba likaja dirrbira wurru-kwalu-wa warnik-ab-ibirraki-yuwa nganyangwu-wa akwa kamakina ayakwa ena nganyangwa, ‘Ki-likajama ningena karrawaru-wa nganyangwu-wa Nungw-arrka akwa nungkwurra-langwu-wa Nungw-anungwa, niybinu-wa ngawa God nganyangwu-wa akwa God nungkwurra-langwu-wa,’ ki-yamina nungkwuwa,” ni-yama Jesus Meri-wa.

¹⁸ Ngalaja kembirra yingi-likana ebinu-wa angalya nuw-ambilyi-mirruwa wurri-mirntak-iybina warnik-ab-ibirraki-yuwa Jesus-langwa akwa narringa-maka abirruwa-manja yingini-rringka-mulangwa Ni-mikbiyiya-dangwa akwa ebina ayakwa ni-yangbinu-mulangwa ngaluwa-manja da.

N-abilyarri-kajungwunu-mulangwa Jesus ena-langwa-manja warnik-ab-ibirraki-yuwa

¹⁹ Bi...ya akini yada Jandi alyarrngwalyilya nuw-ambilyuma warnik-ab-ibirraki-yuwa Jesus-langwa wurru-wurrakawuru-ma alikira-manja arrawa. Narru-wurraki-diti-kajungwunuma nuw-akbardanguma baba wurru-bu-bungkawa-langwa. Anaja Jesus ni-jadinga adirrariyaba akwa n-arjiyinga wurru-wurraku-wilyarra akwa ni-yama, “Yilyurrkwa-mirra yukwudukwuda wurr-ambilya,” ni-yama. ²⁰ Kembirra nani-wilyakajuwa ayarrka ana-langwa akwa memirrkwura. Abirraja na-werri-ngekbira-dinum-eka angwurra nani-rringka-mulangwa Ni-mikbiyiya-dangwa.

²¹ Anaja Jesus nani-maka ngarningka akwa ni-yama, “Yilyurrkwa-mirra yukwudukwuda wurr-ambilya. Wubirra Nungw-arrka ngini-larrkama enenu-wa angalya, ki-yaminama ngayuwa nganjukwaba ka-larrkajama kirrakina,” ni-yama.

²² Kembirra nani-bukwa nakina Jesus abirruwa-wa akwa na-mirntabala arrirra ana-langwa akwa ni-yama, “Wuni-mana nani-Mawurrna God-langwa. ²³ Yika-mini-yakwabijinama a-wurru-wurrariya wurru-kwala-langwa, anaja kembirra God kani-mini-yakwabijinama. Akana nara-manja a-mini-yakwabijuma nungkwurruwa a-wurru-wurrariya wurru-kwala-langwa, kembirra wurru-wurrariya ngawa wurrakina da,” ni-yama nakina.

N-abilyarri-kajungwunu-mulangwa Jesus Damija-manja

²⁴ Anaja nakina nanik-abirraki-yuwa nani-miykirra Damija, niybina wurri-memberrkwa wurr-ambilyu-mulangwa, nara abirruwa-manja kin-ambilya akini yada ngawa ni-jadinga-manja Jesus yakwujina. ²⁵ Abirraja wurru-kwala nani-makama Damiju-wa akwa na-yama, “Yarna yirra yini-rringkama Ni-mikbiyiya-dangwa.”

Anaja ni-yama Damija abirruwa-wa, “Nara-manja a-rringkama yinungwurnta ena-langwa-manja ayarrka ebina baja nanak-ardirangi-mirri-manja akwa nara-manja yakina-mirrada a-lyingama akwa ngarningka nara-manja awiyabajuma ayarrka nganyangwa ena-langwa-manja memirrkwura, kembirra ka-mini-kalyikinama kirrakina ayakwa nungkwurra-langwa,” ni-yama nakina Damija.

²⁶ Bi...ya kembirra m-amangbala m-ambilyuma marrnga abirraja wurru-wurrakawura-mirra nuw-ambilyuma wurrakina warnik-ab-ibirraki-yuwa alikira-manja arrawa, ebini yada wubirra, Damija abirruwa. Mama na-wurraki-diti-kajungwunuma imba ngarningka adirrariyaba ni-jadinga anaja Jesus akwa n-arjiyinga wurru-wurraku-wilyarra akwa ni-yama, “Yilyurkwa-mirra yukwudukwuda wurr-ambilya,” ni-yama abirruwa-wa.

²⁷ Biya kembirra Jesus ni-yangbina ayakwa Damijuwawa akwa ni-yama, “W-akima ayarrka nungkwa-langwawalakwa akwa yi-mini-rringka ayarrka nganyangwawakuwu-lawulawa-jiya ayarrka nungkwa-langwawakuwawiyaba-jiya edirra-manja memirrkwura-manja. Nara aminikalyikuma imba aningmi-dina ngayuwaningena,” ni-yama Jesus Damijuwawa.

²⁸ Anaja Damija ni-yama Jesus-uwa, “Wa! Nganiyarrya Ningkimikbiyiya-dangwa nganyangwawakuwaw Ningkaningi-karrawara nganyangwawaningkakina da!” ni-yama Damija Jesus-uwa.

²⁹ Anaja kembirra Jesus ni-yama anuwawa, “Ningkaningmi-dina arakba nungkwuwawayirringkamulangwaw ngayuwaw. Nara abirraja wurr-ababirna warnimamalya arringkama ngayuwaw imba amandangwawakuwaningmidinama ngayuwaw-manja abirrajukwaba. Anaja kembirra God kini-yaminama aninginingabawiyaw abirruwaw-manja,” ni-yama Jesus nakina da.

Miyambana-birra Janjana narrrarranguma amirntakenena ayakwa?

³⁰ Anaja Jesus ningebrakama ababirna akwalarrbirribidakarrawalangwaw, enalangwawalangwaw warnikabibirraki-yuwaw akana nara ababirnalangwawakuwarrrkarrijungwunaw enaw-manjajurra. ³¹ Akana amirntakenenaw nuwarrrkarrijungwunaw enaw-manjajurra kawangwaw nungkwurruwaw yikaningmidinaw yada Jesuslangwaw, niybina ni-Majawaw, niybina Nanukwanikba Godlangwaw. Kembirraw yikwerrikambilyaw-manjawanuwaw-manjaw, karnibaw yikambilyawaw karningangkawuraw kirrakina da.

21

N-abilyarri-kajungwunu-mulangwa Jesus wurri-mangbala wurr-ambilyuma-manja warnik-ab-ibirraki-yuwa

¹ Ambaka-mirra anaja Jesus ni-jadingama ngarningka ena-langwa-manja warnik-ab-ibirraki-yuwa wurri-mangbala wurr-ambilyuma akina-manja angalya a-miykirra Aningi-Daburiyeja Akungwa. Aruma akungwa akina angalya. Akin-eka angalya a-min-ambilyuma ekirra, Aningi-Daburiyeja akwa ngawa Aningi-Keliliya Akungwa.

² Abirraja wurri-mirntak-akina warnik-ab-ibirraki-yuwa warni-miykirra Jayumuna Bida yiya Damija yiya Nedeniyela, niybina n-anungkwarba ni-min-akina angalya Kayina Keliliya-manja, yiya wun-ambilyuma nanukw-anikba-kiya Jebediya-langwa, akwa ngawa wun-ambilyuma wun-anungkwarba-kiya.

³ Nima-merrk-awiyabi-manja mamawura, anaja kembirra Jayumuna Bida ni-lyangku-warmanguma akwalyu-wa akwa ni-yama nakina abirruwa-wa, “Ngi-likajama ningenana akwalyu-wa. Yiki-yamarrkinama karna? Ngakwurruwa?” ni-yama nakina.

Abirraja na-yama, “Yawa! Ngakwurruwa ngarri-likajama,” na-yama. Kembirra nuw-ambilyuwarda akungwa-manja akwa narrima-larr-juwa arakba madirrngwarna m-aning-akwalya makirnt-irntirrka makina. Akana nara ambaka karri-manga ngawa wurrakina.

Ngarningka makina m-aning-akwalya narrima-larr-juwama akana nara ngawa da. Na-yaminjamama ngawa wurrakinu...wa bi...ya na-ykbada. ⁴ Kembirra nim-ambijangi-manja mamawura, anaja Jesus n-abalkayukwuna akwudangwa akungwa-manja akana warningbala ngawa nakina Jesus. Ngalaja makina

mijiyanga awarrngk-akwudangwa 100 metres nim-ambilyuma ariba-langwa. ⁵ Anaja Jesus n-artanga abirruwa-wa. “Kwurruwa...yi! Laka akwalya kirri-manga?” ni-yama nakina.

“Nara ambaka!” na-yama abirraja.

⁶ Anaja Jesus ni-yama, “Wurr-errikba makina m-aning-akwalya m-ekbida-langwa-langwa mijiyanga, kembirra kirrakina yiki-manama akwalya,” ni-yama Jesus. Abirraja akina-langwiya ngawa ayakwa na-yamama wurrakina. Dam! Adirrariyaba nimi-yngki-barrnga makina m-aning-akwalya. Ngalaja ababirn-eka akwalya nim-awiyab-ayinuma arakba. Nara kembirra karrim-arrkarna wurrakina.

⁷ Anaja kembirra nakina nanik-abirraiki-yuwa niybina Jesus ni-lyalyingminuma ni-yama Bida-wa, “Nakak-eka Ni-mikbiyiya-dangwa!”

Anaja n-engkirrika-manja Jayumuna Bida akina ayakwa, “Nakak-eka Ni-mikbiyiya-dangwa,” kembirra n-awiyaba dadingi-karrawara dimballa diybina nang-abirawa-ka-mirrada adiniba-wiya, akwa nu-kwabijanga akungwa-wa. ⁸ Imba abirraja wurru-kwala wurrakina mijiyanga-mirra na-likanuma, narrim-arrkarnuma ngawa makina m-aning-akwalya abilalu-wa akungwa mana nimi-lyangburrkwuma baba makina akwalya. ⁹ Kembirra na-kwabijang-ayini-manja makina-langwa mijiyanga, narri-rringka angwura mijiyalya-manja. Ngalaja akina yakwujina aning-adinakba akwalya akwa damba nuw-ambilyuma amarnina-manja. ¹⁰ Anaja Jesus ni-yama, “Wayi! Wurru-wilyakina akwala akwalya yangkwurrangwa ebina aduwaba kirri-manguma,” ni-yama. ¹¹ Anaja kembirra Jayumuna Bida ngarningka ni-njawudija mijiyanga-manja akwa nim-arrkarna

makina m-aning-akwalya ariba-wa. Mama makina nimi-lyangburrkwuma imba nara kimi-yngkarrngina. Ngalaja adi-dirngwarna-wiy-eka akwalya 153 awurrak-akina nuw-awiyab-ayinuma.

¹² Anaja Jesus ni-yama kembirra abirruwa-wa, “Kwa, wurr-alyibarina-langwa!” Abirraja wurr-ababirna-langwa warnungkwarba nara karri-ngayindanga kaniyangki-labana ka-yama, “Ningki-miyambana ningkena?” Nara ka-yama mana warningma wurrakina Ni-mikbiyiya-dangwa nakina baba da. ¹³ Anaja kembirra ni-lika nakina Jesus n-akimarni-mirruwa ebina damba akwa nanu-kwa. Akwa ngarningka ni-yamama ngawa akwalya-manja.

¹⁴ Akin-eka arngk-abiyakarbiya-ma ni-jadanguma Jesus ena-langwa-manja warnik-ab-ibirraki-yuwa n-anibidu-mulangwa nakina da.

Jesus ni-yangbinu-mulangwa ayakwa Bida-manja

¹⁵ Abirraja kembirra narri-jarrukwa-mulangwa Jesus akwa ana-langwa warnik-ab-ibirraki-yuwa ebina damba akwa akwalya, Jesus ni-yama Jayumuna Bida-wa, “Jayumuna, ningk-anukw-anikba Janjana-langwa, yi-maka! Jarrya wurr-angaba abirra na-lyalyingminama yandi-yanda ngayuwa-manja imba nungkwaja nungkwuwa ningki-lyalyingminama angwurra ngayuwa-manja na?” ni-yama nakina.

Anaja Jayumuna ni-yama, “Yawa marrakba! Nungkwaja ningk-aningma ningkena ngayuwa ningi-lyalyingminama nungkwuwa,” ni-yama nakina.

Kembirra Jesus ni-yama anuwa-wa, “Yi-min-akwurrajina kembirra nganyangwa angari-ngariya jiba!” ni-yama nakina.

¹⁶ Ngarningka Jesus ni-yama Jayumunu-wa, “Jayumuna, ningk-anukw-anikba Janjana-langwa, yi-maka! Jarrya ningki-lyalyingminama ngayuwa?” ni-yama nakina.

Anaja Jayumuna ni-yama anuwa-wa, “Yawa marrakba! Nungkwaja ningk-aningma ningkena ngayuwa ningi-lyalyingminama nungkwuwa,” ni-yama nakina.

Kembirra Jesus ni-yama anuwa-wa, “Yi-min-akwurrajina kembirra nganyangwa jiba!” ni-yama nakina.

¹⁷ Ngarningka arngk-abiyakarbiya-ma Jesus ni-yama anuwa-wa, “Jayumuna, ningk-anukw-anikba Janjana-langwa, yi-maka! Jarrya ningki-lyalyingminama ngayuwa?”

Anaja kembirra Bida nu-werrik-awarrya-da nani-yangki-labanu-mulangwa anuwa-manja Jesus arngk-abiyakarbiya-ma ebina ayakwa ni-yamama, “Jarrya ningki-lyalyingminama ngayuwa?” Anaja Bida ni-yama Jesus-uwa, “Ningki-mikbiyiya-dangwa, nungkwaja nungkwuwa ningk-aningma ababirna-langwa. Kembirra nungkwuwa ningk-aningma ngayuwa ningi-lyalyingminama nungkwuwa-manja,” ni-yama nakina.

Kembirra ni-yama Jesus, “Yi-min-akwurrajina kembirra nganyangwa jiba! ¹⁸ Engkirraja! Ebina-wiya ningk-ambilyu-wiya ningk-awurrimikima, ningki-yaminjamama ningk-awiyu-wiyabanuma dimballa ningkwa-bakiya-ba akwa ningki-likanuma errbirra a-mirntak-ibinu-wa ningki-ngayindangi-mirruwa ningkakina. Akana ambaka k-ani-yuwangki-dina-mirruwa nungkwuwa, abirraja wurru-kwala warni-mamalya kab-awiyaba-jinama dimballa akwa kabu-wilyakinama ebinu-wa angalya nara-mirruwa a-

ngayinduma nungkwuwa a-likama imba akini yada ngawa kabi-mini-lirraki-mambali-jinama nungkwa-langwa ayarrka-kiya. Amandangwa engbiringka ayakwa akina!” ni-yama Jesus. ¹⁹ (Ni-yangbinuma akina ayakwa kajungwa ngarna ak-aningmi-dini yada adinakba naniki-jungwa-langwa Bida a-mirntak-akina-langwiya ayakwa akwa kembirra ambaka-mirra ngakwurraja ngarniki-yang-marngkwa-ji yada ngarniki-yngki-barrnga-ji yada God-uwa.) Kembirra Jesus ni-yama Bidu-wa, “Kwa! Yiyuwarna ngayuwa-manja!” ni-yama nakina.

Jesus ni-yangbinu-mulangwa ena-langwa-langwa nanik-abirraki-yuwa niybina ni-lyalyingma-mulangwa

²⁰ Abirnaja Jesus akwa Bida nani-likanuma wunalakina lukwakwa. Akana Bida n-errikerra akwa nani-rringka nuwilyaba nanik-abirraki-yuwa niybina ni-lyalyingminuma Jesus nan-abirraki-yuwarnuma an-ajukwaba abirnuwa-manja. (Nakina niybina niybina-mirrada n-anungkwarba niybina n-arnta-ndadilyuma akwudangwa Jesus-manja ebina-manja nuw-alyibarini-mirri-manja akwa ni-yama Jesus-uwa, “Yirri-miyambana yirru-wilyaba yika-kwunama nungkwuwa wurru-bu-bungkawu-wa warnungkwarba?” ni-yamama nakina Jesus-uwa.)

²¹ Anaja Bida nani-rringka-manja nakina n-anungkwarba, ni-yama Jesus-uwa, “A nungkwuwa! Kini-yamarrkinama naka?” ni-yama nakina.

²² Anaja Jesus ni-yama Bidu-wa, “Kini-ngayindana-manja ngayuwa naka kin-ambilya-manja n-aniba yanda-langwa ngayuwa ki-lawurradina-manja yangkwurrangwa, nara nungkwa-langwa enena imba waka nganyangwa ning-akwukawura-mirri-langwa ningan-akwurrajina-mulangwa nakina ningena.

Nungkwaja kembirra, yi-yuwarna ngayuwa-manja,” ni-yama Jesus.

²³ Abirraja wurru-kwala warnik-ab-ibirraki-yuwa Jesus-langwa nuw-engkirrika enena ayakwa. Na-lyangki-yama nakina n-anungkwarba nara a-jungwuma. Akana Jesus nara akina kini-yama, “Nara a-jungwuma nakina,” imba ni-yamama, “Kini-ngayindana-manja ngayuwa naka kin-ambilya-manja n-aniba yanda-langwa ngayuwa ki-lawurradina-manja yangkwurrangwa, nara nungkwalangwa enena imba waka nganyangwa ning-akwukawuramirri-langwa ningan-akwurrajina-mulangwa nakina ningena,” ni-yamama nakina Jesus.

²⁴ Nakina-bina n-anungkwarba niybina-mirrada niybina kirrani-makinama nungkwurruwa a-mirntak-enena-langwa da. Kirrani-min-arrkarranguma ababirna-langwa ayakwa enena-manja jurra. Aduwaba-langwa ngarningma ngarna alyangmandukwuna-wiya a-mirntak-iybina ni-yamama nakina.

²⁵ Nakin-eka Jesus ni-yamama ngarningka ababirna. Dukwa ningena ngawa-maka k-arrk-arrkarranguma ababirna-langwa a-wilyu-wilyaba-wiya jurra-manja a-mirntak-iybina ni-yama-mulangwa. Akana nara-maka ebina angalya ning-aniki-lyangburrkwa-ja-langwa enena-manja angalya eng-kwilyimidi yada jurra k-arrkarrangu-mulangwa ngayuwa. ** no - not if I would write - should be anybody. **

Ena ngawa.

Anindilyakwa Bible
Portions of the Holy Bible in the Anindilyakwa language of
Australia

copyright © 2019 Bible Society of Australia

Language: Anindilyakwa

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 9 Sep 2021

353fd10f-41bb-5083-824e-1419c6ac6abc